

Ф
**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ
ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО:
МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

---

*До 215-річчя Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
та 85-річчя кафедри фізичного виховання*

Монографія

Харків
«Право»
2019

УДК 796:94(477.54)
Ф50

Рекомендовано до видання вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
(протокол № 2 від 20 вересня 2019 р.)
Монографія виконана спільно кафедрою фізичного виховання №1
та спортивним клубом Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Колектив авторів:

О. В. Попрошаєв (кер. авт. кол.), В. С. Мунтян, Г. І. Приходько, О. С. Нестерович,
В. В. Джерелій, О. М. Столяренко, С. О. Фішев, О. В. Чумаков, М. І. Гоєнко

Рецензенти:

С. С. Єрмаков – професор кафедри теорії і методики фізичного виховання
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
доктор педагогічних наук, професор;
С. І. Ткачов – професор кафедри педагогіки і психології Харківської державної
академії фізичної культури, доктор педагогічних наук, професор

Використані фото О. С. Семенця й архіву кафедри фізичного виховання №1

Фізична культура і спорт у Національному юридичному університеті імені
Ф50 Ярослава Мудрого: минуле та сьогодення. До 215-річчя Національного юри-
дичного університету імені Ярослава Мудрого та 85-річчя кафедри фізичного
виховання / О. В. Попрошаєв, В. С. Мунтян, Г. І. Приходько та ін. – Харків :
Право, 2019. – 192 с. : іл.

ISBN 978-966-937-760-9

У виданні висвітлюються минуле та сьогодення кафедр фізичного виховання
і спортивних клубів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.
З часу створення у 1934 р. кафедра фізичного виховання стала одним із провідних
підрозділів Університету, поклавши початок новому напрямку навчального процесу,
спрямованого на забезпечення різнобічного розвитку особистості, вирішення освітніх,
виховних та оздоровчих завдань, формування у студентів стійкого інтересу і пози-
тивної мотивації до здорового способу життя та регулярних занять. Кафедра стала
невід'ємною складовою педагогічної та наукової історії та сьогодення Університету.
Монографія присвячена викладачам, співробітникам і студентам, які писали славетні
сторінки історії кафедр фізичного виховання, спортивних клубів й Університету.

Розраховано на студентів, викладачів та широке коло читачів.

УДК 796:94(477.54)

© Попрошаєв О. В., Мунтян В. С.,
Приходько Г. І. та ін., 2019
© Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-760-9

ПРИВІТАННЯ РЕКТОРА

Кафедра фізичного виховання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого має славетну історію, великі традиції та непересічні здобутки. Історія кафедри висвітлює знаменні події і факти починаючи з часу її створення у 1934 р. і до наших днів. У довоєнний період фізичне виховання було спрямовано на підготовку студентської молоді до служби у Збройних Силах та зміст навчального процесу мав очевидно виражену військово-прикладну спрямованість. Після закінчення окупації Харкова розпочався новий етап у розвитку фізичного виховання. Контингент студентів Харківського юридичного інституту на той час складали вчорашні солдати й офіцери, серед яких було багато інвалідів. Вони сіли за студентські лави, обравши професію юриста. Фізична культура й заняття спортом стали для фронтовиків засобом зміцнення здоров'я, активного відпочинку та входження в мирне життя. Починаючи з 1948 р. кафедра фізичного виховання відновила свою роботу як самостійний структурний підрозділ Харківського юридичного інституту.

За часи свого існування на кафедрі працювали кілька поколінь педагогів, справжніх ентузіастів, відданих своїй справі. У різні періоди кафедру очолювали: М. М. Костенко, М. О. Марков, Г. О. Костеллі, М. М. Іонов, А. М. Кризов. Протягом 32 років (1973–2005) кафедрою завідував кандидат юридичних наук, доцент А. П. Скрипник, з 2005 р. – кандидат педагогічних наук, доцент Г. І. Приходько, а з 2009 р. по теперішній час кафедру фізичного виховання № 1 очолює кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент О. В. Попрошаєв.

В Університеті постійно відбуваються відновлення та розширення інфраструктури. Шляхом реорганізації кафедри фізичного виховання № 1

у 1995 р. була створена кафедра фізичного виховання №2 для забезпечення проведення занять для студентів Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України і факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України та відкрито новий сучасний навчально-спортивний комплекс по вул. Пушкінський, 104. Першим завідувачем кафедри був призначений старший викладач Є. І. Соляник, а з 2006 р. кафедрю очолює кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Л. С. Луценко.

Сьогодні колективи кафедр продовжують і примножують славні традиції попередників та мають потужний потенціал. У складі кафедр фізичного виховання працюють 7 кандидатів наук, доцентів. У різні часи чотири викладачі кафедр ставали переможцями обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Викладач (завідувач) кафедри фізичного виховання»: А. П. Скрипник (2000), Г. І. Приходько (2004), В. С. Мунтян (2008), Л. С. Луценко (2008).

Кафедри стали одними із провідних підрозділів Університету, поклавши початок новому напрямку навчального процесу, спрямованого на забезпечення різнобічного розвитку особистості, вирішення освітніх, виховних та оздоровчих завдань, поліпшення соціальної адаптації студентів. За 85-річну історію кафедри накопичено значний досвід педагогічної роботи, активно розвиваються спортивна та оздоровча робота серед студентської молоді, збільшується кількість спортивних та оздоровчих секцій. В Університеті створені сприятливі умови для занять фізкультурно-оздоровчої спрямованості та спортом у всіх навчальних корпусах та гуртожитках. Організаційна та навчально-методична робота кафедр спрямована на формування стійкого інтересу і позитивної мотивації студентів до здорового способу життя та регулярних занять.

Фізичне виховання відіграє першочергову роль у профілактиці шкідливих звичок, а також є свого роду центром формування та збереження здоров'я. У 85-річний ювілей колективи кафедр усвідомлюють виняткову важливість своєї роботи і прагнення докладати всіх сил для підвищення фізичної культури та рівня фізичного розвитку студентської молоді.

Спільно зі спортивним клубом Університету кафедри займаються позанавчальною, спортивно-масовою та фізкультурно-оздоровчою роботою в Університеті. Організують та проводять змагання серед факультетів і гуртожитків, спартакіаду «Здоров'я» серед професорсько-викладацького складу та співробітників. Збірні команди Університету

неодноразово ставали переможцями та призерами обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області та багатьох інших всеукраїнських та міжнародних змагань.

Спортсмени Університету вдало відстоюють честь країни та Університету на Олімпійських іграх, Всесвітніх універсіадах та інших змаганнях світового рівня. Заслужений майстер спорту зі спортивної гімнастики Валерій Гончаров здобув срібну медаль Олімпіади 2000 р. у Сіднеї та став олімпійським чемпіоном 2004 р. в Афінах; заслужений майстер спорту з боксу Олександр Гвоздик – бронзовий призер Олімпійських ігор 2012 р. у Лондоні, переможець Всесвітньої літньої універсіади 2013 р., чемпіон світу з боксу за версією WBO у півважкій вазі 2019 р.; заслужений майстер спорту з вільної боротьби Андрій Яценко – бронзовий призер чемпіонату Європи серед молоді та бронзовий призер чемпіонату світу 2017 р.; заслужені майстри спорту Владислава Алексіїва та Марина Алексіїва – чемпіонки світу 2019 р. із синхронного плавання, багаторазові чемпіонки України; майстер спорту міжнародного класу з художньої гімнастики Марина Макарова – переможниця і бронзова призерка Всесвітньої універсіади у складі збірної команди України 2017 р.; майстер спорту міжнародного класу з плавання Ігор Борисик – чемпіон світу, фіналіст Олімпійських ігор 2008 р. у Пекіні. Високі результати впродовж багатьох років показують заслужені майстри спорту з боротьби самбо та дзюдо, сестри Інна (чемпіонка Паралімпійських ігор з дзюдо) та Марина Черняк, які є багаторазовими чемпіонками України, призерками чемпіонату Європи, Кубка світу та Всесвітньої літньої універсіади 2013 р., та інші спортсмени.

Значних успіхів досягли шахісти Університету: Павло Ельянов та Олександр Моїсеєнко – міжнародні гросмейстери, двократні переможці Всесвітньої шахової олімпіади, Анна Ушеніна – чемпіонка світу серед жінок і Денис Шкатула – чемпіон світу з шашок.

Крім спортивних клубів, метою яких є підготовка спортсменів до виступу в змаганнях світового рівня, в Університеті працюють спортивні та спортивно-оздоровчі секції для студентів і співробітників з: бадмінтону, баскетболу, настільного тенісу, оздоровчої гімнастики, боксу, волейболу, легкої атлетики, оздоровчого плавання, тенісу, спортивної аеробіки та черліденгу, атлетичної гімнастики, спортивного орієнтування, шашок, карате та тхеквондо, пілатесу, фйит-фйтнесу, футболу та ін. Головною метою цих секцій є оздоровлення та підтримка індиві-

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

дуального здоров'я студентів та співробітників Університету на високому соматичному рівні.

У міру розвитку Університету поліпшувалася і матеріальна база кафедр фізичного виховання. У вересні 2013 р. після річної реконструкції було введено в експлуатацію новий навчально-спортивний комплекс, у результаті чого поряд з існуючим залом для ігрових видів спорту кафедра фізичного виховання № 1 отримала у своє розпорядження сучасну потужну матеріальну базу, яка складається з 10 спортивних залів, укомплектованих найсучаснішим інвентарем та обладнанням.

Фізична культура і спорт мають величезне значення у всебічному розвитку особистості та поширенні здорового способу життя серед студентської молоді, що завжди було для ректорату одним із пріоритетів. Крім того, завдяки спорту людство отримує нових лідерів, що в теперішній час як ніколи важливо для нашої країни. Упевнений, мине небагато часу і ми будемо вітати нових чемпіонів, які будуть прославляти Україну і наш Університет у світі.

Користуючись нагодою, хочу виразити слова вдячності колективу кафедр за внесок у розвиток освітньої галузі та виконання важливої справи виховання фізично здорової молоді, від якої залежить майбутнє нашої країни.

Тут доцільно навести слова П'єра де Кубертена про те, що людині необхідно осмислювати не тільки свій життєвий шлях, але і життєвий шлях інших. Це найкращий спосіб переконатися у правильності вибраної дороги.

Прийміть найщиріші побажання здоров'я, щастя, добробуту, нових успіхів усім викладачам та ветеранам кафедр, добрими справами та яскравими здобутками зміцнювати і підтримувати авторитет і славу Університету!

Ректор Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

В. Я. ТАЦІЙ

ПЕРЕДМОВА

У славетній історії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 2019 рік є ювілейним як для Університету, так і для кафедр фізичного виховання. Створення 85 років тому кафедри фізичного виховання поклало початок новому напрямку навчального процесу і стало невід'ємною складовою педагогічної та наукової історії Університету.

Фізичне виховання – це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні та оздоровчі завдання. Тому потреба в організації кафедри фізичного виховання виникла об'єктивно, оскільки необхідно було активно розвивати навчальний процес, спрямований на залучення студентів до здорового способу життя, поліпшення здоров'я та підвищення рівня їх фізичної підготовленості.

Основними напрямками діяльності кафедр фізичного виховання є: організація і проведення навчальних занять зі студентами всіх факультетів Університету; здійснення професійно-прикладної підготовки майбутніх фахівців-юристів до наступної професійної діяльності; організація і проведення змагань та спортивно-масових заходів, а також підготовка збірних команд Університету до участі в обласних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях на підставі співпраці зі спортивним клубом Університету; організація і проведення фізкультурно-оздоровчої роботи з викладачами та співробітниками Університету.

Сьогодні кафедри фізичного виховання здійснюють свою діяльність у відповідності до Стратегії розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого щодо фізичного виховання і спорту. Викладання навчальної дисципліни «Фізична культура» спрямоване на формування у студентів предметних компетентностей у сфері фізичного виховання, спорту, фізичної рекреації та фізичної реабілітації, а саме: здібностей самостійно управляти фізичним розвитком, цілеспрямовано використовувати засоби фізичної культури для зміцнення та збереження здоров'я, покращення працездатності, підготовки та самопідготовки до майбутньої професійної діяльності.

У монографії підсумовується робота кафедр фізичного виховання за 85-річну історію й аналізуються спортивні здобутки минулого та сьогодення. Робота присвячена викладачам, студентам і співробітникам Університету, які своєю працею та досягненнями писали славетні сто-

рінки історії. Дається уявлення про те, в яких умовах відбувалися становлення і розвиток кафедр фізичного виховання й спортивних клубів Університету. Підкреслюється роль фізичного виховання в житті студентів і професорсько-викладацького складу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Ефективність роботи кафедри складається з багатьох чинників. Як підкреслює ректор Університету Герой України В. Я. Тацій: «Тут має значення і кваліфікація педагогічного колективу, і наявність належної навчально-матеріальної бази, а головне – атмосфера творчості, розуміння завдань сьогодення й бачення перспективи».

Колективи кафедр фізичного виховання продовжують традиції своїх попередників, примножуючи фізкультурно-оздоровчі та спортивні досягнення. Наполеглива праця колективів кафедр фізичного виховання й спортивних клубів упродовж усього часу їх існування спрямована на примноження здобутків і підвищення іміджу Університету у країні та поза її межами.

У теперішній час кафедри фізичного виховання мають свої міцні традиції та потужний потенціал. За останні роки вони здійснили серйозний зліт і стали унікальним науково-педагогічним осередком, що є запорукою перспективи їх подальшого розвитку. Викладачі кафедр беруть активну участь у розробці навчальних програм та методичних рекомендацій, публікації навчальних посібників. Досягнуто значних успіхів у науковій сфері. Доценти кафедр кожного року публікують результати власних досліджень у наукових журналах, які індексуються в наукометричних базах *Scopus*, *Web of Science*, *Index Copernicus*, *DOAJ*, *Ulrich's Periodicals Directory*, *ScholarGoogle*, це такі журнали, як «Наука і освіта», «Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports», «Physical education of students», «Dusunen Adam» тощо.

Існуючий потенціал кафедр і надалі спрямовуватиметься на благо освіти і науки, залучення до здорового способу життя та поліпшення рівня здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу.

---

1. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ХАРКІВСЬКОГО ІМПЕРАТОРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

Історія становлення та розвитку фізичного виховання та спорту в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого починає свій відлік з 1804 р., коли на Слобожанщині був заснований юридичний факультет у складі Харківського Імператорського університету. За два роки до зазначеної події, ще 30 серпня 1802 р., на харківських губернських зборах дворянства засновник першого вищого освітнього закладу Слобожанщини В. Н. Каразін, оголошуючи «Предначертання в Харківському університеті», припускав у майбутньому поступово відкрити дев'ять відділень, у числі яких було б і «відділення приємних мистецтв», яке включало б навчання малюванню, музиці, танцям, фехтуванню та верховій їзді.

Навчальний корпус
Харківського Імператорського
університету
(XIX ст.)

Такий підбір засобів фізичного розвитку студентів майбутнього університету повною мірою відображав утилітарну спрямованість світської та військової освіти в країні у той час. Володіння перерахованими вище руховими навичками вважалося невід'ємною ознакою вигляду представника еліти. Наприклад, кожний дворянин вважав за необхідне навчати своїх синів фехтуванню, яке було одним із засобів «захисту честі» на дуелі, за допомогою якої наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. звичайно вирішувалися конфлікти особистого характеру. Немаловажну роль на користь навчання фехтуванню відіграла «галоманія», яка панувала на той час у колах верхівки суспільства. Навички верхової їзди в ті часи

знаходили своє застосування не тільки в повсякденному житті еліти, але й у періоди регулярних збройних конфліктів і бойових дій, у яких представники привілейованих шарів суспільства брали активну участь.

Як показала подальша історія, першим із цього проекту, водночас із заснуванням Харківського Імператорського університету в 1804 р., був відкритий фехтувальний клас. Він відносився до допоміжних установ університету поряд з бібліотекою, музеєм та ботанічним садом. Клас розташовувався на верхньому поверсі аудиторного корпусу університету. Учителями фехтування традиційно для того періоду були іноземці-французи, які вочевидь вели викладання за французькою, провідною західноєвропейською методикою того часу. Вона спрямовувалася на засвоєння студентами наступальної техніки на основі нанесення уколів, відповідних їй переміщень, прийомів атаки, контратаки, методів захисту та тактики. Саме завдяки французькій методиці фехтування перетворилося в мистецтво рухів.

Навчання верховій їзді студентів Харківського Імператорського університету почалося в 1807 р. Заняття були платними і тому доступними тільки заможним студентам. Практичні заняття, за свідченням історіографа університету К. Фойгта, проводилися «без якої-небудь методики», не регулярно й з великими перервами. Д. Багaley в історії розвитку університету писав про те, що манеж у ті роки ще тільки планували вибудувати в Університетському саду.

Завдяки ініціативі попечителя Харківського навчального округу П. Знов'єва та за дозволом Міністерства народної освіти у 1858 р. при Харківському Імператорському університеті заснована «Практична гімнастична школа для фізичної підготовки студентів та учнів харківських гімназій» – перша на теренах України спеціалізована світська освітня установа з фізичного виховання учнівської молоді. Викладачем і першим керівником школи був Ф. Бемер – відомий та авторитетний у країні педагог, автор одних із перших вітчизняних наукових праць із проблем фізичного виховання.

За свідченням історіографа Харківського університету К. Фойгта, готуючись до відкриття школи, керівництвом університету було проведено величезну підготовчу організаційну роботу: організовано для Ф. Бемера закордонне відрядження з метою вивчення досвіду роботи німецьких гімнастичних інститутів (фінансування поїздки здійснювалось за рахунок коштів, отриманих від читання публічних лекцій); закуплено необхідні гімнастичні снаряди (близько 20 одиниць) і об-

1. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ХАРКІВСЬКОГО ІМПЕРАТОРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

ладнання; розроблено правила для відвідувачів школи; складено розклад навчальних занять.

Гімнастична школа розташовувалася в одному із залів на верхньому поверсі корпусу для «казеннокоштных» студентів. Перед початком проведення практичних занять Ф. Бемер прочитав студентам три вступні лекції на тему: про значення гімнастики і її розвитку в Стародавньому світі, у Середні віки й у Новий час. Відомо, що до кінця першого року роботи школи число студентів, які відвідували заняття, налічувало 60 осіб; зазначена школа пропрацювала не тривалий час, однак факт заснування такого осередку на Слобожанщині, який за формою організації та змістом навчально-виховного процесу значно випереджав свій час, свідчить про прогресивне ставлення керівництва вишу та харківської інтелігенції середини 50-х рр. XIX ст. до фізичного виховання студентської молоді та унікальність цієї події для історії вищої школи України.

Зазначимо, що протягом XIX ст. діяльність осередків, що опікувалися фізичним розвитком студентів у Харківському Імператорському університеті, була нерегулярною, інколи припинялася, що залежало від багатьох факторів: урядової політики, підтримки попечителів навчального округу та керівництва вишу, наявності джерел фінансування, ставлення студентів до власного фізичного розвитку тощо.

На рубежі XIX–XX ст. країною почало стрімко поширюватися таке нове явище суспільного та культурного життя країни, як спорт. Найвідданіших своїх апологетів він знайшов у лавах студентської молоді – найбільш мобільної, сміливої, жваво реагуючої на все нове соціальної групи. Але мілітаристський характер урядової політики залишив поза увагою питання про організацію студентського спорту та фізичного виховання студентів. Тому цей напрям освіти і виховання у системі вищої освіти аж до 20-х рр. XX ст. розвивався дуже повільно, лише завдяки ентузіазму студентства та прогресивної професури.

Студенти, не маючи можливості для фізичного розвитку та реалізації особистих потреб у стінах освітнього закладу, брали участь у діяльності спортивно-гімнастичних товариств, які почали активно засновуватися в 90-ті рр. XIX ст. Так, у звіті Харківського гімнастичного товариства за 1898 р. зазначалося, що «серед відвідувачів гімнастичних занять значно збільшилась кількість вихованців харківських вищих освітніх закладів – університету, технологічного та ветеринарного інститутів».

Значного імпульсу розвиток фізичної культури та спорту у вищих освітніх закладах України набув після 25 серпня 1905 р., коли уряд увів

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

так звані «фірмові правила», що встановлювали автономію університетів. Дане рішення сприяло введенню в 1907 р. в статuti інститутів та університетів правил про студентів, які регламентували створення студентських організацій, у тому числі спортивної спрямованості. Цей крок дозволив створення студентських організацій, зокрема спортивно-гімнастичних гуртків і товариств. У 1912 р. такий гурток був заснований у Харківському Імператорському університеті. Він мав власний статут, згідно з яким метою його діяльності було сприяння фізичному розвитку та укріпленню здоров'я студентів, «надання можливості студентам присвячувати дозвілля гімнастичним вправам, послідовно та гармонійно розвивати фізичні сили». До змісту діяльності студентського спортивного осередку включалися навчально-тренувальні заняття фізичними вправами у приміщенні та на відкритому повітрі (наприклад, сокольською гімнастикою, рухливими іграми, фехтуванням на рапірах та еспадронах, легкою та важкою атлетикою тощо), прогулянки та екскурсії, спортивні змагання, лекції та тематичні бесіди. Осередок мав власну спеціалізовану бібліотеку та «цейхгауз».

Згідно з положеннями статуту членами студентської спортивної організації мали право бути студенти всіх факультетів, професори, при-

Сокольська гімнастика (початок ХХ ст.)

1. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ХАРКІВСЬКОГО ІМПЕРАТОРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

ват-доценти, асистенти, лаборанти та інші особи, які займалися науковою діяльністю при університеті. Випускники вузу після закінчення навчання за бажанням мали право залишатися членами організації, але без права голосу на загальних зборах та призначення на посади. Загальне керівництво осередком здійснювалося загальними зборами членів, поточне – правлінням. Для керівництва заняттями фізичними вправами організація мала право залучати досвідчених фахівців на загальних підставах, які встановлювалися для викладачів «мистецтв», які працювали в університеті. Основними джерелами фінансування діяльності були членські внески та пожертви. Рішення про створення студентського спортивного осередку та затвердження його статуту приймалось вченою радою вищого освітнього закладу або керівником.

Спортивно-гімнастичний гурток Харківського Імператорського університеті проводив тренувальні заняття у приміщенні Харківського першого гімнастичного товариства. Під керівництвом відомого харківського гімнаста П. Пелепейченка проходили заняття сокольською гімнастикою. Тренуванням з атлетики керував Н. Калмиков. Приблизно у 1903–1904 рр. при Харківському Імператорському університеті (у кінці вулиці Сумської) був відкритий студентський гуртожиток з гімнастичним залом.

Процес становлення та розвитку фізичного виховання та спорту у виші був перерваний у роки Жовтневої революції та наступні 20-ті рр. ХХ ст. – перебудови вищої освіти країни на радянський лад.

---

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

У другій половині 20-х рр. ХХ ст. у багатьох закладах вищої освіти країни почали активно застосовуватись в навчальному процесі спортивні секції з різних видів спорту. Це було пов'язано з низкою об'єктивних причин, головною з яких стала реалізація програми Всезагального військового навчання (Всевобуч), а саме: підготовки студентської молоді до служби в Збройних Силах. Тому саме з цього часу у Харківському інституті народного господарства (1920), у 1930 р. перетвореному в Загальноукраїнський інститут будівництва та права, почалося обов'язкове викладання фізичної культури для студентів-юристів.

Склад кафедри фізичного виховання
Харківського юридичного інституту (1950-ті рр.)

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

У 1934 р. у результаті реорганізації кафедри військової підготовки було створено самостійну кафедру фізичної культури. Цей фізкультурний осередок закладу вищої освіти почав активно залучати до фізичного виховання та занять спортом усе більшу кількість студентів інституту.

У ті часи в країні було ініційовано проведення роботи з фізичної культури з учнівською та студентською молоддю за єдиними державними вимогами та на єдиних загальних організаційних засадах. Для підвищення й оцінки всебічної фізичної підготовленості молоді в країні був розроблений і впроваджений комплекс «Готовий до праці й оборони» (1931), що став єдиною науково-методичною основою фізичного виховання студентів на наступні шістдесят років. Зміст навчального процесу в передвоєнні роки мав очевидно виражену військово-прикладну спрямованість. Головною метою занять студентів була підготовка до виконання нормативних вимог комплексу ГПО I–II ступенів. До Другої світової війни в Харківському юридичному інституті (перетворений у 1937 р.) почали відкриватися секції з різних видів спорту, проводилися перші студентські змагання. На жаль, у часи воєнного лихоліття документи, які б дали змогу ширше й повніше висвітлити довоєнну історію кафедри фізичної культури, не збереглися.

У період Другої світової війни, після закінчення окупації Харкова, діяльність Харківського юридичного інституту поновилася й розпочався новий етап у розвитку фізичного виховання. Контингент студентів юридичного інституту на той час складала вчорашні солдати й офіцери, серед яких було багато інвалідів. Вони сіли за студентські лави, обравши професію юриста. Фізична культура й заняття спортом стали для фронтівиків засобом зміцнення здоров'я, входження у мирне життя, активного відпочинку.

Починаючи з 1944 р. роботу з фізичного виховання студентів здійснювали викладачі з фізичної культури, які працювали на кафедрі військової підготовки. У ті роки кафедру очолювали кадрові офіцери В. П. Волчков (1944–1945), О. П. Фірсов (1945–1946), В. В. Єрахторин (1946–1947), І. Ф. Кошельний (1947–1948). Зазначимо, що в середині 40-х рр. у м. Харкові самостійна кафедра фізичної культури існувала тільки в Державному університеті ім. О. М. Горького, оскільки лише у цьому закладі кількість студентів перевищувала 1000 осіб (це тоді було основною вимогою для створення самостійної кафедри у закладі вищої освіти). У перші роки після поновлення роботи інституту фізичне виховання проводила один викладач-жінка Євдокія Йосипівна Резникова

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

(1944–1946). У 1947 р. кафедра військової підготовки поповнилася такими фахівцями з фізичного виховання, як М. М. Іонов, М. М. Костенко, М. О. Марков.

Емблема низового колективу фізкультури Добровільного спортивного товариства «Наука» Харківського юридичного інституту (1940-ві рр.).

З 1948 р. кафедра фізичного виховання відновила свою роботу як самостійний структурний підрозділ Харківського юридичного інституту. Згідно із наказом Міністерства вищої освіти «Про організацію кафедр (самостійних курсів) фізичного виховання та спорту вищих навчальних закладів Головного управління юридичних вузів» директорам закладів вищої освіти рекомендувалося укомплектувати знову створені кафедри фізичного виховання та спорту, встановити штат кафедри Харківського юридичного інституту в кількості 6 ставок (завідувач кафедри, 2 старших викладачі, 3 викладачі) й подати на затвердження до Головного управління юридичних закладів вищої освіти країни кандидатуру завідувача кафедри.

Спортивний майданчик у дворі інституту (1950-ті рр.)

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

Першим завідувачем кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту в повоєнні роки став учасник Другої світової війни Микола Михайлович Костенко, який до цього з лютого 1947 р. працював старшим викладачем кафедри військової підготовки. М. М. Костенко, організовуючи роботу новоствореної кафедри фізичного виховання, доклав багато зусиль для обладнання місць для занять фізичним вихованням, залучення студентів до занять спортом тощо. Завдяки його підтримці студенти інституту здобули чимало перемог у міських і міжвузівських змаганнях із різних видів спорту.

З моменту свого заснування кафедра фізичного виховання постійно шукала шляхи подальшого вдосконалення навчальної, позанавчальної спортивно-масової та оздоровчої роботи серед студентів. Із середини ХХ ст. кафедра фізичного виховання Харківського юридичного інституту – організатор і учасник численних спортивно-масових заходів. Так, у 1950 р. кафедра фізичного виховання спільно з радою колективу фізкультури організовувала та проводила велику кількість внутрішньовишівських змагань і товариських зустрічей із закладами вищої освіти, військовими частинами, технікумами й добровільними спортивними товариствами міста Харкова. З метою популяризації фізичної культури серед студентської молоді велика увага приділялась проведенню спортивних вечорів і свят із показовими виступами провідних спортсменів інституту. Найбільш популярними серед студентів-юристів у ті роки були змагання зі спортивної гімнастики між курсами. На інтересі до цього виду спорту не позначилися брак спортивного залу та недостатність гімнастичного устаткування для занять.

М. О. Марков проводить навчальні заняття зі спортивної гімнастики (1961)

У 1950–80-х рр. сталися зміни в керівництві кафедри фізичного виховання. У різні періоди підрозділ очолювали: М. М. Костенко (1948–1949, 1952–1955), М. О. Марков (1949–1952, 1965–1973), Г. О. Костеллі (1955–1959), М. М. Іонов (1959–1963), А. М. Критов (1963–1965). Починаючи з 1973 р. протягом 32 років керівництво кафедрою здійснював заслужений працівник освіти України, кандидат юридичних наук, майстер спорту СРСР зі спортивної гімнастики Анатолій Петрович Скрипник (1973–2005).

У 1995 р. у зв'язку з відкриттям нового сучасного навчально-спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 104 шляхом реорганізації існуючої кафедри була створена кафедра фізичного виховання № 2, яка забезпечувала викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» для студентів Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України і факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України. Першим завідувачем кафедри був призначений старший викладач Євгеній Іванович Солянник. З 2004 р. і до сьогодні кафедру очолює майстер спорту з художньої гімнастики й акробатики, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Лариса Сергіївна Луценко.

Кафедра фізичного виховання № 1 як наступник традицій та досвіду попереднього підрозділу здійснювала викладання навчальної дисципліни на таких факультетах: підготовки слідчих кадрів для Міністерства внутрішніх справ України, підготовки кадрів для органів юстиції, підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України, господарсько-правовому, військово-юридичному, міжнародно-правовому, підготовки кадрів для пенсійного фонду України. Наступні десять років кафедрою керував доцент А. П. Скрипник. У період 2006–2009 рр. кафедру фізичного виховання № 1 очолювала кандидат педагогічних наук, доцент Ганна Іванівна Приходько. З 2009 р. по теперішній час керівником кафедри фізичного виховання № 1 є кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Олександр Володимирович Попрошаєв.

У 2010 р. з метою оптимізації системи управління, підвищення ефективності науково-дослідної, навчальної, методичної та організаційної роботи в Університеті створюється кафедра фізичного виховання № 3 шляхом реорганізації кафедри № 1. Підрозділ розташовувався в навчальному корпусі Університету по вул. Динамівський, 4 та викладав навчальну дисципліну в Інституті підготовки слідчих кадрів для Міністерства внутрішніх справ України, на військово-юридичному, міжнародно-правовому факультетах, а також факультеті підготовки кадрів для пенсійного фонду України. Виконуючим обов'язки завідувача кафедри був

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

призначений кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Віктор Степанович Мунтян. У період 2011–2017 рр. її очолювала кандидат педагогічних наук, доцент Наталія Михайлівна Баламутова. Восени 2017 р. кафедру фізичного виховання № 3 ліквідовано, а викладання навчальної дисципліни на відповідних факультетах передано на кафедру фізичного виховання № 2.

З моменту заснування кафедри в Харківському юридичному інституті викладання навчальної дисципліни «Фізична культура» (в окремі роки мала назву «Фізичне виховання») здійснювалося в напрямі вдосконалення змісту освіти, методів, організаційних форм, засобів, умов навчання та безперервного підвищення якості викладання навчальної дисципліни. Так, до 1951 р. обов'язковою навчальною дисципліною фізичне виховання було тільки для студентів першого курсу. Її зміст передбачав теорію і методику фізичного виховання, практичні курси з гімнастики, легкої атлетики, баскетболу та лиж. Крім того, для студентів 1–3-х курсів були організовані факультативні заняття, а також спортивні секції для студентів усіх курсів. Суттєво доповнювали знання студентів про фізичну культуру та здоров'я людини такі навчальні дисципліни, як хірургія, захворювання ока, санітарна справа, які входили до навчального плану підготовки юристів і викладалися кафедрою військової підготовки.

У 1951 р. навчальну програму з фізичного виховання переглянуто і затверджено нову, яка передбачала для студентів першого й другого курсів обов'язковий курс загальної фізичної підготовки, а на наступних курсах – факультативи зі спортивного вдосконалення.

З 1956 р. навчальні заняття з фізичного виховання проводилися відповідно до вказівок Міністерства вищої освіти, у яких надано змогу замінити курс загальної фізичної підготовки спортивною спеціалізацією з легкої атлетики, гімнастики, плавання, спортивних ігор та інших видів спорту залежно від умов навчального закладу. З 1960-х рр. кафедра фізичного виховання здійснювала викладання курсів з цивільної оборони й автомобільної справи.

У 1970–80-ті рр. навчальна робота кафедри проводилась відповідно до програми з фізичного виховання, затвердженої Міністерством вищої та середньої освіти, інструктивних листів та наказів, комплексу «Готовий до праці та оборони» (ГПО) та програм з відповідних видів спорту. Навчальні заняття проводилися на чотирьох курсах з урахуванням спеціфіки підготовки юристів: на першому й другому – обов'язково, на третьому й четвертому – факультативно. Студенти, які за станом здоров'я на-

Проректор Харківського юридичного інституту В. В. Сташис виконує стрибок у довжину з місця (1974)

лежали до спеціальної медичної групи, займалися окремо – за спеціальним розкладом. Під час проведення занять з фізичного виховання використовувалися методичні посібники з різних видів спорту: легкої атлетики, волейболу, баскетболу, прикладного самбо, кульової стрільби. На магнітофонну стрічку було записано цикл лекцій-консультацій для підготовки до теоретичного курсу комплексу ГПО. Використовувалися навчальні кінофільми кінолабораторії «Союзспортфільм» для занять з плавання, легкої атлетики, гімнастики, боротьби самбо, а також кінограми.

Головною вимогою навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в ті роки була підготовка та виконання норм комплексу ГПО. До залікових вимог відносилися контрольні нормативи з кульової стрільби, плавання, легкоатлетичного кросу, лижних гонок.

У 90-ті рр. ХХ ст., тобто з початком розбудови незалежної України, викладання фізичного виховання у виші здійснювалося згідно з Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту в Україні, затвердженою Указом Президента України від 22.06.1994 р. № 334/94, навчальна дисципліна викладалася на 1–3-му курсах двічі на тиждень. З 2004 р. відповідно до затвердженої навчальної програми «Фізичне виховання» для вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації – на 1–5-х курсах навчання (окрім останнього семестру) двічі на тиждень, тобто практично весь період навчання у виші. Робоча програма з фізичного виховання була переорієнтована з вивчення основ певних видів спорту (гімнастика, легка атлетика, спортивні ігри, лижний спорт тощо) на розвиток основних рухових якостей (сили, швидкості, гнучкості, витривалості, спритності), що дало можливість значно розширити перелік

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

засобів фізичного розвитку студентів з урахуванням сучасних тенденцій підвищення рухової активності людини.

Протягом усієї своєї історії кафедра фізичного виховання наполегливо вирішує освітні, виховні та оздоровчі завдання, виконує роботу з фізичного вдосконалення майбутніх юристів, піклується про їх професійно-прикладну фізичну підготовку та професійну компетентність. Це не було б можливим без ретельного підбору кваліфікованого складу кафедри. У перші повоєнні роки прийшли працювати на кафедру педагоги М. О. Марков (1947–1974), М. М. Іонов (1947–1989), В. І. Антипов (1948–1954), В. А. Горн (1948–1949). У подальшому склад кафедри поповнився такими викладачами: І. І. Двойников (1955–1965), А. М. Критов (1963–1987), Г. В. Малинко (1964–1992), Є. І. Соляник (1969–2015), Ю. І. Пономарьов (1969–2004), А. С. Чуніхін (1969–2001), І. І. Єфименко (1975–2004), Ю. М. Сова (1975–2000), Л. Ф. Кисельов (1978–2012), С. С. Філатов (1978–1995) та ін.

Викладацький склад кафедри фізичного виховання (1970–80-ті рр.)

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Одним з яскравих представників викладацького складу кафедри радянських часів був Григорій Васильович Малинко (1964–1992) – майстер спорту СРСР з вільної та класичної боротьби, триразовий чемпіон СРСР, сімнадцятиразовий чемпіон України, справжній герой Другої світової війни, людина великої сили та хоробрості, яка залишила вагомий слід в історії інституту та країни в цілому. Під час війни в періодичних виданнях («Известия», «Правда», фронтові газети) журналісти із захопленням описували його фантастичні ратні подвиги, про які ходили легенди по всьому фронту, всій країні. У Музеї Другої світової війни (м. Київ) йому присвячено персональну експозицію.

У повоєнний час про Г. В. Малинка українські кінодокументалісти створили фільм «З осколком у серці». Відомий письменник Микола Шаповал написав художньо-документальну повість «Неймовірна правда». Відважний воїн був нагороджений багатьма бойовими нагородами, а харківська громадськість виходила з клопотанням про присвоєння йому звання Героя України.

Показовий виступ членів збірної команди інституту з класичної боротьби на спортивному святі, яке відбувається в актовому залі інституту. Виступ коментує викладач кафедри фізичного виховання Г. В. Малинко (1980-ті рр.)

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

На викладацькій роботі Г. В. Малинко натхненно виховував молодь, ділився спортивним та життєвим досвідом, залишивши нам у спадок мудрі слова: «Навіть із найтяжчого становища завжди можна знайти вихід, головне не падати духом!» Без сумніву, Г. В. Малинко – це особистість на фоні української історії ХХ ст., «людина, яка пододала себе». Кафедра фізичного виховання надзвичайно пишається тим, що Григорій Васильович протягом 28 років працював у нашому колективі. Щорічно з 1996 р. в пам'ять про цю видатну особистість в Університеті проводиться Міжнародний турнір з боротьби дзюдо та самбо.

Фізичне виховання та спорт – це такий освітянський та громадський феномен, розвиток якого неможливий без відповідного матеріально-технічного забезпечення. Тому досвід створення навчально-спортивної бази Університету, безсумнівно, є цікавим історичним прикладом і зразком для вивчення. Так, матеріально-технічна база кафедри фізичного виховання у післявоєнні роки потребувала істотного поліпшення. Спортивного залу в інституті не було. Кафедрі виділили прохідну кімнату площею 93 м² і територію у дворі, де в ті часи зусиллями студентів був обладнаний спортивний майданчик зі смугою перешкод, зоною для гри в баскетбол і волейбол, сектором для стрибків, смугою для городків і снарядами

Спортивний зал Харківського юридичного інституту (нині зал № 6)
(1950–70-ті рр.)

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

для гімнастики. Практичні заняття з легкої атлетики проводилися в Парку відпочинку імені О. М. Горького. Для проведення занять у спортивних секціях інститут орендував стадіони «Парк», «Піонер», басейн, гребну станцію та спортивний зал «Харчовик».

У 1960–70-ті рр., незважаючи на постійну турботу ректорату щодо матеріально-технічного забезпечення фізичного виховання та спорту, кафедра, як і раніше, відчувала нестачу спортивних споруд для проведення навчальних та навчально-тренувальних занять. У зазначені роки спортивна база кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту складалася зі: спортивного залу (зараз – зал засідань вченої ради № 6 та прилеглий коридор), залу боротьби (зараз – зал № 11), стрілецького тиру (у підвальному приміщенні правого крила центрального корпусу), лижної бази на 120 пар лиж. Для проведення навчальних занять та спортивних змагань з комплексу ГПО орендувалися легкоатлетичні сектори стадіону «Старт», плавальний басейн ДСТ «Локомотив», а також використовувалася територія Парку відпочинку ім. О. М. Горького. На території гуртожитків № 1, № 2 та № 3 були розташовані волейбольні майданчики, обладнані гімнастичними брусами та поперечинами. У гуртожитку № 2 працював спортивний зал 22×6 м. У гуртожитках № 3 та № 4 були побудовані спортивний зал та літній спортивний майданчик. Спортивно-масові заходи проводились в актовому залі інституту.

Проректор Харківського юридичного інституту В. В. Сташис бере участь у закладці фундаменту спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 77 (1984)

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У ХХ ТА ХХІ ст.

Із середини 1980-х рр. на договірних засадах навчальні заняття з фізичного виховання, спортивно-масові заходи проводились на стадіоні спортивного комплексу Харківського політехнічного інституту.

Могутнім поштовхом щодо вдосконалення фізичного виховання та спорту в Харківському юридичному інституті стало будівництво та введення в експлуатацію в 1986 р. першого навчально-спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 77 (нині у цьому спортивному комплексі розташована кафедра фізичного виховання № 1). Комплекс складався зі стандартного ігрового залу (36×18 м), стрілецького тирю на 25 м, залу боротьби й допоміжних приміщень (загальною площею понад 1500 м²). Кафедра фізичного виховання і спортивний клуб інституту брали активну участь у побудові навчально-спортивного комплексу, за що були нагороджені почесною грамотою обласної ради Добровільного спортивного товариства «Буревісник».

На відкритті першого спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 77.

Зліва направо: декан факультету підготовки кадрів для Міністерства внутрішніх справ П. І. Орлов, ректор інституту В. П. Маслов, зав. кафедри трудового права П. І. Жигалкін, ст. викл. кафедри фізичного виховання Є. І. Соляник, ст. викл. кафедри економічної теорії А. М. Задихайло, зав. кафедри фізичного виховання А. П. Скрипник (1986)

У 1993 р. починається будівництво нового сучасного спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 104. А в 1995 р. відбувається його урочисте відкриття, в якому бере участь Президент України Л. Д. Кучма.

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Матеріальна база спортивного комплексу становить басейн, тир та спортивні зали різного призначення (ігровий, тренажерний, зали аеробіки та настільного тенісу). У 2008 р. під час реконструкції цього комплексу було побудовано стадіон із сучасним обладнанням: футбольне поле зі штучним покриттям, волейбольний та баскетбольний майданчики, легкоатлетичні доріжки та інші сектори. На сьогодні це один із найкращих навчально-спортивних комплексів у місті Харкові.

Урочисте відкриття навчально-спортивного комплексу
по вул. Пушкінській, 104 (1995)

В Університеті продовжується поступове оновлення матеріально-технічної бази. У 2011 р. ректорат та особисто ректор В. Я. Тацій ініціювали реконструкцію існуючого спортивного комплексу по вул. Пушкінській, 77, відкритого у 1986 р. Рішенням Харківської міської ради від 06.07.2011 р. № 331/11 Університету надано згоду на реконструкцію, а у червні 2012 р. інспекція державного архітектурно-будівельного контролю у Харківській області дозволила Університету виконувати будівельні роботи. Після річної реконструкції у навчально-спортивному комплексі, де розташована кафедра фізичного виховання № 1, удвічі збільшено навчальну площу, додано надбудову другого поверху існуючої будівлі (загальною площею 462 м²) та прибудовано 4 поверхи з тильної сторони ігрового залу комплексу (загальною площею 545 м²).

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У XX ТА XXI ст.

У цілому зараз у навчально-спортивному комплексі 10 спортивних залів: ігровий, фітнесу та аеробіки, єдиноборств, оздоровчої гімнастики, два тренажерних, два настільного тенісу, боксу, настільних ігор (шашки та шахи). Загальна площа складає майже 3000 м². Спортивні зали повністю оснащені найсучаснішим спортивним інвентарем та обладнанням.

1 вересня 2013 р. відбулося урочисте відкриття оновленого сучасного навчально-спортивного комплексу «Юрист», на якому були присутні член Кабінету Міністрів України, керівники міста і області, видатні спортсмени, спортивна громадськість, студенти. Присутніх привітав ректор Університету Василь Якович Тацій та вручив символічний ключ від оновленого спортивного комплексу студентам: чемпіонці світу з шахів серед жінок Анні Ушеніній та бронзовому призеру Олімпійських ігор з боксу (2012, м. Лондон) та чемпіону Всесвітньої універсиади (2013, м. Казань) Олександрю Гвоздику.

Значну роль у роботі кафедри фізичного виховання займала співпраця з первинною громадською фізкультурною організацією студентів

Урочиста частина відкриття. Символічний ключ від оновленого навчально-спортивного комплексу ректор Університету В. Я. Тацій вручає студентам: Олександрю Гвоздику (чемпіону Всесвітньої універсиади) та Анні Ушеніній (чемпіонці світу з шахів серед жінок) (2013)

та співробітників інституту – колективом фізичної культури (перетворений у спортивний клуб) (1940–80-ті рр. – осередок ДСТ «Наука» та «Буревісник»). Таким прикладом є організація роботи багатьох спортивних секцій, проведення різноманітних спортивно-масових заходів, підготовка фізкультурного активу, фізкультурно-оздоровча робота в гуртожитках тощо.

Помітне місце в діяльності викладачів кафедри фізичного виховання і членів фізкультурного активу Харківського юридичного інституту займала шефська робота на селі. У 1940–60-ті рр. колектив опікувався первинними ланками Добровільного спортивного товариства «Колос»: проводив семінари із представниками низових колективів фізкультури в колгоспах, надавав допомогу в проведенні районної спартакіади, керував тренувальними заняттями та сприяв підготовці сільських спортивних команд для участі у спартакіаді Харківської області. У 1970–90-ті рр. надавав підтримку загальноосвітнім школам Краснокутського району Харківської області. Викладачі кафедри та члени правління спортивного клубу читали школярам лекції зі спортивної тематики, проводили методичні заняття, давали відкриті уроки, оформляли наочну агітацію у школі, передавали спортивний інвентар тощо.

У зазначені роки в Харківському юридичному інституті активно проводилася виховна та спортивна робота у студентських гуртожитках. На кожному поверсі гуртожитку призначалися відповідальні особи – організатори проведення ранкової гігієнічної гімнастики, спортивних змагань і туристичних походів. Спочатку викладач кафедри проводив показове заняття, надалі фізкультурний актив працював самостійно. У зв'язку з цим у студентських гуртожитках були організовані безкоштовні пункти прокату спортивного інвентарю. На базі гуртожитків організовувалися спортивні вечори та конкурси, зустрічі студентів з ветеранами Другої світової війни та спорту, читалися лекції про підготовку та проведення Олімпійських ігор тощо.

За ініціативою кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту до 40-річчя Перемоги у Другій світовій війні в 1985 р. був проведений Міжнародний агітаційний пробіг за маршрутом Харків – Соколово, в якому взяли участь студенти з країн Східної Європи. Після закінчення пробігу його учасники поклали квіти на братську могилу загиблих воїнів. Цей факт свідчить про певні кроки щодо розвитку міжнародної співпраці на рівні студентства в галузі фізичного виховання та спорту.

2. ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО У XX ТА XXI ст.

У 1980-ті рр. в інституті працював спортивно-оздоровчий табір на 36 місць. Під час літніх та зимових канікул студенти направлялися до спортивно-оздоровчих таборів. Кожного року за путівками профкому в ньому оздоровлювалися понад 1500 студентів.

Відзначимо, що починаючи з 40-х рр. минулого століття й по теперішній час навчальна, фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого завжди здійснювалася кафедрою фізичного виховання разом із ректоратом, правлінням спортивного клубу та спортивним активом, комітетом Добровільного товариства сприяння армії, авіації та флоту (ДТСААФ) (за часів його існування), за підтримки профкому, редакцій періодичних видань, прес-служби та інших підрозділів.

Колектив кафедри фізичного виховання.

Зліва направо перший ряд: ст. викл. С. С. Філатов, зав. каф. А. П. Скрипник, ст. викл. Г. В. Малинко, лаб. каф. (прізвище невідоме), ст. викл. А. С. Чуніхін;
другий ряд: ст. викл. Ю. І. Пономарьов, ст. викл. Л. Ф. Кисельов,
ст. викл. Ю. М. Сова, ст. викл. Є. І. Соляннік, ст. викл. І. І. Єфіменко (1990)

---

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

Костенко Микола Михайлович

Завідувач кафедри
(1948–1950, 1952–1956)

Народився 24 грудня 1915 р. у місті Борисоглібську Тамбовської губернії у родині службовця та домогосподарки. У 1934 р. закінчив 9 класів середньої школи, після чого вступив на перший курс Державного інституту фізичної культури України у місті Харкові, який успішно закінчив у 1939 р. Одночасно з навчанням в інституті працював інструктором з фізичної культури на асфальтно-бетонному заводі та у ДСТ «КІМ», а після його закінчення до 1940 р. – викладачем фізичної культури Харківського хіміко-технологічного інституту; з 1940 до 1945 р. – начальник з фізичної підготовки Харківського танкового училища, яке в часи війни було евакуйоване в Узбекистан. У 1946 р. почав працювати старшим викладачем фізпідготовки військової кафедри Харківського юридичного інституту. За час роботи в інституті організував та поновив роботу кафедри фізичного виховання як самостійного структурного підрозділу, яку й очолив 1 квітня 1948 р. Працюючи на цій посаді, він розгорнув велику спортивно-масову роботу серед студентів, організував спортивні секції, завдяки його ініціативі та підготовці студентів інститут зайняв ряд перших місць у міських та міжвузівських змаганнях з різних видів спорту.

У 1950 р. був звільнений з роботи у Юридичному інституті та отримав догану за партійною лінією. Увесень 1950/51 н. р. М. М. Костенко пропрацював старшим викладачем фізпідготовки в Харківському медичному інституті.

У 1951 р. взяв участь у конкурсі на вільну посаду завідувача кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту, на якому за результатами таємного голосування був обраний.

З вересня 1951 р. до 1956 р. працював завідувачем кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту та в 1956 р. був звільнений. Подальша доля М. М. Костенка невідома.

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

Відкриття обласної спартакіади Добровільного спортивного товариства «Наука» (1950)

Під час роботи у Харківському юридичному інституті М. М. Костенко організував позаштатний склад кафедри, оскільки викладачів на той час не вистачало, в який входили спортсмени 1-го розряду, студенти: К. М. Прохович – баскетбол, футбол, бокс; М. М. Рогачевський – футбол; Н. С. Чернявський і І. С. Чернявський – гімнастика; В. Н. Литовко – мотоспорт і І. Клаванський – музвихователь.

У роки роботи М. М. Костенка завідувачем кафедри було розпочато ремонт спортивного залу, а в 1951 р. його було введено в експлуатацію (зараз – зал №6), де проводилися заняття із загального курсу фізичного виховання і тренування у секціях. Заняття там проводили до 1982 р.

Марков Михайло Олександрович

Завідувач кафедри
(1950–1952, 1965–1973)

Народився в 1911 р. у місті Харкові. Після закінчення школи працював на виробництві. У 1939 р. закінчив Державний інститут фізичної культури України та одержав кваліфікацію «викладач фізичного виховання».

У довоєнні роки працював викладачем, старшим викладачем кафедри фізичного виховання і спорту Другого медичного інституту

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

(1939–1941), викладачем Інституту механізації сільського господарства (1940–1941).

Учасник Другої світової війни, до 1946 р. продовжував службу в армії.

Після демобілізації поновив роботу за фахом, працював старшим викладачем Харківської державної консерваторії (1946–1947), викладачем військової кафедри Харківського юридичного інституту (1947–1948).

У 1948–1949 рр. – старший викладач щойно створеної кафедри фізичного виховання Харківського юридичного інституту. За роки праці двічі очолював зазначену кафедру в періоди 1950–1952 і 1965–1973 рр. З 1952 до 1954 р. М. О. Марков працював старшим викладачем кафедри фізичного виховання.

У період 1954–1959 рр. М. О. Марков працював викладачем кафедр фізичного виховання в інших навчальних закладах Харкова. У 1959 р. М. О. Марков знов повернувся до Харківського юридичного інституту.

Під час керівництва кафедрою фізичного виховання Харківського юридичного інституту М. О. Марковим уся навчальна робота була спрямована на підготовку та виконання нормативів комплексу ГПО. Велика увага приділялася спортивно-масовій роботі, взаємодії зі студентським колективом фізичної культури, створенню матеріально-технічної бази кафедри, зруйнованій під час війни.

М. О. Марков з викладачами
кафедри фізичного виховання
перед лижним пробігом
(1970-ті рр.)

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

М. О. Марков ретельно ставився до підбору викладацьких кадрів. На посади викладачів та тренерів кафедри фізичної культури зараховувалися найбільш досвідчені та кваліфіковані фахівці. Так, секцію волейболу очолив старший викладач А. М. Критов, боксу – викладач Ю. І. Пономарьов, футболу – старший викладач Є. І. Соляник, самбо – старший викладач В. Т. Трефіловський, вільної та класичної боротьби – старший викладач Г. В. Малинко, гімнастики – старший викладач А. П. Скрипник.

М. О. Марков стояв у витоків організації та проведення матчевих зустрічей між командами юридичних вишів та юридичних факультетів університетів СРСР. У 1968 р. один із таких заходів відбувся на базі Харківського юридичного інституту. Він постійно організовував зустрічі спортсменів Харківського юридичного інституту з підшефними технікумами, військовими частинами та ін.

Роботу спортивних секцій інституту М. О. Марков висвітлював у пресі Харкова: газеті «Вечірній Харків» та ін.

М. О. Марков нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною», грамотами обласної та міської Харківської ради, обласного осередку Добровільного спортивного товариства «Буревісник».

Костеллі Григорій Олександрович

Завідувач кафедри
(1956–1959)

Народився 13 квітня 1914 р. у селі Боромля Тростянецького району Сумської області. У 1936 р. закінчив Державний інститут фізичної культури України та одержав кваліфікацію «викладач фізичного виховання».

Майстер спорту з гімнастики. Входив до складу найсильніших гімнастів СРСР. Суддя Всесоюзної категорії зі спортивної гімнастики.

За спеціальністю почав працювати у 1936 р. на кафедрі гімнастики в Державному інституті фізичної культури України.

Учасник Другої світової війни (1941–1945). У перші дні війни був мобілізований і призначений начальником фізичної підготовки Харківського артилерійського училища, з яким евакуювався до м. Актюбинська. До діючої армії був відряджений у січні 1942 р. Під час війни командував штурмовою та кулеметною ротами. У грудні 1942 р. при-

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

значений заступником командира батальйону. Брав участь у боях під Москвою та в Тульській області. Для самого Григорія Олександровича кульмінаційними стали жорстокі бої на Орловсько-Курському плацдармі, де він не раз був поранений. Військову біографію завершив капітаном, командиром кулеметної роти, кавалером багатьох бойових нагород.

Після демобілізації працював викладачем фізичної підготовки Військово-політехнічного училища (1944); старшим викладачем кафедри гімнастики в Харківському педагогічному інституті ім. Г. С. Сковороди (1944–1950); деканом факультету фізичного виховання та одночасно завідувачем кафедри гімнастики Одеського педагогічного інституту (1950–1954); викладачем кафедри фізичного виховання Харківського педагогічного інституту ім. Г. С. Сковороди (1954–1956).

У 1956–1960 рр. Г. О. Костеллі працював у Харківському юридичному інституті на посаді завідувача кафедри. За його участю в зазначений період в інституті відбувався підйом розвитку та популяризації спортивної гімнастики. У 1956 р. збірна команда Юридичного інституту зі спортивної гімнастики під його керівництвом зайняла 1-ше місце серед закладів вищої освіти м. Харкова.

Кращі спортсмени
Харківського юридичного
інституту на тренуванні
зі спортивної гімнастики
(1950)

Г. О. Костеллі є автором великої кількості друкованих праць, серед яких навчально-методичний посібник «Развитие гимнастики в Украине» (1994).

Нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною», 12 грамотами ДСТ, 3 грамотами та дипломом Міністерства освіти УРСР, грамотою комітету з фізичної культури при Раді міністрів УРСР, грамотою Всесоюзного комітету з фізичної культури при Раді Міністрів СРСР. У дні

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

святкування 55-ї річниці з Дня Перемоги Г. О. Костеллі нагороджений пам'ятною медаллю, отримав подяку та цінний подарунок від Президента Л. Кучми за участь у визволенні України.

Іонов Михайло Михайлович
Завідувач кафедри
(1959–1963)

Народився у 1909 р. у селі Кошки Казанчинської волості Спаського повіту Казанської губернії у сім'ї селянина.

У 1935–1937 рр. навчався у вищій школі тренерів з легкої атлетики при Державному інституті фізичної культури України, де одержав кваліфікацію спеціаліста-тренера з легкої атлетики.

У 1938–1941 рр. навчався в Державному інституті фізичної культури України, після закінчення якого отримав спеціальність викладача з фізичного виховання.

М. М. Іонов очолює колону Харківського юридичного інституту на відкритті обласної спартакіади Добровільного спортивного товариства «Наука» (1950)

Після закінчення інституту почав працювати тренером з легкої атлетики у Добровільному спортивному товаристві «КІМ» м. Харкова (1937–1938); тренером Харківської обласної ради Добровільного спортивного товариства «Буревісник» (1939). У 1938–1941 рр. – викладач Державного інституту фізичної культури України.

У перші дні війни (1941) М. М. Іонов був призваний до Збройних Сил. Нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною».

Після демобілізації М. М. Іонов поновив педагогічну діяльність. Працював викладачем фізичної культури педагогічного інституту (1946–1947); тренером з легкої атлетики ДСТ «Буревісник» (1946–1947); викладачем фізичної культури фабрично-заводського училища (1947).

З 1947 р. життя М. М. Іонова було пов'язано з Харківським юридичним інститутом. З вересня 1947 р. – викладач фізичної підготовки військової кафедри. Після реорганізації та поновлення роботи кафедри фізичного виховання у період з 1948 по 1971 р. працював на посадах асистента та старшого викладача зазначеної кафедри.

У період з 1960 по 1963 р. очолював кафедру фізичного виховання.

Під час перебування на посаді завідувача сприяв популяризації та розвитку серед студентської молоді та викладацького складу інституту легкої атлетики. Велику увагу приділяв спортивно-масовій роботі в цілому.

Критов Анатолій Миколайович

Завідувач кафедри
(1963–1965)

Народився 15 травня 1931 р. у місті Харкові. У 1955 р. закінчив Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди, факультет фізичного виховання, за спеціальністю «викладач з фізичного виховання, анатомії та фізіології людини».

Свій трудовий шлях розпочав старшим викладачем на кафедрі фізичної підготовки в Артилерійській радіотехнічній академії.

У 1962 р. А. М. Критов став працювати на посаді керівника секції з волейболу Харківського юридичного інституту, а капітаном першої збір-

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

О. М. Критов дає настанови збірній команді Харківського юридичного інституту з волейболу (1980-ті рр.)

ної команди на той час був студент Харківського юридичного інституту В. Я. Тацій – нині ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Із січня 1963 р. Анатолій Миколайович – асистент кафедри фізичного виховання юридичного інституту. У листопаді 1963 р. призначений завідувачем кафедри фізичного виховання, яку очолював до лютого 1965 р. З переобранням нового завідувача продовжував працювати на кафедрі старшим викладачем.

Працюючи на кафедрі, А. М. Критов поєднував роботу викладача та тренера з волейболу. Команда під його керівництвом неодноразово ставала призером студентської спартакіади серед закладів вищої освіти м. Харкова з волейболу. Чоловіча збірна команда інституту стала бронзовим призером першості УРСР серед студентів. У зазначений час А. М. Критов очолював федерацію волейболу обласної ради «Буревісник», був суддею республіканської категорії з волейболу.

Чоловіча збірна команда брала участь у різноманітних змаганнях, у тому числі між юридичними закладами вищої освіти СРСР. А. М. Критов зробив значний внесок у розвиток волейболу в Харківському юридичному інституті. З його ім'ям пов'язані досягнення та здобутки волейболу на Харківщині.

З 1988 до 1989 р. А. М. Критов очолював спортивний клуб інституту.

Скрипник Анатолій Петрович
Кандидат юридичних наук, доцент
Завідувач кафедри
(1973–2005)

Народився 29 липня 1941 р. у місті Полтаві. У 1963 р. закінчив Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди й одержав кваліфікацію «викладач фізичного виховання, анатомії і фізіології».

Майстер спорту зі спортивної гімнастики.

У 1963 р. працював викладачем кафедри спортивної гімнастики Харківського державного педагогічного інституту імені Г. С. Сковороди. У листопаді того ж року був призваний до лав Збройних Сил СРСР, де служив офіцером і демобілізувався у вересні 1965 р. у званні молодшого лейтенанта запасу.

У 1965–1969 рр. – інструктор фізичної культури станкобудівельного заводу, Харківської обласної ради профспілок.

У 1969 р. почав працювати в Харківському юридичному інституті на посаді старшого викладача кафедри фізичного виховання.

У 1980 р. закінчив без відриву від виробництва Харківський юридичний інститут і одержав другу вищу освіту за спеціальністю «правознавство».

З 1973 по 2005 р. А. П. Скрипник – завідувач кафедри фізичного виховання. За період перебування на посаді працював над кандидатською дисертацією «Форми державного керівництва фізичною культурою і спортом в СРСР», яку захистив у 1983 р. Йому було присуджено науковий ступінь кандидата юридичних наук. З 1985 р. отримав звання доцента кафедри фізичного виховання.

Під керівництвом А. П. Скрипника колектив кафедри брав безпосередню участь у проектуванні та будівництві спортивної бази кафедри. За цю працю колектив кафедри був нагороджений грамотою обласної ради Добровільного спортивного товариства «Буревісник».

Керівництво спортивною роботою інституту проводилось А. П. Скрипником разом зі спортивним клубом і тренерами спортивних секцій. Найвищого успіху досягли секції волейболу (тренер А. М. Кризов), боротьби (тренер Г. В. Малинко), шахів (тренер К. Д. Башинський). За цей час проводились матчеві зустрічі з юридичними закладами ви-

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

щої освіти СРСР. Але сучасні умови і можливість виходу студентського спорту на міжнародну арену диктували пошук нових форм організації спортивної роботи.

У 1995 р. за участю А. П. Скрипника та за підтримки ректора академії В. Я. Тація, першого проректора В. В. Сташиса створюється волейбольний клуб «Юридична академія». Наступними кроками було створення спортивного клубу шахів (1996), плавання (1997), боротьби дзюдо та самбо (1999), боксу та кікбоксингу (2000).

А. П. Скрипник був першим президентом шахового клубу «Юридична академія» (1996–1999).

А. П. Скрипник – автор двох монографій: «Державне керівництво фізичною культурою і спортом в СРСР» (1989), «Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом в Україні» (1996), співавтор підручника «Адміністративне право України» за редакцією Ю. П. Битяка. Результати його наукових досліджень пуб-

Настанови збірній команді з волейболу Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого дає завідувач кафедри А. П. Скрипник (1980-ті рр.)

лікувалися в провідних наукових виданнях «Проблеми соціалістичної законності», «Проблеми законності», «Проблеми вищої юридичної освіти».

А. П. Скрипник приділяв значний час методичній роботі кафедри: були перероблені навчальні програми та робочі плани, видані методичні посібники для самостійних занять студентів та першої допомоги при нещасному випадку в процесі занять фізичною культурою і спортом. Робота кафедри фізичного виховання постійно висвітлювалась А. П. Скрипником у газеті «Vivat LEX».

За багаторічну плідну працю А. П. Скрипник нагороджений знаком «Відмінник освіти» (2001), отримав почесне звання «Заслужений працівник освіти України» (2002). У 2004 р. став переможцем обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена».

Соляник Євгеній Іванович

Старший викладач

Завідувач кафедри

фізичного виховання № 2 (1995–2006)

Народився 15 квітня 1941 р. у місті Харкові. У 1964 р. закінчив Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди й отримав диплом за спеціальністю «викладач фізичного виховання».

З 1964 по 1965 р. служив у військовій частині виявлення і наведення радіолокаційних військ у місті Харкові.

З 1965 р. почав працювати в Харківському юридичному інституті на посаді викладача кафедри фізичного виховання.

З 1970 по 1995 р. – старший викладач кафедри фізичного виховання та тренер-викладач з футболу та хокею з шайбою. Команди під його керівництвом неодноразово ставали призерами Спартакіади серед закладів вищої освіти м. Харкова та фіналістами чемпіонатів України.

З 1970 по 1974 р. збірна команда Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого з хокею з шайбою була учасником Спартакіади серед закладів вищої освіти України.

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

У 1995 р. внаслідок реорганізації кафедри фізичного виховання № 1 створюється кафедра фізичного виховання № 2. Першим завідувачем кафедри був призначений старший викладач Є. І. Соляннік, яку він очолював до 2006 р.

10 листопада 1995 р. відбулося урочисте відкриття навчально-спортивного комплексу Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (вул. Пушкінська, 104), на базі якого розташована кафедра фізичного виховання № 2, за участю Президента України Л. Д. Кучми, де Євгеній Іванович був присутній як засновник кафедри.

З 2006 і до 2016 р. Є. І. Соляннік продовжував працювати на посаді старшого викладача кафедри фізичного виховання № 2.

За час роботи на кафедрі фізичного виховання № 2 Є. І. Соляннік зробив вагомий внесок у спортивно-масову та фізкультурно-оздоровчу діяльність кафедри та Університету.

Є. І. Соляннік з переможцями обласних змагань з футзалу збірною командою Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (2001)

Приходько Ганна Іванівна

Доцент, кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри
фізичного виховання № 1
(2006–2009)

Народилася в 1963 р. у місті Ленінграді (нині Санкт-Петербург, РФ). У 1990 р. закінчила Державний інститут фізичної культури імені П. Ф. Лесгафта за спеціальністю «фізична культура та спорт» та отримала кваліфікацію «викладач-організатор фізкультурно-оздоровчої роботи і туризму».

Спортивна спеціалізація: кульова стрільба (пістолет). Протягом тривалого періоду занять спортом (1976–1989) входила до складу ДТСААФ (1976–1979), Спортивного клубу армії (1980–1989) м. Ленінграда, була членом збірної команди м. Ленінграда та Ленінградського військового округу. Є неодноразовим призером чемпіонатів та першостей Ленінграда серед юнаків та юніорів та Ленінградського військового округу. Закінчила спортивну кар'єру кандидатом у майстри спорту. Суддя I категорії з кульової стрільби.

Педагогічну діяльність почала у 1991 р. вчителем фізичного виховання Руклинської середньої школи с. Гайжюнай, Республіка Литва (1991–1993).

З 1993 по 2004 р. працювала викладачем, старшим викладачем кафедри історії, управління та організації масової фізичної культури та доцентом кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії фізичної культури. У 2000/01 н. р. очолювала магістратуру зазначеного освітнього закладу.

Відкриття навчально-спортивного комплексу кафедри фізичного виховання № 1 (2013)

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

У 1996–1999 рр. навчалася в цільовій аспірантурі за денною формою на кафедрі загальної педагогіки Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. У 1999 р. достроково захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – теорія та історія педагогіки на тему «Проблема фізичного виховання особистості у вітчизняній педагогічній журналістиці (друга половина ХХ – початок ХХ ст.)».

У 2001 р. Г. І. Приходько присвоєно вчене звання доцента.

З 2004 р. по теперішній час – доцент кафедри фізичного виховання № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. У період 2006–2009 рр. була завідувачем зазначеної кафедри.

Сьогодні Г. І. Приходько продовжує науковий пошук, спрямований на поглиблене вивчення історії фізичного виховання учнівської молоді в Україні (XIX – початок ХХ ст.). Вона є автором понад 90 друкованих праць у провідних вітчизняних і зарубіжних виданнях, у тому числі представлених на платформі Scopus, серед яких найбільш суттєвими є: «Основи педагогічної майстерності» (2001), «Історія фізичної культури» (2013, посібник з грифом МОН).

У співавторстві з викладачами кафедри брала участь у розробці навчальної програми з дисципліни «Фізичне виховання», підготовці низки навчально-методичних посібників з фізичного виховання студентів (2007, 2008, 2012).

Г. І. Приходько є учасником багатьох міжнародних та всеукраїнських форумів з проблем педагогіки, історії педагогіки та фізичної культури. Під її керівництвом захищена одна кандидатська дисертація (А. С. Бондарь, 2006). Постійно виступає опонентом на захистах дисертаційних робіт.

За результатами науково-педагогічної діяльності Г. І. Приходько в 2000 р. була переможцем обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Молодий науковець» і в 2006 р. дипломантом у номінації «Завідувач кафедри фізичного виховання». Нагороджена грамотою Головного управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації (2004), відзнакою Управління з питань фізичної культури та спорту Харківської міської ради (2007), почесною грамотою Університету (2013, 2018).

Баламутова Наталія Михайлівна

Доцент, кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри
фізичного виховання № 3
(2011–2017)

Народилась 4 травня 1957 р. у місті Харкові. У 1978 р. закінчила з відзнакою Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди, факультет фізичного виховання. У 1983 р. закінчила денну аспірантуру кафедри теорії і методики фізичного виховання цього вишу.

Майстер спорту СРСР з плавання. Багаторазовий чемпіон України, неодноразовий призер чемпіонатів СРСР, чемпіон Європи в категорії «Мастерс» з плавання.

З 1978 по 1990 р. працювала старшим викладачем кафедри водних та зимових видів спорту Харківського державного педагогічного інституту імені Г. С. Сковороди.

З 1990 по 2003 р. працювала в Харківській державній академії фізичної культури. У період з 1992 по 2002 р. – завідувач кафедри водних видів спорту.

З 2003 по 2011 р. працювала доцентом кафедри фізичного виховання № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. З 2011 по 2017 р. керувала кафедрою фізичного виховання № 3.

У 1985 р. захистила кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук у Московському обласному педагогічному інституті. Атестат доцента кафедри плавання отримала у 1991 р.

Головні напрями наукових досліджень – «Теоретико-методологічні основи побудови системи масового контролю оцінки фізичного розвитку та фізичної підготовленості студентів юридичного університету», «Теоретико-методичні основи побудови системи організації оздоровчого та спортивного плавання студентів юридичного університету».

Н. М. Баламутова – автор понад 80 наукових та науково-методичних праць.

Наталія Михайлівна входить до складу обласної федерації спортивного плавання, відповідаючи за наукове забезпечення навчально-тренувального процесу, судить змагання з плавання.

3. ЗАСНОВНИКИ ТА КЕРІВНИКИ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО ПРОТЯГОМ 85-РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ

В Університеті Н. М. Баламутова відповідає за роботу секції оздоровчого плавання. Студенти беруть участь у змаганнях на першість Університету та закладів вищої освіти м. Харкова з плавання.

Наталія Михайлівна нагороджена відзнакою департаменту з гуманітарних питань Харківської міської ради та є дипломантом обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» (2007).

Н. М. Баламутова та тренери Університету з плавання Ю. І. Луценко та О. В. Чумаков (2014)

**4. ВИКЛАДАЧІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(з 40-х рр. ХХ ст. і дотепер)**

№ з/п	ПІБ	Посада	Рік
1	Резнікова Є. І.	Викл.	1944–1947
2	Костенко М. М.	Ст. викл.	1946–1948
		Зав. каф.	1948–1950 1952–1956
3	Юнов М. М.	Викл.	1947–1949
		Ст. викл.	1950–1960 1963–1971
		Зав. каф.	1960–1963
4	Маков М. О.	Викл.	1947–1950
		Зав. каф.	1950–1952 1965–1973
		Ст. викл.	1952–1954 1959–1965
5	Антипов В. І.	Викл.	1948–1950
		Ст. викл.	1950–1954
6	Клещенко О. А.	Викл.	1949–1952
7	Рябченко В. І.	Ст. викл.	1949–1952
8	Плешивцев М. І.	Викл.	1950–1952
9	Гололобов А. Г.	Викл.	1951–1952
10	Шейко Є. М.	Ст. викл.	1954–1955
11	Марченко В. П.	Ст. викл.	1954–1955
12	Двойніков І. І.	Викл.	1955–1965
13	Костеллі Г. О.	Зав. каф.	1956–1960
14	Критов А. М.	Зав. каф.	1963–1965
		Ст. викл.	1965–1989
15	Малинко Г. В.	Ст. викл.	1964–1992
16	Подковенко О. А.	Викл.	1964–1965
17	Соляник Є. І.	Викл.	1966–1967
		Ст. викл.	1967–2016
		Зав. каф. фіз. виховання № 2	1996–2005
18	Турунцева Н. Г.	Викл.	1966–1969

**4. ВИКЛАДАЧІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(з 40-х рр. ХХ ст. і дотепер)**

№ з/п	ПІБ	Посада	Рік
19	Пономарьов Ю. І.	Викл.	1967–1969
		Ст. викл.	1969–2001
20	Скрипник А. П.	Ст. викл.	1969–1973
		Зав. каф.	1973–2005
21	Чуніхін А. С.	Викл.	1969–1973
		Ст. викл.	1973–2001
22	Трефіловський В. Г.	Ст. викл.	1971–1973
23	Єфіменко І. І.	Ст. викл.	1973–2004
24	Сова Ю. М.	Викл.	1973–1978
		Ст. викл.	1978–1996
25	Маканін В. М.	Викл.	1976–1978
26	Сілич Ю. І.	Викл.	1977–1978
27	Мельников А. М.	Викл.	1977–1978
28	Кисельов Л. Ф.	Викл.	1978–1982
		Ст. викл.	1982–2012
29	Філатов С. С.	Викл.	1978–1979
		Ст. викл.	1979–1995
30	Захаревич С. І.	Викл.	1987–1995
31	Нікіфоров Ю. Є.	Викл.	1987–1995
32	Кобяков Є. А.	Викл.	1987–1995
33	Ліхно О. Л.	Викл.	1988–2003
34	Курилко І. В.	Викл.	1988–1992
35	Червяков А. В.	Викл.	1988–1992
36	Брусник В. В.	Викл.	1989–1996
		Ст. викл.	з 2002 по цей час
37	Дзюблик Н. Б.	Викл.	1990–1995
38	Макухін О. А.	Викл.	1991–1999
39	Галушкін А. В.	Викл.	1992–2001
		Ст. викл.	з 2002 по цей час
40	Іноземцев С. О.	Викл.	1992–1995
41	Котляров І. В.	Викл.	1992–1995
42	Дяченко О. А.	Викл.	1993–1995
43	Фішев С. О.	Викл.	1995–2007
		Ст. викл.	з 2007 по цей час

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

№ з/п	ПІБ	Посада	Рік
44	Луценко Л. С.	Викл.	1995–2002
		Ст. викл.	2002–2006
		Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, зав. каф. фіз. виховання № 2	з 2006 по цей час
45	Положий В. М.	Викл.	1996–2004
		Ст. викл.	2004–2016
46	Міхаленков А. В.	Викл.	1996–1997
47	Мінаєв В. І.	Викл.	1997–2003
48	Курячий С. В.	Викл.	1998–2014
		Ст. викл.	2014–2018
49	Мулін М. В.	Викл.	1998–2005
50	Романенко Л. В.	Викл.	1999–2006
		Ст. викл.	з 2006 по цей час
51	Чумаков О. В.	Викл.	2000–2011
		Ст. викл.	з 2011 по цей час
52	Фішев Ю. О.	Викл.	2002–2010
		Ст. викл.	з 2010 по цей час
53	Щербак Р. М.	Викл.	2002–2010
		Ст. викл.	з 2010 по цей час
54	Столяренко О. М.	Викл.	2002–2008
		Ст. викл.	з 2008 по цей час
55	Воронов М. П.	Доц., кандидат педагогічних наук	2002–2015
56	Баламутова Н. М.	Доц., кандидат педагогічних наук	з 2003 по цей час
		Зав. каф. фіз. виховання № 3	2011–2017
57	Петров Д. О.	Викл.	з 2004 по цей час

**4. ВИКЛАДАЧІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(з 40-х рр. ХХ ст. і дотепер)**

№ з/п	ПІБ	Посада	Рік
58	Миргород Д. О.	Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	2004–2018
59	Приходько Г. І.	Доц., кандидат педагогічних наук	з 2004 по цей час
		Зав. каф. фіз. виховання № 1	2006–2009
60	Попрошаєв О. В.	Ст. викл.	2005–2006
		Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	з 2006 по цей час
		Зав. каф. фіз. виховання № 1	з 2009 по цей час
61	Шадрина В. В.	Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	2006–2016
62	Бодренкова І. О.	Викл.	2008–2014
		Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	з 2015 по цей час
63	Мунтян В. С.	Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	з 2010 по цей час
64	Коломійцева О. Е.	Доц., кандидат наук з фізичного виховання та спорту	з 2012 по цей час
65	Гоєнко М. І.	Ст. викл.	2013–2015 з 2018 по цей час
66	Вісков Д. П.	Викл.	2013–2016
67	Осипов В. М.	Викл.	2013–2019
68	Джерелій В. В.	Ст. викл.	2014–2016

---

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

5.1. КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ № 1

Сучасна кафедра фізичного виховання № 1 – це продовжувач більш ніж двохсотлітніх фізкультурно-спортивних традицій Університету, осередок інновацій у галузі фізичного виховання та студентського спорту, колектив зі досвідчених висококваліфікованих фахівців зі значним науковим потенціалом. У її складі 8 досвідчених викладачів, з яких 4 мають наукові ступені і вчені звання:

*Попрошаєв Олександр Володимирович,
завідувач кафедри фізичного виховання № 1
з 2009 р. по теперішній час*

– очолює кафедру **Попрошаєв Олександр Володимирович** (2009 – теперішній час) – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, автор майже 100 наукових праць за темами «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти» та «Вивчення системи відбору та орієнтації спортсменів за ігровим амплуа в ігрових видах спорту (на прикладі баскетболу, гандболу, водного поло)». Результати власних досліджень опубліковані в провідних вітчизняних і зарубіжних наукових журналах, які відображені в наукометричних базах IndexCopernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, ScholarGoogle. Найбільш суттєвим науковим здобутком вважаються 4 деклараційних патенти на винахід і корисні моделі «Спосіб визначення ігрового амплуа у ватерполістів 12, 13 та 14 років» (2004, 2005, 2006) та «Спосіб визначення ігрового амплуа у ватерполістів, що займаються у навчально-тренувальних групах» (2008), а також монографія «Алексей Баркалов: восхождение на Олимп» (2006), у якій розкривається спортивний і життєвий

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

шлях видатного спортсмена, харків'янина, заслуженого майстра спорту з водного поло, двократного чемпіона Олімпійських ігор (1972, 1980), чемпіона світу та Європи. Олександр Володимирович є учасником багатьох всеукраїнських та міжнародних конференцій, конгресів та форумів, які проводяться в Україні та за кордоном. Є співавтором навчальної програми з дисципліни «Фізичне виховання» та ряду навчально-методичних праць, посібників та рекомендацій з фізичного виховання для роботи зі студентами в спортивно-оздоровчих секціях, а також студентами спеціальної медичної групи в залежності від захворювання.

Спортивна спеціалізація – водне поло. Багаторазовий чемпіон та призер відкритих чемпіонатів України з водного поло, учасник трьох всеукраїнських Спартакіад та двох Універсіад. Член збірної команди України 1995–1997 рр. У складі збірної команди України учасник чемпіонату Європи 1996 р. у м. Лодзь (Польща).

За результатами науково-педагогічної діяльності О. В. Попрошаєв був дипломантом обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Завідувач кафедри фізичного виховання» (2009) та нагороджений подякою від голови Харківської обласної ради (2017);

– **Приходько Ганна Іванівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2004 р. У період 2006–2009 рр. – завідувач кафедри. Має понад 90 наукових праць у провідних вітчизняних і зарубіжних виданнях, у тому числі представлених на платформі Scopus. Є учасником багатьох міжнародних та всеукраїнських форумів з проблем педагогіки, історії педагогіки та фізичної культури. За результатами науково-педагогічної діяльності Г. І. Приходько в 2000 р. була переможцем обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Молодий науковець» і в 2006 р. дипломантом у номінації «Завідувач кафедри фізичного виховання». Нагороджена грамотою Головного управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації (2004), відзнакою Управління з питань фізичної культури та спорту Харківської міської ради (2007), почесною грамотою Університету (2013, 2018);

– **Коломійцева Ольга Едуардівна**, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент. Головним напрямом наукової діяльності є визначення рівня сформованості професійно-прикладної фізичної підготовленості студентів ЗВО юридичного профілю. Має більш ніж 50 науково-методичних праць, серед яких основну кількість становлять праці у фахових виданнях України; 6 статей у журналах, які індексуються в базах

Scopus і Web of Science. Також має 3 методичні рекомендації, серед яких особливе місце займає праця «Фізичне тренування в умовах службово-бойової діяльності Національної гвардії України»;

– **Мунтян Віктор Степанович**, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент. Головні напрями наукових досліджень: проблеми і перспективи розвитку єдиноборств у закладах вищої освіти; біомеханіка спорту; прикладні аспекти психології діяльності людини в екстремальних умовах та ситуаціях; мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до фізичного виховання і здорового способу життя. Уперше розробив та обґрунтував теорію потреби в безпеці як одну з найбільш пріоритетних і ймовірних причин виникнення фізичного виховання та теорію деструктивної мотивації. Автор понад 90 наукових праць, серед яких: 3 монографії, 5 навчальних та навчально-методичних посібників (один з грифом МОН України), 1 електронний навчально-методичний посібник (Fight fitness), методичні рекомендації, статті та тези доповідей на конференціях. Результати власних досліджень опубліковані в провідних вітчизняних і зарубіжних наукових журналах, які відображені в наукометричних базах IndexCopernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, ScholarGoogle. Брав участь у понад 50 міжнародних конференцій.

Віктор Степанович – володар 1-го дана з рукопашного бою, 1-го кюю з карате-до full contact та Сетокан, кандидат у майстри спорту СРСР зі спеціального багатоборства. Чемпіон МВС України зі спеціального багатоборства «Груп захвату», багаторазовий переможець чемпіонатів УМВС Харківської області і кубків ХОО «Динамо» з рукопашного бою. Суддя першої категорії з рукопашного бою.

За результатами науково-педагогічної діяльності В. С. Мунтян нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2009), грамотою Головного управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації (2007). У 2008 р. став переможцем конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Викладач кафедри фізичного виховання». У 2014 р. нагороджений почесною грамотою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за вагомий особистий внесок у розвиток спорту в Університеті та високі спортивні результати вихованців;

– **Столяренко Олег Михайлович**, старший викладач, відповідальний за спортивно-масову роботу на кафедрі. Головні напрями наукових досліджень – це «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти» та «Вплив занять різнома-

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

нітної спрямованості на фізичний стан студентів спеціальної медичної групи». Автор понад 20 наукових праць, серед яких: навчально-методичні посібники, статті у фахових та міжнародних виданнях, тези доповідей на конференціях. Учасник науково-практичних конференцій різного рівня;

– **Фішев Сергій Олександрович**, старший викладач кафедри. Головні напрями наукових досліджень – це «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти» та «Вплив занять різноманітної спрямованості на фізичний стан студентів спеціальної медичної групи». Автор понад 25 наукових праць, серед яких: навчально-методичні посібники, статті у фахових та міжнародних виданнях, тези доповідей на конференціях. Учасник науково-практичних конференцій різного рівня.

28 лютого 2015 р. був призваний по мобілізації, *брав безпосередню участь в Антитерористичній операції*, забезпеченні її проведення і захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, учасник бойових дій. Нагороджений подякою від ректора Університету за сумлінну працю та високий професіоналізм (2017);

– **Чумаков Олег Вікторович**, старший викладач кафедри. Головні напрями наукових досліджень – це «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти» та «Вплив занять різноманітної спрямованості на фізичний стан студентів спеціальної медичної групи». Автор понад 25 наукових праць, серед яких: навчально-методичні посібники, статті у фахових та міжнародних виданнях, тези доповідей. Учасник науково-практичних конференцій різного рівня.

28 лютого 2015 р. був призваний по мобілізації, *брав безпосередню участь в Антитерористичній операції*, забезпеченні її проведення і захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, учасник бойових дій;

– **Гоєнко Микола Іванович**, старший викладач кафедри. Майстер спорту СРСР з легкої атлетики (1983), майстер спорту СРСР з військового триборства (1985), майстер спорту України зі спортивного орієнтування (2016). Директор спортивного клубу Університету, голова комісії зі спортивно-масової роботи профспілкового комітету та член комісії з академічної етики Університету. У 2018 р. отримав подяку від голови Харківської обласної державної адміністрації. У 2019 р. нагороджений орденом Ярослава Мудрого III ступеня.

Колектив кафедри фізичного виховання № 1.

Зліва направо: ст. лаб. О. В. Попов, ст. викл. С. В. Курячий,
ст. викл. О. М. Столяренко, доц. Г. І. Приходько,
зав. каф., доц. О. В. Попростаєв, доц. Д. О. Миргород, доц. В. С. Мунтян,
доц. М. П. Воронов, лаб. О. М. Міщенко, ст. викл. С. О. Фішев (2017)

Кадровий потенціал кафедри значною мірою посилюють тренери з різних видів спорту: майстер спорту України з бадмінтону О. В. Сутула (керівник секції бадмінтону); майстер спорту міжнародного класу з настільного тенісу Г. В. Гапонова та майстер спорту України Н. Д. Щекотихіна (керівники секції з настільного тенісу); майстер спорту СРСР з баскетболу В. М. Осипов (керівник секції чоловічого баскетболу); кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент О. В. Церковна (керівник секції жіночого баскетболу), майстер спорту України з черліденгу Л. С. Ярошук (керівник секції аеробіки). Забезпеченню ефективної роботи кафедри сприяє навчально-допоміжний персонал у складі О. В. Попова, О. М. Міщенко, О. О. Сушильникова.

Кафедра фізичного виховання № 1 стала підґрунтям для створення у 1995 р. кафедри фізичного виховання № 2, а у 2010 р. – кафедри фізичного виховання № 3 (зараз реорганізована) Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

На кафедрі створені прекрасні умови для навчання, занять спортом та оздоровлення студентів і співробітників Університету. Після відкриття у 2013 р. оновленого спортивного комплексу навчальну площу кафедри збільшено майже вдвічі. Зараз у розпорядженні кафедри 10 спортивних залів: ігровий, фітнесу та аеробіки, єдиноборств, оздоровчої гімнастики, два тренажерних, два настільного тенісу, боксу, настільних ігор (шашки та шахи). Спортивні зали повністю оснащені найсучаснішим спортивним інвентарем та обладнанням.

Очевидно, що провідний напрям роботи кафедри – це навчальна робота з фізичного виховання студентів. Колектив забезпечує викладання дисципліни «Фізична культура» для студентів 1-го та 2-го курсів (Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України, Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ, господарсько-правового факультету та факультету адвокатури) в обсязі 2 години на тиждень. «Фізична культура» – це єдина навчальна дисципліна, яка одночасно вирішує освітні, виховні, оздоровчі завдання та відіграє значну роль у підготовці студентської молоді до військової служби (а саме під час регулярних та систематичних практичних занять з фізичного виховання студенти отримують базову фізичну підготовку).

На цей час з метою підвищення ефективності навчального процесу, відповідно до: Указу Президента України № 42/2016 «Про Національну

Святкова частина відкриття навчально-спортивного комплексу
кафедрі фізичного виховання № 1 (2013)

стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»; Постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1045 «Про затвердження порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України»; Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р., наказу МОН України № 4 від 04.01.2006 р. «Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» та інших нормативно-правових актів, на кафедрі повністю оновлений навчально-методичний комплекс, необхідний для викладання навчальної дисципліни «Фізична культура». Це створює умови для систематичної роботи, яка передбачає проведення практичних і секційних занять протягом всього навчального року.

З метою об'єктивного контролю рівня знань, умінь і рухових навичок широко використовуються різні контрольні вправи, розроблені викладачами кафедри для студентів усіх медичних груп. Заняття проводяться як в умовах 10 спеціалізованих сучасних спортивних залів, так і на свіжому повітрі – на стадіоні, у парку, що підвищує оздоровчий ефект від занять фізичними вправами. Задля підвищення емоційного фону на заняттях використовується музичний супровід.

Крім того, під час навчальних занять здійснюється підготовка до щорічного обов'язкового тестування рівня фізичної підготовленості студентської молоді, відродженого у 2015 р. Відповідно до порядку проведення тестування оцінювання проводиться згідно із затвердженими тестами і нормативами починаючи з травня 2017 р. До тестування допускаються студенти основної медичної групи, які систематично займаються фізичною культурою і спортом, пройшли медичне обстеження і допущені лікарем.

Проведення практичних занять зі студентами та співробітниками Університету в залі оздоровчої гімнастики. Заняття проводить доцент кафедри М. П. Воронов (2018)

Крім того, кафедра здійснює навчальну роботу в спортивних та спортивно-оздоровчих секціях. З урахуванням наявності необхідної спортивної бази, залів й інвентарю організована робота 20 спортивних і спортивно-оздоровчих секцій. Зарахування до спортивних та спортивно-оздоровчих секцій відбувається на підставі фізкультурно-спортивних інтересів студентів, попереднього спортивного досвіду і кваліфікації, результатів медичного огляду. Зазначений підхід дає можливість студентам за власним вибором займатися улюбленим видом рухової діяльності в зручний для них час під керівництвом висококваліфікованих фахівців кафедри.

Значну увагу викладачі приділяють методичному забезпеченню навчального процесу. Останнім часом повністю оновлений навчально-методичний комплекс з урахуванням сучасних тенденцій розвитку педагогіки і спортивної науки. Визначено перелік загальних та предметних компетенцій, які формуються у студентів під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Фізична культура», а саме: розуміння значення фізичного виховання, спеціальної та професійно-прикладної фізичної підготовки, фітнесу, активного відпочинку, здорового способу життя для укріплення здоров'я, підвищення рівня функціональних можливостей організму людини, професійного росту та якості життя; знання провідних напрямів, форм та змісту фізкультурно-спортивної діяльності: навчально-виховний, професійно-прикладний, спортивний, рекреаційний, реабілітаційний; знання принципів навчання та виховання, методів, засобів і технологій розвитку основних фізичних якостей (витривалості, спритності, гнучкості, сили, швидкості); оволодіння раціональною технікою основних фізичних вправ, спрямованих на розвиток витривалості, сили, швидкості, гнучкості, спритності; здатність підібрати засоби, методи навчання та виховання, навантаження та умови для самостійних занять фізичним вихованням; здатність контролювати власний функціональний стан з використанням певних методик (тестів) під час навантаження та у стані спокою та визначати рівень розвитку основних фізичних якостей; розуміння та чітке дотримання мір безпеки під час проведення групових і самостійних занять фізичними вправами; здатність користуватися сучасним спортивним обладнанням, інвентарем, тренажерними пристроями різної функціональної спрямованості, інформаційними технологіями та ресурсами. Формування загальних і предметних компетентностей при вивченні навчальної дисципліни «Фізична культура» сприятиме досягненню результатів навчання, передба-

чених освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня (базова компонента).

На підставі цього розроблено навчальну програму, робочу програму та си́лабус навчальної дисципліни «Фізична культура».

Викладачами кафедри видано: навчально-методичні посібники для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» (відповідно до вимог ECTS) (2007), для студентів спеціальної медичної групи із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем (2013); «Історія фізичної культури» (2013, з грифом МОН, у співавторстві з ХДАФК); «Фізичне виховання: секційна форма організації навчального процесу (розділ “Баскетбол”)» для студентів I–II курсів (2013, електронне видання); методичні поради «Фізичне виховання: секційна форма організації навчального процесу» (2012), «Фізичне виховання (для студентів спеціальної медичної групи)» (2012), «Фізичне виховання (для студентів підготовчої та спеціальної медичної групи із захворюваннями опорно-рухового апарату)» (2015, електронне видання). Видано електронний навчально-методичний посібник Fight-fitness (2018), який складається з 10 розділів, 326 сторінок тексту, великої кількості фото- та відеоматеріалу. Загальний обсяг навчальної і навчально-методичної літератури становить майже 60 друк. арк. У стадії підготовки електронні видання з бадмінтону, настільного тенісу й атлетичної гімнастики.

Зміст освіти з фізичного виховання студентів на кафедрі фізичного виховання № 1 щорічно вдосконалюється. Викладачі постійно моніторять і впроваджують у навчальний процес новітні засоби фізичного розвитку людини, що сприяють вирішенню завдань фізичного виховання та задоволенню потреб сучасної молоді.

Підвищенню якості викладання навчальної дисципліни «Фізична культура» допомагає організована самостійна робота студентів, різноманітні методи тематичного контролю студентів, проведення та взаємовідвідування відкритих практичних занять. Регулярно проходять кафедральні методичні семінари. Електронні ресурси бібліотеки Університету містять

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

оновлену кафедральну навчально-методичну літературу. Репозитарій Університету поповнюється електронними версіями наукових видань викладачів кафедри.

Регулярно один раз на п'ять років викладачі кафедри підвищують кваліфікацію у «Школі професійної майстерності» Інституту післядипломної освіти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та на базах профільних кафедр закладів вищої освіти м. Харкова (ХДАФК) та м. Києва (НУФВіС). Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та нормативно-правових актів України у березні 2018 р. було укладено договір про співробітництво між ХДАФК та Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого щодо розвитку науково-дослідної роботи в галузі фізичної культури та спорту. Предметом договору є узгоджена діяльність сторін щодо здійснення спільних заходів з науково-методичної роботи по реалізації комплексного наукового проекту «Теоретично-методичні заходи формування особистісної фізичної культури у дітей і молоді як основа їх здоров'я» (державний реєстраційний номер 0113u001205), яка включає обмін науково-методичною інформацією, взаємну участь у наукових конференціях, нарадах та семінарах, безкоштовне проходження курсів підвищення кваліфікації викладачами кафедри. За останній рік три викладачі кафедри пройшли курси підвищення кваліфікації на базі спеціалізованих кафедр ХДАФК, а саме: доценти В. С. Мунтян, О. Е. Коломійцева та старший викладач О. В. Чумаков.

Значну увагу колектив кафедри фізичного виховання № 1 приділяє науковій роботі. Про широту наукових інтересів викладачів свідчить тематика захищених ними кандидатських дисертацій: «Державне керівництво фізичною культурою та спортом у СРСР» (А. П. Скрипник, 1982), «Фізична підготовка операторів бойових чергових змін ракетної техніки нового покоління» (М. П. Воронов, 1984), «Проблема фізичного виховання особистості у вітчизняній педагогічній журналістиці другої половини ХІХ – початку ХХ ст.» (Г. І. Приходько, 1999), «Удосконалення технічної майстерності бігунів на 400 м з використанням засобів термінової інформації» (Д. О. Миргород, 2003), «Вибір ігрового амплуа у юних ватерполістів 12–15 років за показниками структури спеціальної підготовленості» (О. В. Попрошаєв, 2006), «Оптимізація спеціальної підготовки в рукопашному бою з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів» (В. С. Мунтян, 2006), «Оптимізація професійно-прикладної фізичної підготовки студентів середніх гуманітарних навчальних закладів» (О. Е. Коломійцева, 2006).

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

Зараз колектив кафедри веде активну розробку наукової теми: «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір» (2016–2020) з використанням психолого-педагогічних, медико-біологічних, історико-педагогічних, соціологічних, математико-статистичних методів дослідження. У контексті зазначеної теми вивчаються нормативно-правові акти, які використовуються в галузі освіти та фізичної культури, мотивація та фізкультурно-спортивні інтереси студентів, стан соматичного здоров'я, професійно важливі фізичні якості майбутніх юристів, аналізується динаміка фізичного розвитку й фізичної підготовленості студентів, традиції і досвід фізичного виховання. Отримані результати обговорюються на науково-методичних семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, відображаються в навчально-методичних розробках кафедри, упроваджуються в навчальний процес та позанавчальну фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу Університету.

Проведення міжвузівського науково-методичного семінару із залученням провідних фахівців закладів вищої освіти м. Харкова «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти України в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір» (2018)

На кафедрі щорічно проводяться міжкафедральні та міжвузівські науково-методичні семінари із залученням провідних фахівців закладів вищої освіти м. Харкова. Кафедра – ініціатор проведення кількох науково-методичних семінарів, а саме: «Актуальні проблеми фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (2011), «Особливості роботи зі студентами спеціальної медичної групи» (2012), «Сучасні проблеми фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (2014), «Питання підвищення ефективності роботи спортивних та спортивно-оздоровчих секцій у контексті реформування навчальної дисципліни “Фізична культура”» (2016), «Питання підвищення ефективності фізичного виховання з урахуванням мотиваційно-ціннісних орієнтацій студентів» (2017), «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти України в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір» (2018), «Сучасні тенденції фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти» (2019). Під час дискусії обговорювалися проблемні питання змісту освіти, організації навчального процесу та підвищення його ефективності в сучасних умовах, наукові та методичні підходи до роботи зі студентами спеціальної медичної групи та в секціях спортивного вдосконалення і спортивно-оздоровчих групах тощо.

Члени кафедри беруть активну участь у багатьох наукових заходах різного рівня: міжнародних наукових конгресах «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Київ, 2000; Варшава (Польща), 2002), міжнародних науково-практичних конференціях «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, 1997–2019), «Молода спортивна наука України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2006–2019), «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2009–2015), «Здоров'язберігаючі технології, фізична реабілітація і рекреація у вищих навчальних закладах» (Харків, 2009–2019) та ін.

Вагомим досягненням кафедри є співучасть разом із Національною академією Національної гвардії України починаючи з 2007 р. в організації та проведенні щорічної Міжнародної (Інтернет) науково-практичної конференції «Інноваційні технології в галузі фізичного виховання, спорту, рекреації та валеології».

Кафедра постійно розширює наукові зв'язки, співпрацюючи з іншими закладами вищої освіти та фізкультурними організаціями: Харківським обласним управлінням з фізичної культури і спорту, Кременчуцьким державним політехнічним університетом, Національною академією Національної гвардії України, Харківською державною акаде-

мією фізичної культури, Чернігівським національним педагогічним університетом імені Т. Г. Шевченка, Харківським національним медичним університетом та ін.

Результати власних досліджень викладачі кафедри публікують у наукових журналах, які індексуються в наукометричних базах *Scopus*, *Web of Science*, *Index Copernicus*, *DOAJ*, *Ulrich's Periodicals Directory*, *ScholarGoogle* («Наука і освіта», «Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports», «Physical education of students», «Dusunen Adam» тощо), провідних наукових фахових виданнях «Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти», «Актуальні проблеми фізичної культури і спорту», «Теорія і практика фізичного виховання», «Молода спортивна наука України», «Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова», «Слобожанський науково-спортивний вісник» тощо. Науковий доробок викладачів відображено у 4 деклараційних патентах на винаходи і корисні моделі, 6 монографіях, наукових статтях, тезах доповідей на конференціях та семінарах. Загальний обсяг друкованої продукції кафедри за останні роки складає більш 300 робіт загальним обсягом майже 260 друк. арк.

До 80-річного ювілею кафедри фізичного виховання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого авторським колективом у складі О. В. Попрошаєва, В. С. Мунтяна, Г. І. Приходько та інших була проведена масштабна дослідницька робота та підготовлена монографія «Становлення та розвиток фізичного виховання і спорту в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого» (2014). У праці висвітлено історію та сьогодення кафедр фізичного виховання та спортивних клубів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Монографія присвячена викладачам, співробітникам та студентам, які вписали славетні сторінки в історію фізичного виховання та спорту.

Робота кафедри фізичного виховання завжди була нерозривно пов'язана зі спортивним життям Університету. Фізкультурно-оздоровча і спортивно-масова робота на факультетах і в гуртожитках, керівництво роботою спортивних секцій і оздоровчих груп, підготовка збірних команд з різних видів спорту, організація і проведення спортивно-масових заходів і свят різної спрямованості, формування спортивного активу – це перелік основних напрямів спортивної роботи кафедри фізичного виховання № 1.

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

На цей час на кафедрі фізичного виховання № 1 працюють 12 секцій спортивного вдосконалення, в яких проводиться підготовка збірних команд Університету для участі в змаганнях різного рівня (регіонального, всеукраїнського та міжнародного). Це такі види спорту, як: баскетбол (чоловічий і жіночий) (керівники секції – В. М. Осипов, О. В. Церковна); настільний теніс (керівники секції – Г. В. Гапонова та Н. Г. Щекотихіна); бадмінтон (керівник секції – О. В. Сутула); волейбол (чоловічий) та пляжний волейбол (керівник секції – О. М. Столяренко); теніс (керівник секції – О. В. Попрошаєв); спортивне орієнтування (керівник секції – М. І. Гоєнко). Крім того, на кафедрі працюють спортивні відділення з: шашок (тренер – О. В. Попрошаєв); гандболу (чоловічого та жіночого) (тренер – С. В. Курячий); карате та тхеквондо (тренер – В. С. Мунтян).

Крім того, організовані та проводяться тренування у 8 спортивно-оздоровчих секціях для студентів Університету: з оздоровчої гімнастики (керівники секції – М. П. Воронов, Г. І. Приходько), атлетичної гімнастики (керівник секції – О. В. Попов), пілатесу (керівник секції – О. Е. Коломійцева), боксу (керівник секції – С. О. Фішев), аеробіки (керівник секції – Л. С. Ярошук), фант-фітнесу (керівник секції – В. С. Мунтян) та оздоровчого плавання (керівник секції – О. В. Чумаков).

Сумісно з профспілковим комітетом при кафедрі організовані спортивно-оздоровчі секції для співробітників Університету з оздоровчої гімнастики (тренер – М. П. Воронов), атлетичної гімнастики (тренер – О. В. Попов), пілатесу (тренер – О. Е. Коломійцева), баскетболу (тренер – С. О. Фішев) та волейболу (тренер – О. М. Столяренко).

Відкриття I Кубка спортивного клубу з настільного тенісу
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
серед професорсько-викладацького складу Університету (2019)

На спортивній базі кафедри проводять навчально-тренувальну роботу спортивні клуби Університету з боксу і кікбоксингу, настільного тенісу та баскетболу. У клубах тренуються студенти, які є висококваліфікованими спортсменами, входять до складу збірних команд Університету, Харківської області, України й ведуть активну підготовку до участі у спортивних змаганнях обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Найбільші здобутки студентів у:

1) **баскетболі (чоловічому і жіночому)** (керівники секції – В. М. Осипов, О. В. Церковна): команди – призери Спартакіади серед студентів ЗВО м. Харкова (2012/13 н. р.); чоловіча команда – бронзовий призер Відкритої студентської ліги м. Харкова (2012/13 н. р.), переможець (2014, 2016, 2018) та срібний призер (2015, 2017) Відкритого кубка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу серед студентів та співробітників ЗВО м. Харкова, чемпіон Харківської аматорської ліги 2016 р.; жіноча команда – срібний призер студентської ліги Харківської області 2017 р.;

2) **настільному тенісі** (керівники секції – Г. В. Гапонова, Н. Г. Щекотихіна): чоловіча команда – переможець (2015/16 н. р.), срібний призер (2014/15, 2016/17 н. р.) та бронзовий призер (2017/18 н. р.) обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області; Олег Павлюк – учасник XIV літньої Всеукраїнської універсиади (2019) у складі збірної команди Харківської області; керівник секції Ганна Гапонова – багаторазова чемпіонка України з настільного тенісу та бронзова призерка чемпіонату Європи у складі національної збірної команди України (2017);

3) **бадмінтоні** (керівник секції – О. В. Сутула): жіноча команда – переможець (2014, 2017, 2018) та срібний призер (2015, 2016) Відкритого командного кубка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з бадмінтону серед студентів та співробітників ЗВО м. Харкова. Члени збірної команди Університету з бадмінтону Євгенія Сумцова та Ірина Шилаєва – бронзові призерки обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2016–2018);

4) **волейболі (чоловічому)** та **пляжному волейболі** (керівник секції – О. М. Столярченко): команда – срібний призер чемпіонату студентської ліги України серед чоловічих команд вищої ліги (2014), переможець з волейболу та пляжного волейболу обласних щорічних спортивних зма-

**5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

гань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2015–2019);

5) **тенісі** (керівник секції – О. В. Попрошаєв): члени збірної команди Університету Влада Капліна і Де Стефані Лайт в особистому та парному розряді – бронзові призерки обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2016–2018) та срібні призерки в парному розряді (2018/19 н. р.);

6) **спортивному орієнтуванні** (керівник секції – М. І. Гоєнко): збірна команда – бронзовий призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2016–2019). Майстер спорту України Марія Гоєнко – багаторазова переможниця та призерка всеукраїнських та міжнародних змагань, бронзова призерка чемпіонату Європи серед молоді рогейн – 24 год. (2018);

7) **шашках** (тренер – О. В. Попрошаєв): команда – багатократний призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2011–2018), лідер (капітан) команди Денис Шкатула – міжнародний майстер із шашок, переможець Всесвітніх інтелектуальних ігор 2012 р. (м. Лілль, Франція), багаторазовий призер чемпіонатів світу і Європи, чемпіон світу 2013, 2014 рр. серед молоді зі швидкої та класичної гри, срібний призер чемпіонату Європи 2012 р.;

8) **карате та тхеквондо** (керівник секції – В. С. Мунтян): члени збірної команди Університету з карате та тхеквондо є чемпіонами та призерами чемпіонату України та обласних змагань в особистому заліку, збірна команда з тхеквондо є бронзовим призером Спартакіади серед студентів ЗВО міста Харкова у командному заліку (2012/13 н. р.) та бронзовим призером обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів ЗВО Харківської області (2018/19 н. р.).

Різними формами спортивної роботи на кафедрі охоплюються щорічно понад 1000 студентів та 250 викладачів Університету.

За підсумками 2016/17 н. р. та 2018/19 н. р. у комплексних обласних щорічних змаганнях «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого **здобув 3-тє загальнокомандне місце**. До заліку ввійшло 20 та 15 кращих результатів відповідно, з яких майже половина – це секції, за які відповідають керівники або викладачі кафедри фізичного виховання № 1, а саме: **баскетбол (чоловічий)** – керівник секції В. М. Осіпов, **баскетбол (жіночий)** – керівник секції О. В. Церковна, **волейбол та пляжний волейбол** – керівник секції О. М. Столяренко, **шаш-**

Відкриття IV спортивного благодійного заходу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Спорт на допомогу дітям». Захід у підтримку вихованців Богодухівського дитячого будинку-інтернату відкриває проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров (2019)

ки – керівник секції О. В. Попрошаєв, **гандбол жіночий** – керівник секції С. В. Курячий, **настільний теніс** – керівники секції Г. В. Гапонова та Н. Г. Щекотихіна, **бадмінтон** – керівник секції О. В. Сутула, **спортивне орієнтування** – керівник секції М. І. Гоєнко, **теніс** – керівник секції О. В. Попрошаєв, **фехтування** – керівник секції М. І. Гоєнко, **тхеквондо** – керівник секції В. С. Мунтян.

За останні п'ять років кафедра фізичного виховання № 1 принесла до скарбнички Університету понад 1000 медалей різного гатунку та взяла участь у майже 800 спортивно-масових заходах різного рівня, серед яких необхідно виділити організацію та проведення таких заходів, як: I, II, III та IV Відкритих кубків Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу та бадмінтону; спортивного свята «Парад переможців» 2012, 2014, 2016 та 2017 рр. (спільно з кафедрою фізичного виховання № 2); Першої Відкритої ліги Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з настільного тенісу; загальноуніверситетського фестивалю з настільного тенісу; I, II, III та IV спортивних благодійних заходів Національного юридичного університету

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

імені Ярослава Мудрого «Спорт на допомогу дітям», які проводилися на кафедрі в підтримку вихованців Богодухівського дитячого будинку-інтернату під патронатом ректорату, профспілкових комітетів та спортивних клубів Університету з настільного тенісу (президент – В. В. Комаров), баскетболу (президент – М. П. Кучерявенко) та шахів (президент – А. П. Гетьман). Під час проведення благодійного заходу було зібрано кошти, на які в подальшому було придбано та передано в дитячий будинок-інтернат медичне обладнання для реабілітації хворих дітей та солодкі подарунки.

Підтримка спортивної форми як складової професійної майстерності і власного іміджу – саме така традиція склалася на кафедрі фізичного виховання. Усі викладачі кафедри беруть активну участь не тільки в організації змагань, присвячених до Дня Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Дня Пам'яті і примирення та Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, але й як учасники.

Колектив кафедри фізичного виховання № 1 нагороджений грамотою Харківського обласного відділення (філії) Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України «За вагомий внесок в розвиток фізичної культури та спорту серед студентської молоді Харківської області» (2016).

5.2. КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ № 2

Кафедра фізичного виховання № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого була створена під час реорганізації кафедри фізичного виховання № 1 у зв'язку з відкриттям у 1995 р. нового сучасного навчально-спортивного комплексу. На той час кафедра забезпечувала проведення навчальних занять з фізичного виховання та спорту для студентів Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України і

факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України. Першим завідувачем кафедри був призначений старший викладач Євгеній Іванович Соляник. З 2006 р. і до сьогодні кафедрі очолює майстер спорту з художньої гімнастики й акробатики, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Лариса Сергіївна Луценко.

*Луценко Лариса Сергіївна,
завідувач кафедри фізичного виховання № 2
з 2006 р. по теперішній час*

Після ліквідації кафедри фізичного виховання № 3 восени 2017 р. викладання навчальної дисципліни на відповідних факультетах передано на кафедру фізичного виховання № 2.

У теперішній час після реорганізації на кафедрі фізичного виховання № 2 працює дев'ять штатних викладачів: Л. С. Луценко (завідувач кафедри, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент), Н. М. Баламутова (кандидат педагогічних наук, доцент), І. О. Бодренкова (кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент), старші викладачі: В. В. Брусник, А. В. Галушкін, Л. В. Романенко, Ю. О. Фішев, Р. М. Щербак та викладач Д. О. Петров.

Кафедра фізичного виховання № 2 забезпечує проведення занять з навчальної дисципліни «Фізична культура» для студентів інституту прокуратури та кримінальної юстиції, слідчо-криміналістичного інституту, військово-юридичного інституту, міжнародно-правового факультету, а також фінансово-правового факультету. Основними завданнями кафедри є: формування основ фізичного та духовного здоров'я студентської молоді, забезпечення органічного поєднання процесу фізичного виховання з інтелектуальним, духовним та естетичним вихованням, формування у студентів зацікавленості до спорту, різнобічний фізичний розвиток, зміцнення здоров'я, а також підготовка студентів до збірних команд Університету.

З метою підвищення професійної компетенції викладачів на засіданнях кафедри регулярно обговорюються питання методичного характеру, актуальні питання педагогіки вищої школи, актуальні проблеми фізичного виховання та спорту, проводяться обговорення навчально-методичних матеріалів.

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Викладачами кафедри фізичного виховання № 2 спільно з викладачами кафедри № 1 була розроблена програма з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» (2008), методичні поради – «Фізичне виховання: секційна форма організації навчального процесу» (2012). Кафедрою розроблені та розміщені на сайті Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Навчальний електронно-інформаційний комплекс «Фізичне виховання: секційна форма організації навчального процесу» (2012) та «Зразкова програма для спортивних клубів і спортивних секцій вищих навчальних закладів» (2013).

Постійно зростає науковий потенціал кафедри. Колектив веде розробку наукової теми «Шляхи вдосконалення системи фізичного виховання студентів у процесі набуття юридичної освіти» з використанням соціологічних, медико-біологічних та психолого-педагогічних методів дослідження. Вивчаються мотивації, фізкультурно-спортивні інтереси і стан соматичного здоров'я студентів, професійно важливі фізичні якості майбутніх юристів, аналізується динаміка фізичної підготовленості студентів. Отримані дані обговорюються на науково-методичних семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, висвітлюються в науково-методичних розробках кафедри, поступово впроваджуються в навчально-виховний процес фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчу і спортивно-масову роботу Університету.

Колектив кафедри фізичного
виховання № 2.

Верхній ряд зліва направо:

ст. викл. А. В. Галушкін,

лаб. О. В. Заїка,

ст. викл. Р. М. Щербак,

ст. викл. Є. І. Соляник,

ст. викл. Ю. О. Фішев,

викл. Д. О. Петров.

Нижній ряд:

ст. викл. Л. В. Романенко,

викл. І. О. Бодренкова,

зав. кафедри доц. Л. С. Луценко,

лаб. М. О. Матузова (2014)

Викладачі кафедри беруть активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, які проводяться спільно з колективом кафедри фізичного виховання №1 Університету і поза його межами.

Результати наукової діяльності кафедри оприлюднені в наукових статтях, тезах виступів на наукових конференціях. За останні роки викладачами кафедри підготовлено та опубліковано: 57 наукових статей (25,7 друк. арк.); 18 тез наукових доповідей (4,3 друк. арк.); 4 найменування навчально-методичної літератури (30,5 друк. арк.); надано 5 відгуків на автореферати кандидатських дисертацій. Усього друкованої продукції близько 60,5 друк. арк.

У 2013 р. викладачем кафедри І. О. Бодренковою було захищено кандидатську дисертаційну роботу зі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. Над кандидатськими дисертаційними роботами працюють: старший викладач Л. В. Романенко (спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); старший викладач Ю. О. Фішев (спеціальність 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт); викладач Д. О. Петров (спеціальність 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних верст населення).

У рамках реалізації комплексного Державного наукового проекту «Теоретико-методичні засади формування особистісної фізичної культури у молоді як основа її здоров'я» (державний реєстраційний номер 0113ІГОО1205) кафедра фізичного виховання №2 співпрацює із ЗВО м. Харкова та України.

Викладачі кафедри публікують результати власних досліджень у провідних наукових фахових виданнях країни за темами: «Організаційні інновації та змістова корекція викладання дисципліни “Фізичне виховання” у вищих навчальних закладах», «Організація наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті», «Вивчення впливу факторів ризику закритих плавальних басейнів на стан неспецифічної резистентності організму людини» (Л. С. Луценко); «Ліцензування як засіб забезпечення контролю за діяльністю у сфері фізичної культури і спорту» та «Деякі питання оптимізації системи управління в галузі фізичної культури і спорту» (Л. В. Романенко); «Значимість деяких факторів, які визначають ставлення студентів до здорового способу життя» (Ю. О. Фішев); «Сумісність спортсменок при формуванні команди зі спортивної аеробіки з урахуванням їх технічної та спеціальної фізичної підготовки», «Особливості підготовки студентських команд в черліденгу» (І. О. Бодренкова); «Контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни “Фізичне виховання”», «Ак-

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

туальна роль волейболу у фізичній підготовці студентів вищих навчальних закладів» (Д. О. Петров); «Загальні моральні основи фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах» та «Фізичне виховання студентів як важливий аспект підготовки спеціалістів» (А. В. Галушкін); «Особливості підготовки студентських команд з футболу», «Психофункціональна підготовка футболістів на етапі поглибленої спеціалізації» (Р. М. Щербак) та беруть участь у всеукраїнських та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Відповідно до завдань фізичного виховання і спорту на кафедрі організовані спортивні та оздоровчі секції згідно з вимогами Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах, навчальних програм з фізичного виховання та видів спорту, наявністю необхідних спортивних споруд для проведення навчальних занять у цих секціях.

Викладачі кафедри здійснюють керівництво спортивними і спортивно-оздоровчими секціями, забезпечують підготовку збірних команд Університету та беруть участь в організації студентських спортивних змагань різного рівня з: **футболу** (тренер – Р. М. Щербак) – переможці турніру «Metalist student Сир-2011» та срібні призери «Metalist student league 2012–2013»; **волейболу** (тренер – Д. О. Петров) – Спартакіада серед ЗВО м. Харкова (2-ге місце – 2009 р., 1-ше місце – 2010 р., 3-тє місце – 2011 та 2012 рр.); **легкої атлетики** (тренер – Л. В. Романенко) – призові місця у змаганнях серед ЗВО (3-тє місце – 2011 р., 3-тє місце – 2012 р.); спортивної **аеробіки та черліденгу** (тренер – І. О. Бодренкова, майстер спорту України) – срібні призери Спартакіади серед ЗВО м. Харкова 2012 р., фіналісти та призери чемпіонатів та кубків України (3-тє місце – 2010 р., 2-ге місце – 2010–2013 рр.); **художньої та спортивної гімнастики** (тренер – Л. С. Луценко, майстер спорту СРСР) – Спартакіада серед ЗВО м. Харкова (2-ге місце – 2008–2012 рр.).

На спортивній базі кафедри фізичного виховання № 2 проводиться навчально-тренувальна робота волейбольного та плавального спортивних клубів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Тренерсько-викладацький склад кафедри спільно з кафедрою фізичного виховання № 1 та спортивними клубами Університету організовують та проводять спартакіади між факультетами та гуртожитками з різних видів спорту, залучаючи якомога більше студентів до спортивного життя з метою розширення світогляду, розвитку сили духу та бажання перемог.

Упродовж існування кафедри фізичного виховання № 2 під керівництвом фахівців-тренерів Р. М. Щербака, Ю. О. Фішева збірні команди факультетів та гуртожитків утримують лідерство у спартакіаді Університету з різних видів спорту.

Співробітники кафедри приділяють значну увагу популяризації фізичної культури, спорту та здорового способу життя. За межами навчального процесу організовано роботу з оздоровлення та фізичної підготовки викладачів і співробітників, аспірантів, членів їх сімей.

Викладачі кафедри фізичного виховання № 2 у різні роки були переможцями (Л. С. Луценко, 2006) і дипломантами (Л. С. Луценко, 2008) обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена», нагороджені почесною грамотою за сумлінну і плідну роботу в Університеті (Л. С. Луценко, 2009) та подякою ректора за вагомий особистий внесок у розвиток спорту Університету та високі спортивні досягнення вихованців (І. О. Бодренкова, 2012).

Кафедра фізичного виховання № 2, маючи сучасну базу, сприятливі умови для праці, реалізації та втілення всіх наукових і спортивних звершень, дотримується традицій розвитку студентського спорту.

5.3. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Сучасна державна політика у сфері освіти взагалі та юридичної зокрема ґрунтується на визнанні загальнолюдських гуманістичних цінностей, принципів і стандартів. Процес формування вищої юридичної освіти у зв'язку з інтеграцією в загальноєвропейський освітній простір спрямований передусім на підвищення якості навчання майбутніх фахівців, здатних до плідної багаторічної творчої праці в галузі юриспруденції.

Особливе місце в національній юридичній освіті займає блок гуманітарних наук, до складу якого входить також і навчальна дисципліна «Фізичне виховання». Формування фізично загартованої особистості, яка володіє знаннями, уміннями, навичками використовувати засоби фізичної культури і спорту для оздоровлення, підвищення розумової та фізичної працездатності, має допомагати студентам успішно адаптуватися до нових умов життя й навчання у вищій школі.

Останнім часом загострилося питання про місце та роль навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в системі вищої освіти України, а саме: її перебудови відповідно до вимог європейського освітнього простору. У цьому зв'язку необхідно враховувати деякі особливості: по-перше, галузь фізичного виховання студентів в Україні та країнах Європи має дуже значні відмінності в методологічних підходах до її формування, що потребує дуже виваженого підходу до внесення змін і перехідного періоду; по-друге, приймаючи рішення щодо фізичного виховання, необхідно враховувати стан здоров'я української молоді. Сьогодні спостерігається стійка тенденція щодо погіршення здоров'я студентів, з кожним роком збільшується кількість тих, хто за станом здоров'я віднесений до спеціальної медичної групи. Майже 90 % молоді мають відхилення у стані здоров'я, а понад 50 % – незадовільну фізичну підготовленість (з проекту «Стратегія розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року»). Ця сумна статистика є і в розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення концепції державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури та спорту в Україні на період до 2020 року» № 1320-р від 09.12.2015 р. У розпорядженні одними із головних проблем, які має вирішити затверджена концепція, є: демографічна криза, яка зумовлюється зменшенням кількості населення України з 51,4 млн у 1994 р. до 45,2 млн у 2014 р., та різке погіршення стану здоров'я населення, порівняно з 2007 р. кількість осіб, які віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, збільшилася на 40 %. Також у концепції підкреслюється, що в Україні не сформовано сталих традицій і мотивацій щодо фізичного виховання як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя і подовження його тривалості. Таким чином, у зв'язку з реформуванням національної системи освіти в загальноєвропейську конче важливо, втілюючи нове, обов'язково враховувати реалії сьогодення.

Одним із можливих та доступних шляхів покращення цієї ситуації є фізична культура, яка є складовою частиною загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини, сприяє гармонійному формуванню її особливості, є важливим засобом підвищення соціальної і трудової активності, життєво важливою потребою взаємного спілкування, розвитку дружніх стосунків.

Безумовно, останнім часом процес фізичного виховання в закладах вищої освіти у своїй традиційній формі не дозволяє у повному обсязі вирішити поставлені перед ними завдання. Тому необхідна його оптимізація в напрямі оновлення цілей і завдань з обов'язковим наповненням його новими, більш ефективними, сучасними засобами та методами рухової активності. Це сприятиме вихованню всебічно розвинутої, гармонійної, фізично міцної особистості та спеціаліста в певній галузі.

Таким чином, потрібно переорієнтувати ставлення до фізичного виховання, щоб проблема збереження здоров'я, ведення здорового способу життя у студентській молоді *розглядалася як пріоритетний напрям розвитку системи освіти* [6, с. 36–43]. Необхідно підкреслити, що фізичне виховання – це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні, оздоровчі завдання та відіграє значну роль у підготовці студентської молоді до служби у Збройних Силах України. Події, які відбуваються на сході України, засвідчили важливість фізичної підготовки майбутніх воїнів-захисників нашої Вітчизни, які отримують базову фізичну підготовку саме під час практичних занять із фізичного виховання у закладах вищої освіти. Тому навчальна дисципліна «Фізичне виховання» повинна бути обов'язковим предметом для всіх учасників навчального процесу.

В Україні головним нормативно-правовим актом, який визначає загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту, є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» зі змінами та доповненнями від 17.11.2009 р. № 1724-VI. У цьому Законі звертає на себе увагу *ст. 26 «Фізична культура у сфері освіти»*, де зазначено, що фізична культура у сфері освіти базується на затверджених відповідно до закону *державних стандартах освіти*, спрямованих на забезпечення науково обґрунтованих норм рухової активності дітей та молоді з урахуванням стану їхнього здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку; *фізична культура викладається шляхом проведення обов'язкових занять у дошкільних, загальноосвітніх та освітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах*, здійснюється відповідно до навчальних програм, затверджених у встановленому порядку; керівники навчальних закладів зобов'язані забезпечувати створення сприятливих умов для належної рухової активності учнів та студентів. Таким чином, у Законі України «Про фізичну культуру і спорт» чітко прописано, що *фізична культура є обов'язковою*

5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

навчальною дисципліною у навчальних закладах, а керівники навчальних закладів зобов'язані забезпечувати створення сприятливих умов для належної рухової активності учнів та студентів.

Слід зазначити, що в Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р., в розділі VII «Управління вищим навчальним закладом», також зазначається, що керівник вищого навчального закладу в межах наданих йому повноважень: сприяє формуванню здорового способу життя у здобувачів вищої освіти, зміцненню спортивно-оздоровчої бази вищого навчального закладу, створює належні умови для занять масовим спортом (п. 17 ч. 3). Також у Законі підкреслюється, що *особи, які навчаються у вищих навчальних закладах*, мають право на: *безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами вищого навчального закладу* (п. 5 ч. 1 ст. 62). Таким чином, у Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. ми бачимо зацікавленість держави в здоровому підростаючому поколінні.

Викликає оптимізм, що останнім часом у державі є розуміння того, що фізичне виховання та спорт спрямовані на розвиток фізичних і духовних сил молодой людини, на становлення її як особистості та захисника Вітчизни. Саме тому, на наш погляд, приймається Постанова Кабінету Міністрів України № 1045 від 09.12.2015 р. «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовки населення України». У Постанові зазначено, що протягом 2016 р. необхідно розробити тести і нормативи для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України, а починаючи з 2017 р. проводити щорічно це оцінювання. У порядку проведення щорічного оцінювання одним із завдань є спрямування діяльності навчальних закладів на фізичний розвиток учнівської та студентської молоді для забезпечення належного рівня фізичної підготовленості населення України. Також зазначено, що проведення щорічного оцінювання для студентської молоді є обов'язковим, проводиться у травні кожного року згідно з відповідними тестами і нормативами. Відповідальність за підготовку та організацію проведення щорічного оцінювання несуть керівники підприємств, установ, організацій. Таким чином, в Україні відновлюється ця робота, яка була зупинена після скасування відповідних тестів та нормативів у 2007 р. Це має позитивно сприяти на розвиток фізичного виховання та спорту у навчальних закладах, що, у свою чергу, значно підвищить рівень фізичної підготовленості студентської молоді.

Звертаємо увагу, що протягом 2016–2017 рр. у державі прийняті важливі нормативно-правові акти, які направлені на створення в суспільстві умов щодо оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі.

Серед цих документів головним є *Указ Президента України від 09.02.2016 р. № 42/2016 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”*». Звертаємо увагу, що в затвердженій Національній стратегії, у розділі III «Мета та основні завдання», одними із завдань, поставлених Президентом, є: розроблення комплексу показників для оцінки рівня фізичного здоров'я різних груп населення; модернізація в навчальних закладах системи фізичного виховання, яка має бути органічно поєднана з іншими компонентами здорового способу життя; посилення відповідальності керівників навчальних закладів за забезпечення, розвиток і модернізацію фізичного виховання та належний рівень рухової активності; врегулювання питання щодо віднесення до педагогічного навантаження вчителів фізичної культури та відповідних науково-педагогічних працівників навчальних закладів функції з надання ними учням та студентам консультації з питань здорового способу життя; сприяння впровадженню в навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах популярних серед дітей та молоді видів спорту тощо.

Необхідно зазначити, що фінансове забезпечення реалізації Національної стратегії здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.

Прийняття Національної стратегії є дуже важливим кроком, тому що для її реалізації потрібно розробити та прийняти в установленому порядку відповідні законодавчі та інші нормативно-правові акти, плани та заходи, спрямовані на реалізацію її положень.

У цьому зв'язку важливим є прийняття Постанови Верховної Ради України від 19.10.2016 р. № 1695-VIII «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади». У цій Постанові зазначено, що Верховна Рада України постановляє: 1) Кабінету Міністрів України запропонувати механізми відповідальності керівників навчальних закладів для створення належних умов для ведення здорового способу життя та забезпечення фізіологічних норм рухової активності школярів та студентів; 2) доручити

Міністерству молоді та спорту України розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України тести і нормативи для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення; 3) доручити Міністерству освіти і науки України передбачити у стандартах вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня в межах кожної спеціальності наявність компетентності випускника щодо здатності використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, а також відповідних результатів навчання, зокрема щодо виконання встановлених нормативів фізичної підготовленості; рекомендувати ректорам вищих навчальних закладів з метою формування зазначеної компетентності та досягнення відповідних результатів навчання передбачити для студентів заняття з фізичного виховання не менш як протягом двох років навчання в *обсязі 4 години на тиждень*, урахуваючи, що заняття з фізичного виховання мають відновлювальне значення.

Таким чином, ми бачимо зацікавленість держави в модернізації системи фізичного виховання у навчальних закладах з урахуванням не тільки міжнародного досвіду, а національних традицій та вітчизняних реалій з метою формування здоров'я підростаючого покоління, забезпечення генофонду нації та зміцнення обороноздатності держави.

Необхідно зазначити, що відповідно до ст. 34 Закону України «Про освіту» Міністерство освіти і науки України як центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки забезпечує розвиток фізичного виховання і спорту в усіх закладах освіти на всій території України.

З одного боку, Міністерство освіти у своїх листах декларує підтримку фізичного виховання, прагне до створення передумов для виховання здорової фізично підготовленої молоді, майбутніх захисників Вітчизни, а з іншого – на практиці в закладах вищої освіти зменшується кількість курсів, на яких викладається фізичне виховання, та кількість навчальних годин, і на цей час все йде до того, що із статусу нормативної дисципліни в закладах вищої освіти України «Фізичне виховання» перейде до елективної, що не можна виправдати з точки зору фізичного стану і показників здоров'я студентів, які постійно погіршуються.

Це стало можливим завдяки тому, що Міністерство освіти і науки України протягом багатьох років не запропонувало зрозумілу **державну політику** в царині фізичного виховання, яка б була не зведена до декларації про «розуміння» і «важливість», але запропонувала суспільству ефективну стратегію і тактику його забезпечення і вдосконалення.

Наприклад, лист МОН України № 1/9–454 від 25.09.2015 р. «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (в якому перераховані базові моделі та різні форми їх поєднання для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» та зазначено, що проведення секційних занять з фізичного виховання повинно враховуватись в основних видах навчальної роботи та обліковуватись відповідно до норм навчальної роботи) не вирішує головну проблему, він не скасовує роз'яснення та рекомендації до наказу МОН України від 26.01.2015 р. № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», які містяться в додатку до листа МОН України № 1/9–126 від 13.03.2015 р., де зазначено, що «заняття з фізичної культури в спортивних секціях можуть бути організовані як факультативи (тобто за бажанням студентів, до загальної кількості кредитів ЄКТС і до навчальних планів не включаються, форм підсумкового контролю не мають)». У зв'язку з виконанням приписів вищезгаданого наказу в державі значно зменшилося навчальне навантаження кафедр фізичного виховання та скоротився штат викладачів у 2015 р., і ця тенденція продовжується по теперішній час.

До вищевикладеного слід додати, що через це багато в чому втрачають сенс і продовження контрактів з керівниками державних закладів вищої освіти, згідно з якими передбачаються запровадження персональної відповідальності за забезпечення, розвиток і модернізацію фізичного виховання студентів, а також підготовка та оприлюднення щорічного звіту про стан фізичного виховання та спорту в навчальному закладі.

Крім того, необхідно звернути увагу на те, що відповідно до *Постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України»* починаючи з травня 2017 р. щорічно проводиться це оцінювання. Незрозуміло, яким чином реалізовувати основну ідею даної Постанови та проводити попередню підготовку студентів до тестування, якщо відбувається скорочення фізичного виховання у вишах. Вважаємо, що зазначений документ дає чітке розуміння того, що за сучасних умов має простежуватися тенденція до модернізації системи фізичного виховання у закладах вищої освіти, а також забезпечення належного рівня фізичної підготовленості студентської молоді.

Для того щоб внести ясність у це питання, спортивною спільнотою Слобожанщини було направлено колективне звернення до Міністер-

**5. СЬОГОДЕННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ства освіти і науки України. Відповіддю на це звернення став лист МОН України № 1/11-9585 від 18.07.2016 р. «Щодо фізичного виховання у вищих навчальних закладах». У цьому листі зазначається, що лист МОН України від 13.03.2015 р. № 1/9-126, який майже скасовує обов'язкове викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України, має рекомендаційний характер, у той же час наказ МОН від 11.01.2006 р. № 4 «Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» діє у частині, що не суперечить чинному законодавству.

Але є питання відновлення імперативної сили до цього часу чинного наказу МОН України від 11.01.2006 р. № 4 «Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах», в якому передбачається «включення до навчальних планів з усіх спеціальностей обов'язкових навчальних занять з фізичного виховання протягом усього періоду навчання, за винятком останнього випускного семестру, в обсязі 4 годин на тиждень». Також МОН України потрібно роз'яснити механізм можливого запровадження «Фізичного виховання» як обов'язкової дисципліни закладами вищої освіти на підставі Закону України «Про вищу освіту» та пояснити, як запроваджені міністерством базові моделі викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти (традиційна, секційна та ін.) й різні форми їх поєднання враховувати в основних видах навчальної роботи й обліковувати відповідно до *норм* навчальної роботи. Відповідне звернення від Ради ректорів Харківської області та спортивної спільноти Слобожанщини було надіслано до міністерства. Відповіддю на це звернення став лист від Департаменту вищої освіти МОН України № 4.5-15-25-89-18 від 10.12.2018 р., в якому було зазначено, що функціонування закладів вищої освіти на принципах автономії та самоврядування є нормою, зафіксованою у ст. 32 Закону України «Про вищу освіту». Визначення організаційної структури закладів вищої освіти, а також питання організації освітнього процесу і формування здорового способу життя студентів належать до виключних повноважень органів управління закладу вищої освіти. Крім того, у листі була звернута увага, що *роз'яснення* щодо особливостей формування навчальних планів та організації фізичного виховання у закладах вищої освіти надавалося міністерству, зокрема, листами від 13.03.2015 р. № 1/9-126 та від 25.09.2015 р. № 1/9-454.

Таким чином, Департамент вищої освіти МОН України чітко не відповів на ці питання. На наш погляд, проблема здоров'я студентської молоді та її фізичної підготовленості – це питання національної безпеки і повинно бути чітко врегульовано законодавчими актами. Необхідно звернути увагу, що на цей час спортивною студентською спільнотою України разом з Комітетом фізичного виховання і спорту МОН України розроблена «Стратегія розвитку фізичного виховання серед студентської молоді до 2025 року», проект якої вже є на сайті комітету. У Стратегії відображено аналіз сучасного стану розвитку фізичного виховання в Україні та за кордоном, позначені проблеми та недоліки, які є на цей час, та визначені напрями реформування системи фізичного виховання студентської молоді.

Однією із головних проблем, відображених у Стратегії, є відсутність у проектах стандартів закладів вищої освіти компетентності, яка передбачатиме збереження здоров'я студентської молоді на основі використання різних видів та форм рухової активності. Особливої актуальності означена проблема набуває в умовах модернізації системи вищої освіти в Україні, зорієнтованої на входження у світовий освітній простір, де акцентовано необхідність формувати і розвивати здоров'язберігаючі компетентності студентів, що забезпечує якісно вищий рівень готовності молоді до самостійного життя. Тому необхідною умовою щодо реалізації цього проекту є внесення змін до структури стандартів вищої освіти, а саме розвитку загальної компетентності, яка передбачатиме збереження здоров'я студентської молоді на основі використання різних видів та форм рухової активності.

У Стратегії звертається увага, що вирішення проблем сучасної системи фізичного виховання полягає в посиленні ролі оздоровчої рухової активності серед студентської молоді, а саме: пошуку нових стимулів, що мають мотивувати молоді до фізичного самовдосконалення через заняття руховою активністю; залученні студентів до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у закладах вищої освіти у позанавчальний час; організації і проведенні спортивних змагань серед студентів та забезпеченні участі студентів у відповідних міжнародних спортивних змаганнях.

У розділі III «Мета, стратегічний напрямок та основні завдання Стратегії розвитку фізичного виховання серед студентської молоді» зазначено, що метою Стратегії є формування у молоді культури здорового способу життя, розвитку фізичних здібностей, завдяки збільшенню рухової актив-

ності, формування цінностей і компетентностей, необхідних для успішної самореалізації молоді та її дбайливого ставлення до довкілля. Для досягнення мети передбачено вирішення таких основних завдань: модернізація у закладах вищої освіти системи фізичного виховання, яке має бути органічно поєднано з іншими компонентами здорового способу життя, та посилення відповідальності керівників навчальних закладів за забезпечення, розвиток і модернізацію фізичного виховання та належний рівень рухової активності; забезпечення організації, підготовки та проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді та внесення результатів у щорічні звіти ректорів; формування відповідних умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя як найвищої соціальної цінності в державі; визначення дисципліни «Фізичне виховання» у переліку дисциплін, що є обов'язковими до вивчення, як такої, що вирішує завдання підготовки молоді до виконання професійних обов'язків; визначення для студентів старших курсів рейтингового оцінювання занять у секціях за вибором, надання кредитів дисципліни «Фізичне виховання»; розроблення стандартів вищої освіти та ін.

Прийняттям «Стратегії розвитку фізичного виховання серед студентської молоді до 2025 року» МОН України запропонує зрозумілу **державну політику** в царині фізичного виховання, яка дасть можливість: по-перше, модернізувати освіту в цілому, зокрема сприяти реформуванню та оптимізації навчальних планів та програм відповідно до оновлених державних стандартів освіти; по-друге, значно збільшить кількість студентської молоді, що займається фізичним вихованням під час практичних та секційних занять, а також удосконалення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у закладах вищої освіти.

Моделі організації навчального процесу з фізичного виховання можуть бути різні: традиційна, секційна або змішана. Але на сучасному етапі, на наш погляд, найбільш прийнятною є поєднання традиційної та секційної моделі, тому що, з одного боку, студенти займаються за знайомою їм із середньої школи традиційною програмою, таким чином спостерігається спадковість між середньою та вищою школами, з другого – у студентів з'являється вибір спортивно-оздоровчої секції, дня тижня та часу відвідування цієї секції, оскільки секції плануються у позанавчальний час за розкладом кафедри фізичного виховання. Крім того, беззаперечно те, що реалізація бажання використовувати рухову активність у повсякденній діяльності повинна відбуватися на підставі індивідуальних особливостей і потреб кожного студента.

Першочергового значення набуває формування у студентів переконання в необхідності регулярного використання різноманітних форм фізичного виховання та масового спорту протягом усього періоду навчання у ЗВО. Зміст і обсяг відповідних занять повинен визначатися на підставі науково обґрунтованих норм для студентської молоді, наявних мотивів і цінностей з урахуванням характеру рухової активності студента у навчанні та майбутній професійній діяльності.

У цьому зв'язку ми пропонуємо, урахуовуючи вищевикладене та спираючись на чинний наказ МОН України від 01.06.2016 р. № 600 (яким затверджено Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, в яких серед переліку *загальних компетентностей випускника передбачаються і навички рухової активності*), освітню професійну програму (стандарт вищої освіти) для першого (бакалаврського) рівня в межах кожної спеціальності доповнити загальною компетентністю випускника, яка передбачає навички рухової активності, а саме: ***здатність використовувати різні види та форми рухової активності для поліпшення працездатності, підготовки і самопідготовки до майбутньої професійної діяльності та ведення здорового способу життя***. Ця можливість підтверджується і листом МОН України від 18.07.2016 р. № 1/11–9585 «Щодо фізичного виховання у вищих навчальних закладах». Доповнення стандарту вищої освіти надасть університетам повноваження щодо вибору навчальних дисциплін, програм, засобів та методів навчання студентів, які дозволять підготувати висококласного фахівця в обраному виді діяльності, а також всебічну та гармонійно розвинуту особистість.

Також ми пропонуємо відповідно до реалізації положень Болонської декларації та інтеграції вітчизняних закладів вищої освіти в загальноєвропейський освітній простір розглянути питання розробки Додатка до диплома про вищу освіту згідно з європейським зразком «Diploma Supplement», в якому повинно зазначатися, до якої групи належить конкретний студент і його відповідна оцінка. Так, студенти основного відділення повинні отримувати відповідну відмітку, наприклад «A-levels», студенти спортивного відділення – «A-sport-level», а студенти спеціальної медичної групи – «SM-levels» (Special Medical levels) і оцінку згідно з існуючою градацією «всередині групи». Таким чином, у Додатку до диплома буде відображено «реальну картину» стану здоров'я і рівня підготовленості конкретного студента. Уведення цього додатка може значно підвищити мотивацію студентів до регулярних занять фізичною культурою та спортом в Університеті, що, у свою чергу, значно вплине на рівень соматичного (індивідуального) здоров'я і фізичної підготовленості студентської молоді.

---

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

СПОРТИВНІ КЛУБИ УНІВЕРСИТЕТУ

(ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.
ЗАСНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

На початку ХХ ст. у багатьох закладах вищої освіти країни почали відкриватися перші спортивні секції та проводитись студентські спортивні змагання. У Харківському юридичному інституті з початку 1940-х рр. була створена первинна фізкультурна організація студентів і співробітників – низова рада колективу фізкультури Добровільного спортивного товариства «Наука» (у 1930–50-х рр. ця громадська установа об'єднувала всі первинні організації вищих навчальних закладів і наукових установ). У післявоєнні роки зазначену раду інституту очолювали зазвичай студенти, які мали певний спортивний досвід. Так, 1946 р. керівництво організацією було доручено студентові, чемпіону УРСР, майстру спорту СРСР з боксу Юрію Лукашу, у 1947 р. – Валентину Антипову, у 1952 р. – видатному радянському спортсмену, гросмейстеру з шашок Зиновію Цирику та ін. Колектив фізичної культури разом з кафедрою фізичної культури проводив велику роботу з організації фізкультурно-оздоровчої й спортивно-масової роботи із студентством, підготовку громадських фізкультурних кадрів: громадських інструкторів зі спорту, суддів з різних видів спорту, фізкультурних організаторів (фізоргів) тощо.

Наприкінці 1940-х – у 1950-ті рр. у Харківському юридичному інституті працювали секції зі спортивно-прикладного триборства (подолання смуги перешкод, гранатометання, стрільба), футболу, баскетболу, боксу, кульової стрільби, гандболу, художньої гімнастики, акробатики, легкої атлетики, настільного тенісу, шахів, шашок, фехтування, лижного спорту, важкої атлетики, водного поло, народного веслування, городків. Наприклад, у 1950/51 н. р. в інституті здійснювали спортивно-масову роботу секції із 17 видів спорту, у яких займалися 965 студентів, що стано-

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

вило 69 % від їх загальної чисельності. Найбільш масовими і популярними серед студентів і співробітників інституту (більше 50 фізкультурників) були спортивні секції із шашок і шахів, кульової стрільби, волейболу й гімнастики. Керували секціями викладачі кафедри фізичної культури і студенти інституту. У 1952 р. спортивно-масова робота зі студентами поповнилася новими спортивними секціями з автоспорту й боротьби класичної.

На тренуванні з боротьби
(1952)

Студенти інституту брали активну участь у багатьох спортивних заходах і змаганнях, які проводили рада Добровільного спортивного товариства «Наука», районні, міський і обласний комітети фізичної культури. Наприклад, у 1950 р. студенти Харківського юридичного інституту брали участь у 40 спортивно-масових заходах, серед яких: розіграш Кубка обласної ради ДСТ «Наука» з футболу (1-ше місце); фінал обласного профспілкового кросу (1-ше місце); фінал профспілкового кросу Кагановицького району (1-ше місце); розіграш першості вишів м. Харкова з футболу в першій групі (2-ге місце); «Біг патрулів» (3-тє місце); першість обласної ради ДСТ «Наука» (3-тє місце); першість вишів із фехтування, боксу, городків, боротьби, шахів, лижних гонок, народного веслування, кульової стрільби, волейболу, ковзанів, традиційної легкоатлетичної естафети тощо. Крім спортивних змагань студенти інституту брали участь у регіональних та загальноуніверситетських спортивних вечорах з показовими виступами провідних спортсменів інституту.

З 1957 р. низовий колектив фізичної культури, а надалі – спортивний клуб Харківського юридичного інституту увійшов до складу новоствореного Добровільного спортивного товариства «Буревісник», яке об'єднувало студентів і професорсько-викладацький склад закладів ви-

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

щої освіти. У 1960 р. товариство провело першу Спартакіаду закладів вищої освіти СРСР, де команда інституту з волейболу посіла 1-ше місце.

У 1970–80-ті рр. у Харківському юридичному інституті продовжують закладатися традиції розвитку масового спорту та спорту вищих досягнень. Для студентів та співробітників працюють спортивні секції з баскетболу, боксу, боротьби (вільна, класична, самбо, дзюдо), волейболу (жінки, чоловіки), легкої атлетики, лижних гонок, ручного м'яча (жінки, чоловіки), стрільби кульової, настільного тенісу, шашок, шахів, футболу, плавання, багатоборства ГПО. У спортивних секціях займалися студенти всіх курсів 4–12 годин на тиждень. Крім спортивного плавання в цей час працювала секція оздоровчого плавання для студентів, які не вміють плавати. Наприкінці кожного року до 20 студентів набували цих необхідних у житті вмінь та навичок і могли вільно триматися на воді.

У ті роки значна увага також приділялася збільшенню спортивно-масових та оздоровчих заходів серед студентів. Згідно із щорічними внутрішніми календарями в той час проводилися такі спортивні змагання: спартакіади між факультетами «Першокурсник» та «Випускник»; першість факультетів з 10 видів спорту; змагання з комплексу ГПО. Популярністю користувалися змагання між факультетами з волейболу, баскетболу, кульової стрільби, боротьби самбо. Новим спортивним заходом було проведення «Тижня спорту» у середині жовтня: туристичні походи для студентів 1-го курсу; загальноінститутський легкоатлетичний крос; настільний теніс; велосипедний пробіг тощо.

Збірні команди інституту завжди брали участь у спартакіаді Добровільного спортивного товариства «Буревісник» серед студентів закладів вищої освіти, обласних, міських естафетах, у фіналах легкоатлетичних осінніх та весняних кросів, змаганнях республіканського рівня, товариських зустрічах юридичних закладів вищої освіти СРСР тощо. Так, у 1980-ті рр. збірні команди інституту змагалися на спартакіаді облради «Буревісника» з 22 видів спорту. Призерами міжвузівських змагань традиційно були команди борців та волейболістів. До складу команди інституту входили відомі спортсмени: член збірної команди України, майстер спорту СРСР з класичної боротьби І. Л. Дорохов, кандидат у майстри спорту з боксу Г. І. Гасанов та член збірної команди Харківської області з боротьби дзюдо С. Султанахмедов.

1976 р. на базі Харківського юридичного інституту проводилася матчева зустріч юридичних закладів вищої освіти і юридичних факультетів університетів СРСР. До міста з'їхалися команди з різних міст: Казань,

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

Свердловськ (Єкатеринбург), Саратов, Іжевськ та ін. Програма заходу включала змагання з баскетболу, волейболу, боротьби самбо, футболу тощо.

У 1970–90-ті рр. у Харківському юридичному інституті активізувалася робота щодо залучення до занять спортом та оздоровлення професорсько-викладацького складу та допоміжного персоналу. Традиційними стали спартакіада «Здоров'я», спортивні змагання з шашок, шахів, стрільби, плавання, лижних гонок, легкоатлетичного кросу, настільного тенісу. Силами кафедри фізичної культури та спортивного клубу (голова спортивного клубу – І. І. Єфіменко) постійно проводилися змагання з комплексу ГПО. Популярністю користувалися змагання з кульової стрільби. Кількість спортивно-масових та оздоровчих заходів постійно збільшувалася.

Першим спортсменом, котрий прославив інститут на весь СРСР, був Зиновій Цирик (випускник 1954 р.) – перший у СРСР спортсмен, який удостоєний звання гросмейстера із шашок, шестиразовий чемпіон СРСР з шашок – 64, заслужений тренер України, суддя всесоюзної категорії, володар численних рекордів і досягнень, спортивний журналіст, автор багатьох книг з теорії шашок.

Вагомий внесок до скарбниці спортивної слави інституту в 1940–90-ті рр. зробили такі спортсмени-юристи, як чемпіон УРСР з волейболу, доктор юридичних наук В. В. Копейчиков (випускник 1948 р.), майстер спорту з кульової стрільби Ю. В. Столяров (випускник 1952 р.),

чемпіон УРСР з баскетболу К. М. Прохорович (випускник 1954 р.), чемпіон УРСР з важкої атлетики А. А. Грінберг (випускник 1951 р.), капітан збірної команди інституту з волейболу 1960–1965 рр. В. Я. Тацій – Герой України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та ін.

У 1960–90-ті рр. в інституті поряд зі спортивним клубом активно працював

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

і комітет ДТСААФ, який курирував прикладні види спорту. З них найбільш плідно працювала секція кульової стрільби. Комітет ДТСААФ організовував змагання на першість інституту і готував збірну команду інституту для участі в Спартакіаді закладів вищої освіти. У 1950 р. кращим з кульової стрільби був студент А. М. Голик. У наступні роки збірна команда інституту займала призові місця в Спартакіаді серед студентів закладів вищої освіти м. Харкова: 1957 р. – 3-тє місце, 1958 р. – 2-ге місце, 1960 р. – 1-ше місце, 1961 р. – 3-тє місце, 1965 р. – 3-тє місце, 1967 р. – 1-ше місце, 1976 р. – 3-тє місце. Багаторазовими призерами цих змагань були: С. А. Самарська, В. А. Зайцева, В. М. Короткевич, Н. А. Горлова, І. Н. Дульдїєв, Г. П. Сердюк, Ю. М. Комаров, І. А. Перебийніс, які посідали призові місця в особистому та командному залїку.

У різні роки низовий колектив фізичної культури, а надалі спортивний клуб інституту (університету) очолювали Ю. І. Пономарьов (1968–1970), А. М. Критов (1988–1989), О. І. Дяченко (1989–1994), В. М. Романенко (1994–1995), А. В. Янущик (1995–1998), Д. О. Петров (1998–2005), В. П. Складенко (2005–2006).

Починаючи з вересня 2006 р. і по теперїшній час директором спортивного клубу Університету є Микола Іванович Гоєнко – майстер спорту СРСР з легкої атлетики та військового триборства та майстер спорту

М. І. Гоєнко

України зі спортивного орієнтування, старший викладач кафедри фізичного виховання № 1, чемпіон і призер України 2014–2018 рр. серед ветеранів з бігу на середні та довгі дистанції.

Спортивний клуб Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – структурний підрозділ, який створено відповідно до Статуту Університету.

Спортивний клуб разом з кафедрами фізичного виховання здійснює всебічну роботу з розвитку фізичної культури і спорту в Університеті.

Основною метою діяльності спортивного клубу є створення найкращих умов для розвитку фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи серед студентів, професорсько-викладацького складу, співробітників Університету та членів їх сімей.

Головними функціями спортивного клубу є: організація і проведення спартакіади Університету серед факультетів та гуртожитків; організація

в Університеті секцій з окремих видів спорту і наданням їм допомоги в проведенні занять до змагань; організація і проведення змагань серед студентів та викладачів, присвячених знаменним датам; організація інформаційно-пропагандистської діяльності із залучення студентів, викладачів і співробітників Університету до проведення активного дозвілля, до участі в різних формах фізичної культури; координація діяльності спеціалізованих спортивних клубів Університету.

Активний розвиток студентського спорту в Університеті та створення спеціалізованих спортивних клубів почалось у 90-ті рр. минулого століття за підтримки ректора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. Я. Тація та першого проректора В. В. Сташица. На базі спортивних секцій, які тривалий час працювали на кафедрі фізичного виховання та спортсмени яких досягли значних успіхів на регіональних та всеукраїнських змаганнях, створюються спортивні клуби: волейбольний спортивний клуб «Юридична академія» (10 липня 1995 р.); шаховий спортивний клуб «Юридична академія» (1 жовтня 1996 р.); плавально-спортивний клуб «Юридична академія» (23 вересня 1997 р.); клуб спортивних видів боротьби «Юридична академія» (12 травня 1999 р.); клуб боксу та кікбоксингу «Юридична академія» (6 квітня 2000 р.); спортивний клуб олімпійських видів боротьби (21 листопада 2012 р.). У 2018 р. за підтримки ректорату в Університеті відбулися установчі конференції з відкриття ще двох спортивних клубів та затверджені плани їх роботи. Одноголосно президентом спортивного клубу з настільного тенісу було обрано проректора з навчально-методичної роботи, заслуженого професора Університету В. В. Комарова, а президентом спортивного клубу з баскетболу обрано віце-президента Національної академії правових наук України, завідувача кафедри фінансового права М. П. Кучерявенка.

З нагоди відкриття спортивних клубів в Університеті пройшли спортивні свята та масові заходи з настільного тенісу та баскетболу серед студентів і викладачів: фестиваль, кубок ректора серед студентів, відкрита командна ліга Університету, кубок спортивного клубу серед викладачів і співробітників, першість серед випускників Університету тощо.

На цей час спортивна робота в Університеті проводиться спортивним клубом разом з кафедрами фізичного виховання протягом всього навчального року і здійснюється в різноманітних формах, які взаємозв'язані, доповнюють одна одну і являють собою загальний процес фізичного виховання студентів.

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Нагородження Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за 3-тє місце в обласних щорічних спортивних змаганнях «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області (2019)

Одним із показників високого рівня розвитку фізичного виховання та спорту в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого є здобуття **перемог та призових місць на обласних щорічних спортивних змаганнях «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області**. У 2018/19 н. р. від Університету на цих змаганнях взяли участь 24 команди з різних видів спорту. Загальнокомандне місце підраховувалось за виступами кращих 15 команд. За підсумками цих змагань Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого серед усіх ЗВО Харківської області посів 3-тє загальнокомандне місце. Переможцями та призерами в командному заліку за 2018/19 н. р. стали: 1-ше місце – збірні команди Університету з волейболу (чоловіки), боротьби самбо, шахів; 2-ге місце – збірні команди Університету з боротьби дзюдо, вільної боротьби, плавання; 3-тє місце – збірні команди Університету зі спортивного орієнтування, з греко-римської боротьби, тхеквондо. До загальнокомандного заліку також увійшли: 4-тє місце – збірні команди Університету з тенісу, шашок, настільного тенісу, фехтування; 6-тє місце – з легкої атлетики.

Значним досягненням є **здобуття Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого 3-го загальнокомандного місця серед усіх закладів вищої освіти України за підсумками літньої Універсіади України 2019 р.** До загальнокомандного заліку ввійшли результати виступів студентів Університету з плавання, настільного тенісу, боротьби дзюдо та легкої атлетики.

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Денис Пікаш – у складі збірної команди Харківської області фіналіст літньої Універсиади України з легкої атлетики (2019)

Олег Павлюк – у складі збірної команди Харківської області фіналіст літньої Універсиади України з настільного тенісу (2019)

Євген Вегера – у складі збірної команди Харківської області призер літньої Універсиади України з дзюдо (2019)

Збірна команда Університету зі спортивного орієнтування – чемпіони та призери багатьох регіональних та всеукраїнських змагань (2019)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Велика увага приділяється підтримці соматичного (індивідуального) здоров'я викладачів та співробітників Університету. З цією метою працюють жіночий та чоловічий спортивні клуби, а також спортивно-оздоровчі секції з плавання, атлетичної гімнастики, оздоровчої гімнастики, чоловічого баскетболу, волейболу та пілатесу.

Крім 8 спортивних клубів в Університеті працюють велика кількість спортивних та спортивно-оздоровчих секцій, а саме: бадмінтону, гімнастичних та танцювальних видів спорту, спортивного орієнтування, чоловічого та жіночого волейболу, бриджу, легкої атлетики, футболу, атлетичної гімнастики, боксу, фййт-фітнесу, оздоровчого плавання, оздоровчої гімнастики, пілатесу, шашок, гандболу. У цих секціях займаються понад 1000 студентів та понад 250 викладачів Університету.

Спортсмени Університету беруть участь у змаганнях різного рівня: чемпіонатах світу та Європи, всесвітніх універсіадах, чемпіонатах України і кубках України тощо.

Серед студентів, аспірантів та співробітників вишу – 6 заслужених майстрів спорту України, 5 міжнародних гросмейстерів з шахів, 2 міжнародних майстри з шахів, 9 майстрів спорту України міжнародного класу, 34 майстри спорту України.

Серед тренерського складу 5 заслужених тренерів України: Е. А. Карницький та Б. В. Красов – тренери з боксу та кікбоксингу, В. І. Романцов – тренер з волейболу, М. Л. Бродський – тренер з шахів, П. Є. Єгоров – тренер з плавання.

За результатами участі в чемпіонатах України, Європи та світу, студентських універсіадах і спартакіадах у 2018/19 н. р. студенти та співробітники Університету здобули **346 медалей (золотих – 151, срібних – 95, бронзових – 100), з них 184 нагороди отримано на обласних змаганнях, 129 – на всеукраїнських, 20 – на міжнародних, 13 – на чемпіонатах Європи та світу.**

ВОЛЕЙБОЛЬНИЙ СПОРТИВНИЙ КЛУБ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ ВОЛЕЙБОЛУ
В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Гордістю Університету є відомий в Україні волейбольний спортивний клуб «Юридична академія». Волейбольна команда Університету від учасниці першості закладів вищої освіти міста Харкова

В. Я. Тацій

стала командою суперліги національного чемпіонату України. Почесний президент клубу – Герой України, академік НАН України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. Я. Тацій; президент клубу – Л. Михайлов; віце-президенти – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш, директор Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України В. І. Маринів, директор Інституту підвищення кваліфікації В. М. Єрмолаєв, доцент М. О. Карпенко; головний тренер клубу – заслужений тренер України В. І. Романцов.

Спортивна гра у волейбол завжди була популярною серед студентів Харківського юридичного інституту. Спортивна секція з волейболу почала працювати на кафедрі фізичної культури з 40-х рр. ХХ ст. Тренування переважно проводились на відкритому майданчику у дворі Харківського юридичного інституту, а згодом і в спортивному залі інституту. У секції в різні роки займались від 20 до 40 студентів.

Перші досягнення чоловічої збірної команди з волейболу пов'язані з ім'ям Анатолія Миколайовича Кривога, який більше 20 років працював зі збірною командою інституту. Під його керівництвом команда ставала багаторазовим переможцем обласних змагань серед студентів Добровільного спортивного товариства «Наука» (1960, 1963, 1967, 1968), багаторазовим переможцем Спартакіади серед юридичних закладів вищої освіти СРСР (1960, 1962, 1968) та бронзовим призером першості УРСР серед студентів (1968). Анатолій Миколайович зробив значний внесок у розвиток волейболу в стінах Харківського юридичного інституту. Крім того, з його ім'ям пов'язані перші здобутки та досягнення волейболу на Харківщині, тому що він тривалий час очолював федерацію волейболу обласної ради «Буревісник».

У той час вагомий особистий внесок до скарбниці спортивної слави інституту зробили такі спортсмени-юристи, як чемпіон УРСР з волейболу, доктор юридичних наук В. В. Копейчиков (випускник 1948 р.) і капітан збірної команди інституту з волейболу 1960–1965 рр. В. Я. Тацій – Герой України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Упродовж 70–80-х рр. ХХ ст. команда продовжує впевнено виступати на змаганнях регіонального та всеукраїнського рівнів. Вона є багаторазовим призером міських, обласних, республіканських першостей серед

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Склад збірних команд Харківського юридичного інституту з волейболу 1962 та 1969 рр. Перший номер – капітан команди В. Я. Тацій

закладів вищої освіти СРСР. Протягом 1990-х рр. тривав активний процес удосконалення системи підготовки команди, у результаті чого були досягнуті нові рубежі.

На Всеукраїнському перехідному турнірі 1992 р. команда здобула право взяти участь у першому чемпіонаті країни з волейболу серед команд майстрів I ліги. У сезоні 1994/95 р. команда посіла 1-ше місце в чемпіонаті країни та вийшла у вищу лігу, до 12 найсильніших команд України.

За підсумками виступів збірних команд Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого на змаганнях всеукраїнського рівня 10 липня 1995 р. створюється волейбольний спортивний клуб «Юридична академія». Першим президентом спортивного клубу був проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров. Тренерами спортивного клубу в різні роки були: М. П. Благодарний (1995–2000); А. В. Янущик (1995–2000); В. С. Карнаух (2002–2004); О. А. Володін

Волейбольна команда Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого з ректором В. Я. Тацієм (1995)

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

(2004–2006). Клуб по праву є гордістю нашого Університету. Клуб об'єднав волейбольні команди другої та першої ліги, а також команду вищої ліги, що ввійшла до суперліги. Ця команда – продовжувач традицій та здобутків попередніх поколінь, вона впевнено йде шляхом перемог й успіхів: у 1995 р. команда – чемпіон Української універсиади, учасниця Всесвітньої універсиади в м. Фукуока (Японія); 1998 р. здобула 1-ше місце на XIV міжнародному студентському турнірі в м. Гронінгені (Голландія); у сезоні 1999/2000 р. посіла 4-те місце в чемпіонаті України серед команд майстрів суперліги, взяла участь у лізі Кубка володарів кубків Європейської конфедерації волейболу і ввійшла до десятки кращих команд ліги. У сезоні 2000/01 р. команда виборола 3-тє місце на X ювілейному чемпіонаті України серед команд майстрів суперліги. У 2002 р. стала чемпіоном Європи серед студентських команд вищих навчальних закладів. У 2003 р. команда брала участь у XXI Всесвітній універсиаді в Китаї, а 2004 р. – у XXII Всесвітній універсиаді в Кореї. У 2004 р. команда стала переможцем Кубка України серед команд суперліги. За підсумками IV літніх ігор серед молоді України 2006 р. команда «Юридична академія» посіла 1-ше місце, а гравці виконали норматив майстрів спорту України. У 2011 р. 4 спортсмени на-

Збірна команда Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (2014)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

шого Університету у складі збірної команди Харкова здобули 1-ше місце на V літніх іграх серед молоді і виконали норматив майстрів спорту. Команда – срібний призер чемпіонату студентської ліги України та переможець чемпіонату України серед команд вищої ліги (сезон 2013/14 р.). У сезонах 2014/15 та 2015/16 рр. команда виборює бронзові нагороди чемпіонату України серед команд суперліги. Олег Шевченко у складі збірної команди України став срібним призером Всесвітньої універсиади. На чемпіонаті Європи (U-20) у складі молодіжної збірної команди України віце-чемпіонами стали Андрій

Рогожин, Михайло Столбунов, Дмитро Канаєв, Володимир Андріюк.

На цей час до складу команди входять 3 майстри спорту України та 15 кандидатів у майстри спорту. Олександр Грюк та Олег Шевченко – у резерві національної збірної команди України з волейболу.

За всім цим стоїть наполеглива праця волейболістів, постійна увага до потреб команди з боку керівництва й найщиріші побажання нових перемог від уболівальників.

Видатним гравцем волейбольного спортивного клубу «Юридична академія» був Олександр Мартиненко – кандидат у майстри спорту з волейболу, який протягом майже 10 років захищав честь Харкова та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, виступаючи за збірні команди Харкова та Університету на професійному рівні. За свою спортивну кар'єру неодноразово був переможцем та призером змагань серед професійних команд майстрів суперліги. У тяжкі часи для нашої держави, покинувши спортивну та юридичну кар'єру, у серпні 2014 р. вступив до лав Збройних Сил України і вже на початку вересня поїхав на лінію фронту в зону проведення АТО у складі 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади, разом з якою впродовж 6 місяців, проявляючи безкінечну мужність та відвагу, захищав нашу Батьківщину. Загинув 7 лютого 2015 р. під час обстрілу у м. Дебальцеве Доне-

цької області у віці 25 років. Поховали загиблого бійця в рідному місті Маріуполі. Починаючи з 2016 р. щорічно проводиться Всеукраїнський турнір з волейболу пам'яті Олександра Мартиненка. До останнього залишаючись вірним українському народу, родині, друзям та нашій державі, він, безперечно, символізує справжній патріотизм та безкінечну мужність і відвагу, є прикладом як для нашого, так і наступних поколінь.

ШАХОВИЙ СПОРТИВНИЙ КЛУБ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ ШАХІВ В УНІВЕРСИТЕТІ
ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

У шахи в Університеті грали завжди і всі: професори і аспіранти, доценти і студенти. Протягом багатьох років на кафедрі фізичного виховання успішно працювала шахова секція, на базі якої за всебічної підтримки ректора Університету В. Я Тація й першого проректора, почесного президента клубу В. В. Сташиса було створено шаховий спортивний клуб «Юридична академія». Презентація клубу відбулася 20 листопада 1996 р. при проведенні шахового турніру в Університеті з участю

А. П. Гетьман

в ньому провідних гросмейстерів України. Першим президентом клубу був обраний завідувач кафедри фізичного виховання, кандидат юридичних наук, доцент А. П. Скрипник (1996–1999). З початку заснування клубу головним тренером був призначений чемпіон СРСР 1971 р., чемпіон світу в командному заліку 1972 р., міжнародний гросмейстер В. А. Савон (1997–2001).

На сьогодні шаховий спортивний клуб «Юридична академія» – це один із найкращих клубів України. Президент клубу – академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Анатолій Павлович Гетьман; віце-президент – міжнародний гросмейстер, заслужений тренер України, старший тренер національної жіночої збірної команди України з шахів Михайло Леонідович Бродський; тренер-адміністратор – майстер спорту України Казимир Домінікович Башинський. Тренери клубу: між-

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Участь студентів Харківського юридичного інституту в Спартакіаді серед студентів ЗВО м. Харкова з шахів. За грою спостерігає тренер команди К. Д. Башинський (1990-ті рр.)

народні гросмейстери, заслужені майстри спорту України О. О. Моїсеєнко та П. В. Ельянов; міжнародний гросмейстер, майстер спорту України О. А. Ковчан; міжнародний гросмейстер серед жінок, гросмейстер України Є. Г. Долуханова.

Членами клубу переважно є студенти Університету. У 1997 р. до складу членів клубу входили 7 кандидатів у майстри спорту і близько двох десятків шахістів першого і другого розрядів. У складі семи кандидатів у майстри спорту були: О. Моїсеєнко, О. Зубарев, Е. Андреев, В. Калініна. На цей час членами клубу є 12 міжнародних гросмейстерів, 2 міжнародних майстри, 3 майстри спорту України і 7 кандидатів у майстри спорту.

З 1999 р. клуб започаткував проведення міжнародного шахового турніру «Кубок ректора» під патронатом ректора Університету В. Я. Тація, а з жовтня 2003 р. – міжнародного шахового фестивалю «Феміда». Ці турніри відомі в Україні та за її межами, у них беруть участь як спортсмени клубу, так і провідні міжнародні гросмейстери зарубіжних країн. У 2018 р. у цих змаганнях взяли участь чемпіони, призери і провідні шахісти з 32 країн Європи і світу. На цей рік було проведено 18 міжнародних турнірів на «Кубок ректора» і 8 турнірів «Феміда».

Шаховий спортивний клуб «Юридична академія» – багаторазовий чемпіон серед закладів вищої освіти м. Харкова та України, дворазовий чемпіон Універсиади України; семиразовий чемпіон, семиразовий срібний

Ректор Університету В. Я. Тацій та президент шахового клубу, проректор з наукової роботи А. П. Гетьман привітали переможців чемпіонату Європи з шахів Олександра Моїсеєнка, Михайла Бродського, Анну Ушеніну та Олександра Ковчана (2013)

і чотириразовий бронзовий призер чемпіонатів України серед клубних команд. Членами клубу є Анна Ушеніна – міжнародний гросмейстер серед чоловіків, заслужений майстер спорту України, член національної жіночої збірної команди України. Вона вперше за роки незалежності України здобула титул чемпіонки світу з шахів серед жінок (2012) і назавжди залишиться 14 чемпіонкою світу. Анна Ушеніна у складі збірної команди України стала чемпіонкою світу та Європи. За високі спортивні досягнення Указом Президента України Анна Ушеніна нагороджена орденом княгині Ольги II ступеня, за підсумками 2013 р. отримала приз «Шаховий гетьман України», у 2017 р. нагороджена відзнакою Президента України, ювілейною медаллю «25 років незалежності України» – за значні особисті заслуги в становленні незалежності України. Павло Ельянов і Олександр Моїсеєнко – заслужені майстри спорту України, дворазові олімпійські чемпіони, члени національної чоловічої збірної команди України. Павло Ельянов – лауреат конкурсу «Шаховий гетьман України» як найкращий шахіст 2015, 2016 рр. Олександр Моїсеєнко у 2013 р. став чемпіоном Європи, у складі збірної команди України бронзовим призером чемпіонату світу,

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

срібним призером міжнародного супертурніру XIX категорії та інших турнірів. За підсумками 2013 р. Олександр Моїсеєнко отримав приз «Шаховий гетьман України» та нагороджений Почесною грамотою Харківської міської ради. В останні роки члени клубу є базовою командою при комплектації збірних команд Харківської області для участі у спартакіадах, універсіадах і молодіжних іграх України. У 2018 р. головою Харківської обласної ради було нагороджено почесними грамотами і нагрудними знаками Кабінету Міністрів України за успішний виступ на Всесвітній шаховій олімпіаді 2017 р. (чоловічій та жіночій) Павла Ельянова (срібна медаль), тренерів жіночої збірної команди України Михайла Бродського і Олександра Ковчана та члена жіночої збірної команди України Анну Ушеніну (бронзові призери Всесвітньої шахової олімпіади).

Члени шахового клубу: Олександр Моїсеєнко, Павло Ельянов, Михайло Бродський, Анна Ушеніна, Євгенія Долуханова, Олександр Ковчан, Володимир Онищук та інші спортсмени стали переможцями та призерами багатьох міжнародних змагань. Усього шаховий клуб за 2014–2019 рр. здобув 57 медалей найвищого ґатунку (26 золотих, 15 срібних, 16 бронзових), серед яких 2 золоті, 1 срібна та 4 бронзові на чемпіонаті світу та 4 золоті – на чемпіонаті Європи.

Шаховий клуб «Юридична академія» – чемпіон України
серед клубних команд (2019)

**КЛУБ БОКСУ І КІКБОКСИНГУ
«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ БОКСУ В УНІВЕРСИТЕТІ
ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Перші згадування про секцію боксу в Харківському юридичному інституті відносяться до післявоєнних 1940-х рр. З 1967 р. в інституті відкривається секція боксу, яку очолив викладач кафедри фізичного виховання, майстер спорту СРСР Юрій Іванович Пономарьов. З цього часу розпочинається стрімкий розвиток боксу на той час у Харківському юридичному інституті. У ті роки збірна команда інституту була переможцем першості серед студентів закладів вищої освіти м. Харкова (1974–1976). З 1995 по 1998 р. секцію очолював старший викладач кафедри фізичного виховання № 1 С. О. Фішев, а у 2002–2005 рр. виконував обов'язки тренера з боксу старший викладач кафедри фізичного виховання № 2 Ю. О. Фішев. Тривалий час старшим тренером клубу боксу і кікбоксингу «Юридична академія» працював В. О. Осюшкін (2000–2011).

В. А. Козак

Стрімке поширення боксу й кікбоксингу серед студентів зумовило необхідність створення спортивного клубу. Рішення про створення спортивного клубу боксу та кікбоксингу ухвалено на установчій конференції 21.12.1999 р. Державна реєстрація відбулася 06.04.2000 р. Президентом клубу було обрано академіка Академії правових наук України, професора, майстра спорту СРСР з боксу, завідувача кафедри кримінального права № 2 М. І. Панова. З 2015 р. Микола Іванович – почесний президент клубу.

З 2015 р. президентом клубу обрано доцента кафедри кримінального права № 1, декана господарсько-правового факультету В. А. Козака. Старший тренер клубу Е. А. Карницький – заслужений працівник фізичної культури і спорту України, заслужений тренер України з боксу, у 2013 р. Едуард Антонович нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Тренер клубу – Б. В. Красов, заслужений тренер України з боксу.

За роки існування спортивного клубу боксу і кікбоксингу «Юридична академія» члени клубу досягли значних спортивних результатів.

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Показові виступи
провідних спортсменів
секції боксу
на спортивному святі
(1967)

Університет пишається чемпіоном світу за версією WBC у напівважкій вазі (2018), чемпіоном Північноамериканської боксерської федерації (NABF) (2016), бронзовим призером XXX літніх Олімпійських ігор у Лондоні (2012), переможцем XXVII Всесвітньої літньої універсиади (2013) Олександром Гвоздиком – заслуженим майстром спорту. За спортивні досягнення у 2013 р. Олександр Гвоздик Указом Президента України нагороджений орденом «За заслуги» II ступеня. Клуб особливо пишається досягненнями заслуженого майстра спорту з кікбоксингу Ярослава Заворотного, який є чотирикратним чемпіоном світу з кікбоксингу (1999 р. – Мадрид, Іспанія; 2000 р. – Дублін, Ірландія; 2001 р. – Клагенфурт, Австрія; 2003 р. – Париж, Франція). Клуб пишається досягненнями Павла Іщенка (майстра спорту України міжнародного класу) – чемпіона Європи серед юнаків (2008), бронзового призера чемпіонату світу серед кадетів (2007), чемпіона України (2011, 2012), учасника літніх Олімпійських ігор у Лондоні (2012). Значних досягнень на всеукраїнському та світовому рівні досягла Олена Савельєва (майстер спорту України міжнародного класу з кікбоксингу WPKA) – чемпіонка Європи з козацького двобою (2017), чемпіонка світу з кемпо-карате та кобудо (2018), чемпіонка України з кунгфу (2019), переможниця та призерка багатьох всеукраїнських турнірів з кікбоксингу та ушу.

Клуб досяг значних успіхів, з ним пов'язані імена багаторазових чемпіонів України, призерів і учасників чемпіонатів Європи, світу та Олімпійських ігор з боксу та кікбоксингу.

Старший тренер спортивного клубу боксу та кікбоксингу «Юридична академія» Е. А. Карницький з вихованцем Олександром Гвоздиком – чемпіоном світу за версією WBC у напівважкій вазі (2018)

Олександр Гвоздик –
заслужений майстер спорту,
чемпіон світу за версією WBC
у напівважкій вазі
(2018)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

У 2013 р. у спортивному комплексі, де розташована кафедра фізичного виховання № 1, був відкритий спеціалізований зал боксу і кікбоксингу. Після відкриття кількість студентів, які бажають займатися боксом, значно збільшилася. У 2016 р. в Університеті відкривається спортивно-оздоровча секція з боксу, мета якої – надання студентам навичок самозахисту та оволодіння ними основними технічними прийомами, які застосовуються в боксі. За підсумками роботи оздоровчої секції майже 20 студентів перейшли до спортивного клубу боксу і кікбоксингу для вдосконалення своєї спортивної майстерності. Керівник секції – старший викладач кафедри фізичного виховання № 1 С. О. Фішев.

За останні п'ять років клуб здобув 154 медалі на змаганнях різного рівня, серед яких: 82 золоті, 34 срібні, 38 бронзових, з них на міжнародних змаганнях – 8, європейських – 16, всеукраїнських – 91.

Серед призерів необхідно виділити переможців чемпіонату та Кубка України з кікбоксингу WPKA: Едуарда Мельникова, Андрія Григор'єва-Шаповалова, Навруза Алієва, Олександра Яланського, Сергія Журавльова, Кирила Соломатіна.

Члени спортивного клубу боксу і кікбоксингу «Юридична академія» з проректором з навчальної роботи Ю. Г. Барабашом, президентом клубу В. А. Козаком та почесним президентом М. І. Пановим (2014)

**КЛУБ СПОРТИВНИХ ВИДІВ БОРотьБИ
«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ БОРотьБИ ДЗЮДО
ТА САМБО В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Спортивні види боротьби завжди були популярними серед молоді Юридичного інституту. Спортивна секція боротьби самбо почала працювати на кафедрі фізичної культури із середини ХХ ст. Тривалий час керівником секції був старший викладач кафедри фізичної культури В. Т. Трефіловський. Починаючи з 1968 р. збірна команда інституту бере участь у традиційних змаганнях (товариських зустрічах) між командами юридичних факультетів і закладів вищої освіти СРСР. У 1972 р. збірна команда інституту стає переможцем XIV Спартакіади ДСО «Буревісник».

Активний розвиток боротьби в Харківському юридичному інституті починається з приходом на кафедру Григорія Васильовича Малинка – багаторазового чемпіона СРСР, 17-кратного чемпіона України, майстра спорту з боротьби самбо, майстра спорту з вільної та класичної боротьби, людини-легенди, героя Другої світової війни, про якого написано багато статей і знято художній фільм. Свій трудовий шлях Григорій Малинко розпочав у вересні 1938 р. тренером з боротьби в Журавлівському клубі м. Харкова. З 1964 р. – викладач Харківського

Перемогу отримав студент
Варшавський

Больовий прийом виконує студент
Цимлянський

Виступ студентів Харківського юридичного інституту – членів збірної команди з боротьби самбо на змаганнях серед юридичних закладів вищої освіти СРСР (1969)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

юридичного інституту, до 1992 р. працював старшим викладачем на кафедрі фізичної культури. За весь цей час Григорій Васильович виховав понад сто першорозрядників з вільної боротьби. Прищепив любов своїм учням до фізичних вправ і до зимового купання в річці.

І. К. Прищепя

Колектив кафедри фізичного виховання надзвичайно пишається тим, що Григорій Васильович протягом 28 років працював поряд із нами. На вшанування пам'яті Григорія Васильовича Малинка в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого з 1996 р. щорічно проводиться міжнародний турнір з боротьби самбо. Проведенню цього заходу сприяло створення 1999 р. клубу спортивних видів боротьби «Юридична академія».

Президент клубу – проректор з економіки й соціального розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

І. К. Прищепя. Старший тренер клубу – майстер спорту України міжнародного класу з боротьби самбо Д. П. Вісков (призер чемпіонатів світу та Європи серед молоді (1998), переможець Кубка світу серед дорослих (2000)). Засновником і першим тренером клубу був В. І. Мінаєв (учень Г. В. Малинка). З 2002 по 2007 р. тренером клубу працював полковник СБУ, старший викладач спеціальної кафедри № 2 ІПЮК для СБУ А. І. Козлов.

Спортсмени клубу досягли значних успіхів на міжнародній арені: Артем Василенко – чемпіон Європи, бронзовий призер Всесвітніх юнацьких ігор, учасник Олімпійських ігор 2012 р. в Лондоні; Інна Черняк – чемпіонка Паралімпійських ігор з дзюдо (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 2016), срібна призерка Всесвітньої літньої універсиади 2013 р. з боротьби самбо, переможниця та призерка багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів (за спортивні досягнення Указом Президента України нагороджена орденом княгині Ольги II ступеня); Марина Черняк – майстер спорту міжнародного класу, бронзова призерка Всесвітньої літньої універсиади з боротьби дзюдо, переможниця та призерка багатьох міжнародних і всеукраїнських турнірів. Визнана кращою дзюдоїсткою України 2014 р. (за спортивні досягнення Указом Президента України нагороджена медаллю «За працю і звитягу»).

Інна Черняк – заслужений майстер спорту України, чемпіонка Паралімпійських ігор з дзюдо (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 2016)

Також клуб на міжнародному рівні прославляють: Кирило Мельниченко – майстер спорту міжнародного класу, учасник Всесвітньої літньої універсиади (2013), бронзовий призер етапу Кубка світу з боротьби самбо, срібний призер відкритого континентального Кубка з боротьби дзюдо, чемпіон України серед студентів (2014, 2018), переможець та призер багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів; Кирило Медведєв – бронзовий призер з боротьби самбо на першість Європи серед юніорів, переможець та призер всеукраїнських турнірів; Артем Гуляєв – срібний призер Всеукраїнської універсиади з боротьби самбо, чемпіон України серед молоді (2014), переможець I Всеукраїнського турніру пам'яті Г. В. Малинка (2014) (за високі спортивні досягнення, особистий вклад у розвиток боротьби самбо і дзюдо від Харківського міського голови нагороджений Подякою); Ігор Шпатенко – чемпіон світу з бойового самбо (2005, 2007); Віталій Конивець – бронзовий призер чемпіонату світу з бойового самбо (2005). Клуб також прославили майстер спорту міжнародного класу, трикратний призер світових першостей з боротьби самбо Світлана Болдирєва (1996, 1997, 1999); двократний чемпіон Європи з боротьби дзюдо (1998, 1999), майстер спорту міжнародного класу Дмитро Кальченко; майстри спорту з боротьби самбо і дзюдо: Іван Леус, Володимир Анушкевич, В'ячеслав Семенченко. Продовжують славні традиції та перемоги на спортивних аренах: Катерина Чертил – переможниця чемпіонату України (2015, 2016) та Універсиади України з дзюдо (2017); Олександр Міндила – переможець чемпіонату України серед студентів (2014, 2015), срібний призер Універсиади України з дзюдо (2017); Юлія Одринська – бронзова призерка

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

чемпіонату України серед молоді (2014, 2015), срібна призерка чемпіонату України серед студентів (2014), переможниця чемпіонату України серед студентів (2015), переможниця I Всеукраїнського турніру пам'яті Г. В. Малинка (2014); Олександр Плетенко – бронзовий призер чемпіонату Європи серед дорослих з бойового самбо (2014); Дмитро Канівець – срібний призер Всесвітньої універсиади (2015), переможець змагань з дзюдо у рамках III Європейських спортивних студентських ігор (2016), срібний призер чемпіонату України серед дорослих (2016); Владислав Березка (дзюдо) – срібний призер європейського юнацького Олімпійського фестивалю (2015), переможець чемпіонату України серед студентів (2015), переможець Всеукраїнського турніру пам'яті Г. В. Малинка (2015), чемпіон України з боротьби самбо серед юнаків (2016, 2017, 2018), переможець чемпіонату Європи з боротьби самбо серед юнаків (2016), срібний призер чемпіонату світу серед юнаків (2016), срібний призер Кубка Європи з дзюдо (2017), бронзовий призер відкритого юніорського Кубка Європи з дзюдо (2018); Євген Вегера – срібний призер чемпіонату України серед студентів (2016, 2018), бронзовий

Марина і Інна Черняк – призерки Всесвітньої літньої універсиади (2013)
та багаторазові призерки багатьох міжнародних змагань з ректором
Університету В. Я. Тацієм

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

призер міжнародного турніру з дзюдо (2017), переможець чемпіонату України із самбо (2017, 2019), бронзовий призер чемпіонату світу (2017), переможець відкритого юніорського Кубка Європи з дзюдо (2018).

Збірна команда з боротьби дзюдо неодноразово ставала призером Всеукраїнської літньої універсиади 2013, 2015, 2017 та 2019 рр. Збірна команда з боротьби самбо – багаторазовий переможець чемпіонату України серед студентів (2016–2018). Посіла 2-ге місце на Кубку світу серед студентів (2014). Неодноразовий переможець та призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області.

У період з 2014 по 2019 р. клуб спортивних видів боротьби здобув 569 медалей (195 золотих, 158 срібних, 216 бронзових), із них: на змаганнях світового рівня (чемпіонати світу, Європи та міжнародні турніри) – 91 медаль; на чемпіонатах України та всеукраїнських турнірах – 220 медалей; на інших турнірах (чемпіонатах області, спартакиадах серед студентів закладів вищої освіти м. Харкова) – 258 медалей.

Члени збірної команди з боротьби дзюдо та самбо зі старшим тренером клубу Д. П. Вісковим (2018)

СПОРТИВНИЙ КЛУБ ОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ БОРТЬБИ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЙ КЛАСИЧНОЇ
ТА ВІЛЬНОЇ БОРТЬБИ В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ
СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Перші відомості про роботу секції класичної боротьби в Харківському юридичному інституті відносяться до 1950 р. У 1950/51 н. р. у секції займалися вже 15 студентів. Однак у післявоєнні часи інститут не мав спеціалізованого залу для проведення тренувань з боротьби, тому заняття проводилися в орендованому залі спортивного товариства ДСО «Наука». Бюро та колектив секції брали активну участь в організації та проведенні внутрішніх відбіркових змагань і тренуванні членів збірної команди інституту. І вже у 1950 р. збірна команда Харківського юридичного інституту з класичної боротьби досягла свого першого значного успіху, зайнявши 3-тє місце в студентських змаганнях серед закладів вищої освіти м. Харкова. А в 1964 р. команда стає переможцем в особисто-командній першості обласної ради ДСО «Буревісник». У 1966 р. займає перше місце серед спортивних клубів закладів вищої освіти м. Харкова.

За результатами виступу членів збірної команди Університету на змаганнях всеукраїнського та світового рівнів у листопаді 2012 р. на базі секції вільної боротьби, яка тривалий час працювала на кафедрі фізичного виховання, створюється спортивний клуб олімпійських видів боротьби «Юридична академія».

Кращий борець Харківського
юридичного інституту 1950 р.
студент 4-го курсу Дмитро Белкін

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

Президент клубу – проректор з економіки та соціального розвитку Університету І. К. Прищепа. Старший тренер клубу – кандидат у майстри спорту з вільної боротьби, кандидат юридичних наук Валерій Вікторович Джерелій. Спортсмени клубу показують високі результати у змаганнях різного рівня. У 2011 р. студент факультету підготовки кадрів для органів юстиції та судової адміністрації України Мраз Джафарян здобув 3-тє місце на чемпіонаті Європи серед кадетів, срібло на чемпіонаті України з вільної боротьби серед молоді (2014); Андрій Яценко – переможець чемпіонату України з вільної боротьби (2015, 2017, 2019), срібний призер чемпіонату України з вільної боротьби (2016), срібний призер чемпіонату Європи серед дорослих (2016), бронзовий призер чемпіонату світу серед військовослужбовців (2016), бронзовий та срібний призер чемпіонату Європи (2017), бронзовий призер чемпіонату світу серед дорослих (2017), переможець міжнародного турніру та чемпіонату Європи (2019), йому в 2018 р. призначена стипендія Президента України.

У період з 2014 по 2019 р. клуб олімпійських видів боротьби «Юридична академія» здобув 376 медалей (117 золотих, 101 срібну, 158 бронзових),

Андрій Яценко – переможець всеукраїнського турніру «Студентські ігри Слобожанщини». Нагородження проводить старший тренер клубу В. В. Джерелій (2017)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Спортсмени спортивного клубу олімпійських видів боротьби «Юридична академія» зі старшим тренером В. В. Джерелій (2013)

із них: на змаганнях світового рівня (чемпіонатах світу, Європи та міжнародних турнірах) – 17 медалей; на чемпіонатах України та всеукраїнських турнірах – 22 медалі; на інших турнірах (чемпіонатах області, спартакіадах серед студентів закладів вищої освіти м. Харкова) – 337 медалей.

Спортивний клуб олімпійських видів боротьби «Юридична академія» на спортивній базі Університету кожного року проводить велику кількість регіональних та всеукраїнських турнірів, засновник і організатор цих змагань – старший тренер клубу В. В. Джерелій. Серед яких: студентський турнір, присвячений Дню фізичної культури та спорту; відкритий всеукраїнський турнір, присвячений заслуженому майстру спорту Андрію Яценку; всеукраїнські студентські турніри, присвячені «Дню юриста», «Дню Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», «Дню Святого Миколая» та ін. Крім того, спортивний клуб бере активну участь в організації та проведенні обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області з греко-римської та вільної боротьби. Починаючи з відкриття спортивного клубу, члени збірної команди Університету – багаторазові призери цих змагань в особистому та командному заліках.

У 2019/20 н. р. спортивним клубом запланований обласний студентський турнір, присвячений 80-річчю ректора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Героя України В. Я. Тація. Клуб

ще дуже молодий, але кожного року члени клубу примножують його спортивні досягнення, виборюючи призові місця на змаганнях найвищого рівня.

ПЛАВАЛЬНО-СПОРТИВНИЙ КЛУБ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ ПЛАВАННЯ
В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Секція плавання працювала на кафедрі фізичного виховання з 50-х рр. ХХ ст. У ті часи в секції тренувалися до 30 студентів. Керівником секції був призначений викладач кафедри О. А. Кліщенко. Збірна команда інституту щорічно брала участь у студентських змаганнях, які проводились на регіональному рівні. У 1950 р. з 28 команд збірна команда Харківського юридичного інституту посіла 8-ме загальнокомандне місце в першості серед закладів вищої освіти облради ДСО «Наука» у першій групі. Чемпіоном цих змагань став В. А. Лук'яненко, який виконав норматив кандидата у майстри спорту з плавання.

Плавання завжди було масовим і улюбленим видом спорту серед студентів інституту. У 1950 р. в спартакіаді Харківського юридичного інституту з плавання між курсами взяли участь 180 студентів, серед яких 168 виконали норматив другого ступеня ГПО. За рік секція підготувала 8 спортсменів-розрядників, серед яких: один – виконав норматив 1-го розряду, один – 2-го розряду і шість – 3-го розряду. Кращі спортсмени секції 1950-х рр.: Лук'яненко, Мельников, Коган, Черепаха, Огінісян, Гавриленко, Цирюльник, Бочерешвілі.

Необхідно звернути увагу, що всі ці спортсмени також займалися в секції водного поло, яка була відкрита в Харків-

Чемпіон першості серед закладів вищої освіти облради ДСО «Наука» з плавання В. А. Лук'яненко (1951)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

ському юридичному інституті з вересня 1950 р. Збірна команда інституту з водного поло брала участь у міських змаганнях різного рівня. Одним із досягнень команди є бронзові нагороди першості серед закладів вищої освіти облради ДСО «Наука» 1952 р. Студент Лук'яненко в ті роки був також і кращим ватерполістом інституту. За підсумками участі в міських змаганнях був запрошений до збірної команди Харківської області і брав участь в чемпіонаті України.

Крім секції спортивного плавання в інституті з 70-х рр. ХХ ст. також працює секція оздоровчого плавання, мета якої – оздоровлення студентів та навчання їх життєво необхідним навичкам плавання. Важливо, що по закінченні кожного року до 20 студентів набувають необхідних вмінь не тільки триматися на воді, а й навичок спортивних способів плавання. У подальшому ці студенти мають можливість вдосконалювати свої навички в спортивній секції плавання.

Плавання – це прекрасний і дуже корисний для здоров'я вид фізичної активності. Вода у 8 разів щільніша за повітря. У воді тіло людини перебуває наче в стані невагомості, нема навантажень на суглоби та кістки, на відміну від інших видів спорту. У воді відбувається рівномірне тренування всього тіла. Тому плавання завжди було популярним серед студентської молоді. А високі результати виступів членів збірної команди Університету в змаганнях регіонального та всеукраїнського рівнів дозволили поставити питання про створення плавального спортивного клубу «Юридична академія». І ця святкова подія відбулася 23 вересня 1997 р. На установчій конференції президентом спортивного клубу було обрано директора Інституту прокуратури та кримінальної юстиції, доцента І. В. Бенедика. Першим головним тренером клубу був Ю. І. Луценко (1997–2014). З 2014 р. клуб очолював О. С. Нестерович. А з 2018 р. старшим тренером клубу почав працювати заслужений тренер України П. Є. Єгоров. За час існування клуб досяг високих результатів на світовому, європейському та всеукраїнському рівнях, перемагаючи на змаганнях і здобуваючи призові місця.

З 1997 по 2019 р. команда постійно виборювала призові місця на спартакіадах серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, з 2003 по 2014 р. ставала володарем Кубка України серед клубних команд. Плавання плавально-спортивного клубу «Юридична академія» входять до скла-

І. В. Бенедик

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Кращі спортсмени плавального спортивного клубу «Юридична академія» з президентом клубу Іваном Васильовичем Бенедиком (2018)

Члени плавального спортивного клубу «Юридична академія» – учасники міжнародного запливу «Босфор – 2018»

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

ду юнацької та національної збірних команд України. Клуб по праву вважається одним із найкращих студентських плавальних клубів України.

У клубі займаються більш ніж 50 спортсменів. Серед них 2 заслужених майстри спорту, 1 майстер спорту міжнародного класу, 8 майстрів спорту, 17 кандидатів у майстри спорту та понад 20 спортсменів масових розрядів.

Завдяки наполегливій праці і впровадженню сучасних методик тренування плавців тренерам О. С. Нестеровичу та П. Є. Єгорову вдалося не тільки зберегти високий рівень плавального клубу, але і примножити його спортивні досягнення.

Клуб пишається своїми вихованцями, які прославили Університет і нашу державу на міжнародній спортивній арені. Серед них: Владислава та Марина Алексіїви – заслужені майстри спорту України із синхронного плавання, чемпіонки світу 2019 р., призерки чемпіонатів Європи та багаторазові чемпіонки України; Анастасія Малявіна – чемпіонка юнацьких Олімпійських ігор у Китаї, багаторазова чемпіонка України; Марина Колесникова – призер перших Європейських олімпійських ігор та багаторазова чемпіонка й рекордсменка України; Ігор Снітко – дворазовий чемпіон Європи, учасник Олімпійських ігор 1996 р. в Атланті та 2000 р. в Сіднеї, член збірної команди України з плавання; Андрій Гончаренко – призер Всесвітньої універсиади студентів, багаторазовий чемпіон і рекордсмен України, учасник Олімпійських ігор 2000 р. в Сіднеї, член збірної команди України з плавання; Наталя Худякова – багаторазова чемпіонка й рекордсменка України, член збірної команди України з плавання, учасниця Олімпійських ігор 2008 р. у Пекіні; Ігор Борисик – заслужений майстер спорту України, багаторазовий чемпіон і рекордсмен України, бронзовий призер Європи, бронзовий призер Всесвітньої універсиади з плавання 2007 р. в Таїланді, чемпіон світу 2008 р., фіналіст Олімпійських ігор 2008 р. в Пекіні.

За останні п'ять років члени збірної команди Університету плавального спортивного клубу «Юридична академія» здобули 280 медалей на змаганнях різного рівня, серед яких: 112 золотих, 99 срібних, 69 бронзових. З них на світових та європейських змаганнях – 1, міжнародних – 9, всеукраїнських – 100 та обласних – 170.

П. Є. Єгоров

**СПОРТИВНИЙ КЛУБ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

(ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ
В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

У 20–30-х рр. ХХ ст. настільний теніс ще не мав широкої популярності, оскільки більш поширеними на той час були різні воєнізовані види спорту. У 1936 р. якісно змінюється спортивний інвентар, гра стає значно динамічнішою та видовищною. У цьому ж році Всесвітньою федерацією прийнято рішення змінити назву гри з «пінг-понг» на «настільний теніс», а також змінюються і правила гри: зменшується висота сітки, вводиться заборона підкручувати м'яч пальцями та зменшується кількість набраних очок у партії. Зміна правил значно вплинула на техніку і тактику гри: з'являються нові удари справа, зліва, контргра в середній зоні та ін. У гравців з'являється можливість надавати м'ячу значно більших обертів, унаслідок чого змінюється траєкторія польоту м'яча, відкривається можливість грати більш активно, як наслідок, з'являються гравці нового атакуючого стилю, гра стає більш

Члени збірної команди Харківського юридичного інституту з настільного тенісу з викладачем кафедри фізичної культури Є. І. Солянником (1971)

**6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО:
РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ**

Керівник секції настільного тенісу (2009–2018) Ганна Гапонова,
член національної жіночої збірної команди України, бронзовий призер
чемпіонату Європи (2017)

швидкою та динамічною, з цього часу починається її бурхливий розвиток у світі і з'являються перші згадування про існування секції настільного тенісу в Харківському юридичному інституті. Розвиток настільного тенісу зупинила Друга світова війна. Але після її завершення, коли відновив свою діяльність Харківський юридичний інститут, секція настільного тенісу почала працювати знову. А вже в 1960-ті рр. збірна команда інституту не тільки бере участь у змаганнях регіонального рівня, а й стає переможцем цих змагань на багаторазовим призером Спартакіади серед закладів вищої освіти м. Харкова (1961 р. – 2-ге місце, 1967 р. – 3-тє місце, 1968 р. – 2-ге місце, 1969 р. – 1-ше місце). У ті роки за збірну команду інституту виступали В. В. Комаров, Годунов, Ковальчук, Ентель, Антошкін, Кулініч та ін.

У 1970–90-ті рр. продовжується активний розвиток настільного тенісу в Харківському юридичному інституті. У програму спартакіади серед факультетів та гуртожитків вводиться настільний теніс. У цих змаганнях беруть участь велика кількість шанувальників цієї гри.

У 2000-ні рр. з метою пропаганди настільного тенісу в стінах Університету та більшого залучення студентів до цього виду спорту на загальноуніверситетських спортивних святах та відкритті регіональних турнірів організуються показові виступи членів збірної команди Універси-

Показові виступи членів збірної команди Університету з настільного тенісу Кирила і Максима Дейнегів на щорічному спортивному святі «Парад переможців» (2014)

тету з настільного тенісу, ця традиція продовжується і до цього часу. В Університеті починають проводитися традиційні університетські змагання серед професорсько-викладацького складу та співробітників. У цих змаганнях кожного року беруть участь велика кількість викладачів і співробітників Університету. Багаторазовим переможцем і призером цих змагань є асистент кафедри кримінального права № 1 Григорій Крайник.

У 2013 р. після реконструкції спортивного комплексу кафедри фізичного виховання № 1 та відкриття в ньому двох спеціалізованих залів для настільного тенісу кількість тих, хто займається цим видом спорту, значно збільшилась. З 2009 по 2018 р. керівником спортивної секції була майстер спорту України міжнародного класу, член національної жіночої збірної команди України, багаторазова чемпіонка України, бронзова призерка чемпіонату Європи у складі національної збірної команди України Ганна Гапонова. Під її керівництвом збірна команда Університету досягла значних успіхів у регіональних та всеукраїнських змаганнях, а саме: чоловіча команда – срібний призер клубного чемпіонату України з настільного тенісу (регіональна ліга) (2017), переможець (2015/16 н. р.), срібний при-

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Члени збірної команди Університету Кирил та Максим Дейнеги – срібні призери клубного чемпіонату України з настільного тенісу (2017)

зер (2014/15, 2016/17 н. р.) та бронзовий призер (2017/18 н. р.) обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області та бронзовий призер цих же змагань у загальнокомандному заліку (з урахуванням чоловічого і жіночого результатів) (2017/18 н. р.); Олег Павлюк – учасник XIV літньої Всеукраїнської універсиади (2019) у складі збірної команди Харківської області. До збірної команди Університету в різні роки входили студенти: Я. Сидоренко, А. Голубов, М. Лисенко, Ю. Бісага, В. Іщенко, М. Щелокова, Е. Земська, Д. Волкова, М. Бутков, К. Дейнега, М. Дейнега, О. Павлюк, Б. Мурувський. З 2017 р. збірну команду Університету поповнили А. Купріянюк і С. Кучер. Майже всі ці спортсмени є кандидатами у майстри спорту України з настільного тенісу.

З 2018 р. керівником секції настільного тенісу є майстер спорту України Наталя Щекотихіна. Наталя є багаторазовою переможницею та призеркою багатьох всеукраїнських та міжнародних змагань.

Сучасний настільний теніс – це високий темп, швидкість дій, динамізм ігрових ситуацій і, звичайно, сильні удари. Усе це підвищує інтерес до настільного тенісу серед студентів і викладачів Університету, а високі результати виступів членів збірної команди Університету в змаганнях регіонального та всеукраїнського рівнів дозволили поставити питання про створення спортивного клубу настільного тенісу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

За підтримки ректорату 2 листопада 2018 р. відбулася установча конференція по відкриттю клубу настільного тенісу. На конференції були роз-

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

В. В. Комаров

глянуті питання виборів правління клубу та затвердження плану роботи. Одноголосно президентом клубу було обрано проректора з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, професора Вячеслава Васильовича Комарова. У першій промові як президент спортивного клубу настільного тенісу Вячеслав Васильович зазначив: *«Клуб має ставити амбітні завдання: по-перше, серйозний розвиток масового спорту, по-друге – розвиток спорту високих досягнень. Якщо перше завдання стосується здоров'я колективу Університету, то друге – його репутації»*. Президентом спортивного клубу поставлені амбітні завдання,

вирішення яких значно впливає на розвиток як масового, так і професійного спорту в Університеті.

З нагоди відкриття спортивного клубу настільного тенісу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в листопаді 2018 р. було проведено загальноуніверситетський фестиваль з настільного тенісу. Відкриваючи фестиваль, ректор Університету В. Я. Тацій за-

Відкриття Кубка спортивного клубу настільного тенісу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого серед професорсько-викладацького складу та співробітників Університету (2019)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

значив, що *«спорт має величезне значення в поширенні здорового способу життя і всебічному розвитку особистості, що завжди було для ректорату одним із пріоритетів. Крім того, завдяки спорту людство отримує нових лідерів. Упевнений, мине небагато часу, і ми вітатимемо нових чемпіонів – членів спортивного клубу настільного тенісу»*. У змаганнях взяли участь майже 50 учасників. А перемогу здобули доцент кафедри фінансового права, віце-президент спортивного клубу настільного тенісу Мушфік Дамірчійєв (категорія: викладачі), студент 1-го курсу магістратури Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Дмитро Сапітон (категорія: студенти) та студент 4-го курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Олег Павлюк (категорія: збірна команда Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з настільного тенісу).

Відповідно до плану роботи спортивного клубу в 2018/19 н. р. були проведені змагання I відкритої командної ліги Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з настільного тенісу. У змаганнях взяли участь найсильніші студентські збірні команди Харківської області. За підсумками проведення двох турів переможцями і призерами спортивних баталій стали: 1-ше місце – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; 2-ге місце – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; 3-тє місце – Харківська державна академія фізичної культури. Нагороди призерам вручив президент спортивного клубу настільного тенісу, проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров.

Ще одним масовим заходом стали змагання на Кубок спортивного клубу настільного тенісу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого серед професорсько-викладацького складу та співробітників Університету. Кубок зібрав більше ста прихильників настільного тенісу. Він пройшов дуже цікаво та захоплююче. Кожен, хто брав участь у цих змаганнях, не тільки провів час із користю для здоров'я, а й отримав задоволення від власної гри, результату виступу та святкової атмосфери змагань. За результатами проведення змагань місця призерів розподілилися таким чином: *серед жінок* (1-ше місце – О. О. Міз'як, співробітниця, відділ капітального ремонту; 2-ге місце – Н. О. Попова, доцент кафедри іноземних мов № 3; 3-тє місце – І. Ю. Щербініна, аспірантка кафедри кримінального права № 2), *серед чоловіків* (1-ше місце – В. В. Комаров, президент клубу, проректор з навчально-методичної ро-

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ**

боти; 2-ге місце – О. А. Пінчук, музикант духового оркестру Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ; 3-тє місце – Г. С. Крайник, асистент кафедри кримінального права № 1).

Клуб приділяє значну увагу благодійній роботі. Він був співорганізатором IV спортивного благодійного заходу «Спорт на допомогу дітям», який проводився в підтримку вихованців Богодухівського дитячого будинку-інтернату. Під час цього заходу клубом було проведено три рейтингових турніри серед викладачів, студентів та професіоналів (членів збірних команд Університету). За підсумками проведення благодійного заходу на зібрані кошти було придбане медичне обладнання та передане Богодухівському дитячому будинку-інтернату для реабілітації хворих дітей.

Члени спортивного клубу настільного тенісу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого налаштовані в подальшому брати активну участь у підтримці, реабілітації та житті дітей.

Спортивний клуб настільного тенісу ще дуже молодий, але стрімко розвивається. Клуб продовжує спортивні традиції попередніх поколінь і для досягнення своїх амбітних цілей діє разом з керівництвом, студентством і викладачами вишу.

Відкриття IV спортивного благодійного заходу
«Спорт на допомогу дітям» (2019)

**СПОРТИВНИЙ КЛУБ БАСКЕТБОЛУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

(ІСТОРИЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ БАСКЕТБОЛУ
В УНІВЕРСИТЕТІ ТА СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО КЛУБУ)

Перші згадування про існування жіночої та чоловічої команд з баскетболу в Харківському юридичному інституті збігаються з кінцем 40-х рр. ХХ ст. Але перші свідчення про організацію роботи спортивної секції датуються 1950 р. Відсутність достатньої матеріальної бази змушувала студентів тренуватись та грати на спортивних майданчиках інших навчальних закладів міста Харкова. Ось виписка зі звіту баскетбольної секції за 1950/51 н. р.: «Бюро секції затвердило план робіт. Охочих займатися в секції виявилася велика кількість. На жаль, в інституті немає ігрового залу. Отже, секція не може задовольнити всіх бажаючих. У результаті був проведений відбір. Найсильніші баскетболісти включені до збірних команд інституту. У теплу пору року тренування проводилися на відкритому майданчику інституту. Під час

осінньо-зимового періоду баскетболісти проводили тренувальні ігри з навчальними закладами міста, що мають спортивні бази. Так, товариські ігри проводилися з вузами: автодорожнім, політехнічним, медичним, сільськогосподарським та ін. Навесні і восени проводилися розіграші на першість курсів інституту». Усього на той час у секції баскетболу займалися до 50 чоловік.

Виступ збірної команди Харківського юридичного інституту з баскетболу на змаганнях серед юридичних закладів вищої освіти СРСР (1969)

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

З них 30–35 чоловіків та 15–20 жінок. На початку 1960-х рр. команди інституту завжди займали високі місця і часто призиви. Колектив баскетболістів іноді брав участь у першості закладів вищої освіти м. Харкова декількома командами.

Першим керівником секції був обраний К. М. Прохорович, студент 2-го курсу, учасник чемпіонату України 1950 р., котрий захищав честь України, міста Харкова та інституту. Одночасно мав гарну академічну успішність. К. М. Прохорович користувався у спортсменів-баскетболістів заслуженою повагою.

До середини 1960-х рр. керівництво секції очолювали студенти. З 1968 р. тренувати баскетболістів розпочав старший викладач кафедри фізичного виховання, кандидат у майстри спорту з баскетболу А. С. Чуніхін. Він пропрацював із секцією до 2001 р.

Уже в 1968 р. під керівництвом А. С. Чуніхіна збірна команда інституту, виступаючи у традиційній матчевій зустрічі юридичних закладів вищої освіти і юридичних факультетів університетів СРСР, здобула 2-ге місце. Це дало змогу здобути перше загальнокомандне місце Харківському юридичному інституту за підсумками проведення традиційної матчевій зустрічі, на крок випередивши збірні команди Московського державного університету та Саратовського юридичного інституту. Залік матчевій зустрічі відбувався за результатами виступу збірних команд інститутів з баскетболу, волейболу та боротьби самбо. У змаганнях взяли участь майже 100 спортсменів Харківського, Саратовського, Свердловського (Єкатеринбурзького) юридичних інститутів та Казанського і Московського державних університетів.

Ігровий момент
I Відкритого кубка
Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
з баскетболу (2015)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Участь у конкурсі та нагородження за перемогу професора кафедри фінансового права Олександра Анатолійовича Лукашова (2018)

Реорганізація роботи секції чоловічого баскетболу розпочалася з приходом у 2006 р. на тренерський пост майстра спорту СРСР В. М. Осіпова. У той же час до Університету вступає талановита молодь (Денис Демченко, Дмитро Демченко, Аік Назарян, Данило Роденко, Ігор Мунтян, Дмитро Хомич, Олександр Бондаренко, Євгеній Петров, Максим Белоус, Енвер Ібраїмов, Микита Плеханов, Максим Добронос, Ігор Гриша та ін.). З цього часу наша чоловіча збірна вдало виступає на змаганнях регіонального рівня, завойовуючи медалі різного ґатунку (бронзові призери Спартакіади серед студентів закладів вищої освіти м. Харкова 2007/08, 2008/09, 2011/12 н. р.).

У 2014 р. у рамках підготовки до ігор чемпіонату студентської ліги з баскетболу збірна команда Університету провела міжнародну товариську зустріч із збірною командою Бакинського державного університету імені Гейдара Алієва (Азербайджан). Підопічні В. М. Осіпова перемогли із рахунком 97:68. Зустріч пройшла у завзятій боротьбі, яскраво і захоплююче. Вона стала гарним стимулом для молодих баскетболістів у подальшому вдосконалювати свою майстерність. Ця зустріч була підґрунтям та заклала щорічну традицію проводити Відкритий кубок Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу.

У цьому заході традиційно беруть участь найсильніші студентські команди Харківської області, а саме: Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Харківського національного медичного університету, Харківського національного університету радіоелектроніки, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Харківського національного аграрного університету

імені В. В. Докучаєва, Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету та ін.

У 2015 р. наша чоловіча збірна стала переможцем I Відкритого кубка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу, а турнір капітанів виграв Тарас Шульжук, капітан нашої команди.

У наступному році наша команда здобула 2-ге місце, у запеклій боротьбі віддавши перемогу збірній Харківського національного університету радіоелектроніки (рахунок 70:71). 3-тє місце посіла команда Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

М. П. Кучерявенко

У 2017 р. у фіналі III Відкритого кубка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу зустрілися команди Харківського національного університету радіоелектроніки та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Продемонструвавши рівну боротьбу, на останніх секундах перемогу вибороли наші баскетболісти з рахунком 79:74. Найкращими гравцями цієї зустрічі були Енвер Ібраїмов (Інститут прокуратури та кримінальної юстиції, 5-й курс), Микита Плеханов (Інститут прокуратури та кримінальної юстиції, 5-й курс) та Тарас Шульжук (аспірант). 3-тє місце посіла команда Харківського національно-

го університету міського господарства імені А. М. Бекетова.

У грудні 2018 р. відбувся IV Відкритий кубок Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу. Свято баскетболу як завжди було прикрашене конкурсами, в яких взяли участь капітани команд, представники команд-учасниць, викладачі Університету і присутні в залі глядачі. Конкурс капітанів виграв капітан нашої команди Микита Плеханов. Найбільш влучними кидками в кошик різними м'ячами (баскетбольний, волейбольний, гумовий) перемогу своїй команді приніс Антон Полубехін (ХНУРЕ). У третьому конкурсі брали участь представники команд і викладачі Університету. За шаленої підтримки залу боротьбу безапеляційно виграв професор кафедри фінансового права Олександр Анатолійович Лукашов. У батлі між викладачами Університету і глядачами перемога дісталася команді викладачів у складі: Олександр Едуардович Радутний, Микола Петрович

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Учасники благодійного заходу «Спорт на допомогу дітям» (2016, 2017)

Кучерявенко, Олександр Анатолійович Лукашов, Олександр Володимирович Попрошаєв. За підсумками змагань перемогу в Кубку впевнено здобула збірна команда нашого Університету, у фіналі обігравши команду ХНМУ з рахунком 94:77.

У ювілейному V Відкритому кубку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з баскетболу наша збірна посіла 2-ге місце. Переможцем стали студенти Харківського національного університету радіоелектроніки, 3-тє місце за Харківським національним університетом міського господарства імені А. М. Бекетова.

Завзятість та наполегливість у тренуваннях та змаганнях команд, досягнення, які демонстрували гравці та тренери, підтримка співробітників кафедри фінансового права на чолі із завідувачем М. П. Кучерявенком, професором кафедри О. А. Лукашовим та іншими небайдужими до баскетболу співробітниками Університету не могли не привести до народження баскетбольного товариства. І така подія сталася! 31 листопада 2018 р. на кафедрі фізичного виховання № 1 відбулися урочистості з нагоди створення спортивного клубу Університету з баскетболу. Однолосно президентом спортивного клубу був обраний Микола Петрович Кучерявенко, віце-президент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Жіноча баскетбольна команда – бронзовий призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області (2016)

Члени баскетбольного клубу продовжують активну участь у спортивному житті Університету. Так, клуб став співорганізатором IV спортивного благодійного заходу «Спорт на допомогу дітям», який проводився в підтримку вихованців Богодухівського дитячого будинку-інтернату. Під час проведення благодійного заходу були організовані змагання з баскетболу, волейболу, настільного тенісу, проведені майстер-класи з пілатесу та фййт-фйтнесу, де взяли участь усі оочі студенти та співробітники Університету. Після завершення цього заходу, який тривав два тижні, на зібрані кошти було придбане медичне обладнання та передане Богодухівському дитячому будинку-інтернату для реабілітації хворих діток.

Чоловіча збірна команда Університету є переможцем та призером багатьох всеукраїнських та регіональних змагань: бронзовий призер відкритого кубка Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з баскетболу серед студентів «Меморіал майстра спорту СРСР, заслуженого журналіста України Б. П. Ланевського» (студент Університету Дмитро Демченко посів 1-ше місце у конкурсі «Трьохочкових кидків») (2016); переможець (2016) та призер (2015, 2017) харківської аматорської ліги з баскетболу.

Значних результатів на всеукраїнському та регіональному рівнях здобула і жіноча збірна команда Університету з баскетболу, яка відновила свою роботу в 2007 р. З того часу і по теперішній час команду очолює кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент О. В. Церковна

(срібна призерка чемпіонату Європи серед ветеранів з жіночого баскетболу (2019)).

За останні десятиліття команда неодноразово ставала переможцем і призером чемпіонату Харківської області (2011, 2014, 2016, 2018). Команда – срібний (2018) і бронзовий (2014, 2016) призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області.

У сезоні 2017/18 н. р. команда вперше взяла участь у студентській баскетбольній лізі України, посіла 2-ге місце в зональному турі та була запрошена до фіналу в м. Київ.

З 2010 р. члени збірної команди з баскетболу щорічно беруть участь у різних змаганнях зі стрітболу, що проводяться в місті та області, займаючи призові місця.

За останні роки в складі збірної команди з жіночого баскетболу грали: Марія Морозова, Катерина Ісаєва, Юлія Соколова, Олена Крайнікова, Катерина Калініченко, Олена Андрущак, Юлія Орос. Незмінним лідером і капітаном команди протягом усіх цих років є Марина Жданкіна – в минулому випускниця, а нині аспірантка нашого вишу.

НАВЧАЛЬНО-СПОРТИВНИЙ КОМПЛЕКС

Матеріально-технічна база Університету має досить розвинену інфраструктуру: це понад 50 спортивних майданчиків, які мають важливе значення для розвитку спорту в Харкові і загалом на Слобожанщині.

У 2018 р. за ініціативи ректора В. Я. Тація було створено новий структурний підрозділ – навчально-спортивний комплекс Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. До його складу ввійшло понад 50 об'єктів: три спортивних комплекси (спорткомплекс за адресою: вул. Пушкінська, 104, м. Харків, СК «Юрист» за адресою: вул. Пушкінська, 77, м. Харків, спорткомплекс у м. Полтаві), а також багато спортивних майданчиків і спортзалів у гуртожитках Університету.

На базі навчально-спортивного комплексу працюють кафедри фізичного виховання, спортивні клуби і секції. Їх завдання – популяризація спорту і здорового способу життя серед студентів і співробітників Університету, а також залучення населення Харкова і Полтави до занять фізичною культурою і спортом. Спортивні зали, майданчики

О. С. Нестерович

і басейни навчально-спортивного комплексу постійно модернізуються і відповідають усім міжнародним нормам. Навчально-спортивний комплекс Університету робить вагомий внесок у розвиток спорту в Україні, оскільки на його спортивних майданчиках регулярно на найвищому рівні проходять регіональні, всеукраїнські та міжнародні чемпіонати й змагання з різних видів спорту.

Олексій Сергійович Нестерович – директор навчально-спортивного комплексу. Народився 22 квітня 1987 р. у м. Іжевську. В юності займався спортивним плаванням. Учасник і призер регіональних і всеукраїнських змагань різного рангу з плавання, майстер спорту України. Є рекордсменом, призером та чемпіоном України з плавання в категорії «майстер».

У 2008 р. закінчив Харківську державну академію фізичної культури за спеціальністю «Олімпійський та професійний спорт», кваліфікація – «викладач фізичного виховання, тренер із плавання», а в 2019 р. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство», кваліфікація – «юрист».

Почав свою трудову діяльність у 2006 р. у Міжнародному дитячому центрі «Артек» на посаді «педагог-організатор», зарекомендував себе як відповідальний викладач і цілеспрямований лідер, за що був відзначений керівництвом табору.

З 2008 по 2013 р. працював на посаді тренера-викладача з плавання у СДЮШОР «Спартак». Його вихованці ставали переможцями та призерами на всеукраїнських та міжнародних змаганнях, неодноразово підтверджували імідж України як великої спортивної держави.

З 2014 по 2018 р. О. С. Нестерович займав посаду головного тренера з плавання плавального клубу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Клуб є одним із лідерів серед студентських плавальних клубів України.

З 2010 р. займає посаду віце-президента Харківської міської федерації плавання і є досвідченим організатором, талановитим керівником, який приймає конструктивні рішення. Бере активну участь в організації й проведенні змагань різного рівня. За час роботи неодноразово допомагав у підготовці провідних спортсменів м. Харкова.

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

Усе більшої популярності серед студентської молоді набувають заняття спортивним орієнтуванням – видом спорту, суть якого полягає в орієнтуванні на місцевості за допомогою карти і компаса та найшвидшому знаходженні заданих контрольних пунктів. І це зрозуміло, адже це вид спорту, у якому гармонічно поєднуються фізичні, розумові та психологічні якості атлета і кожен може спробувати свої сили у спортивному орієнтуванні, адже двері в цей вид спорту відкриті майже для кожного, незважаючи на вік та стать. Зараз згідно з класифікацією Міжнародної федерації спортивного орієнтування (IOF) існує кілька різних форм цього виду спорту: класичне орієнтування, орієнтування на лижах, на гірських велосипедах, нічне орієнтування, рогоєйн (орієнтування на 24 години, 12 годин, 6 годин та 3 години та 3 години нічне) та орієнтування для інвалідів.

Спортивне орієнтування зародилося у Скандинавських країнах у ІХ–ХХ ст. і використовувалося як елемент підготовки у збройних силах. Історія спорту в Україні почалася саме з харків'ян, які ще у 1957 р. випробували так званий «закритий маршрут», виступаючи в програмі першотравневих туристичних зльотів, які за традицією збирали в Коробових Хуторах, неподалік від Змієва, не одну тисячу спортсменів із різних міст Союзу. Самодіяльні правила змагань передбачали на маршруті біг групами. Спортсмени були забезпечені примітивними картами та рюкзаками, змагання проходили вночі і фінішували вранці.

Однією із видатних орієнтувальниць України тих років була харків'янка Зоя Єгорова, яка у 1969 р. виграла студентську першість СРСР та стала пер-

Спортивно-оздоровчий
табор Харківського
юридичного інституту
у Фігуровці (1980-ті рр.)

Керівник секції
спортивного орієнтування,
майстер спорту
України М. І. Гоєнко
зі збірною командою
Університету

шим майстром спорту СРСР з орієнтування в Україні. Можливо, вона в той час навчалася у Харківському юридичному інституті, але достовірних свідчень про це ми не знайшли. З цього моменту харківські спортсмени стали чи не найуспішнішими в Україні і залишаються такими й по цей час.

У Харківському юридичному інституті зародження та становлення спортивного орієнтування нерозривно було пов'язано з туристичним активом, який малював карти, проводив змагання та готував команди. Поступово цей актив дедалі більше уваги приділяв орієнтуванню на місцевості, але продовжував ходити в походи.

Перший із значних успіхів команда здобула у 1965 р., коли стала срібним призером Спартакіади серед закладів вищої освіти міста Харкова. Приблизно з цього року і починається активний розвиток спортивного орієнтування у стінах Харківського юридичного інституту. З 2003 р. в Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого відкривається секція спортивного вдосконалення зі спортивного орієнтування. Першим керівником секції був кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного ви-

Євгенія Веремеєнко – чемпіонка та бронзова
призерка чемпіонату Європи
з радіоорієнтування (2013), срібна призерка
чемпіонату Європи з радіопеленгації (2013)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Марія Гоєнко – чемпіонка світу 2019 р.
зі спортивного орієнтування
(рогейн – 24) серед спортсменів до 23 років

ховання № 1 М. П. Воронов. У той час у секції переважно займалися курсанти військово-юридичного факультету і студенти Інституту підготовки кадрів для МВС України, які гідно представляли Університет на змаганнях регіонального рівня.

З 2015 р. керівником секції стає старший викладач кафедри фізичного виховання № 1 (голова спортивного клубу Університету)

М. І. Гоєнко, який є майстром спорту СРСР з легкої атлетики, військового триборства та майстром спорту України зі спортивного орієнтування. Микола Іванович – член національної збірної команди України зі спортивного орієнтування (рогейн), багаторазовий призер чемпіонату України, переможець Кубка України, учасник чемпіонатів Європи та світу. Під керівництвом Миколи Івановича збірна команда Університету досягла значних успіхів на регіональному, всеукраїнському та світовому рівнях. Збірна команда Університету є багаторазовим бронзовим призером обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів Харківської області (2016/17 та 2018/19 н. р.) та переможцем у командній естафеті 2018 р.

Секція особливо пишається досягненнями Євгенії Веремеєнко – випускниці Університету 2017 р. (слідчо-криміналістичного інституту), яка є майстром спорту України міжнародного класу зі спортивного радіоорієнтування та майстром спорту України зі спортивного орієнтування. Євгенія – багаторазова чемпіонка України, Європи та світу.

Також значних результатів на змаганнях світового рівня здобула студентка міжнародно-правового факультету, майстер спорту України, член національної збірної команди України Марія Гоєнко, яка є багаторазовою чемпіонкою та призеркою України з орієнтування на лижах, трейл-орієнтування та рогейн-орієнтування. Марія – чемпіонка світу 2019 р. та бронзова призерка чемпіонату Європи 2018 р. серед спортсменів до 23 років (рогейн – 24 години).

За останні п'ять років члени збірної команди Університету зі спортивного орієнтування здобули 508 медалей на змаганнях різного рівня, серед яких: 235 золотих, 148 срібних, 125 бронзових, з них на міжнародних змаганнях – 40, всеукраїнських – 235 та обласних – 233.

Цей вид спорту в Університеті є ще досить молодим, але якщо порівняти, скільки праці внесли спортсмени та тренери в його розвиток, скільки поту пролито на тренуваннях, скільки було важких змагань, то впевнено можна сказати, що це тільки початок, найбільші досягнення ще попереду!

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ ТА ОЗДОРОВЧОЇ ГІМНАСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТІ

Гімнастика – засіб фізичного розвитку людини, який одним із перших почав використовуватися у фізичному вихованні студентів ще за часів становлення харківської юридичної школи, тобто в середині XIX ст. Так, у програму занять новоствореної Практичної гімнастичної школи для фізичної підготовки студентів та учнів харківських гімназій при Харківському Імператорському університеті включалися вправи на гімнастичних снарядах за німецькою системою та деякі загальнорозвивальні вправи. З поширенням і стрімким ростом популярності сокольської гімнастики у країні нею почали захоплюватися харківські студенти. Гімнастичне відділення було створено у спортивно-гімнастичному гуртку Харківського Імператорського університету (1912).

Одна зі сторінок розвитку гімнастики в Харківському юридичному інституті пов'язана з Другою світовою війною, коли зазначені вправи стали використовувати для реабілітації студентів-юристів, які отримали поранення та каліцтва на фронті.

Кращий гімнаст Харківського юридичного інституту 1950 р. студент 2-го курсу О. Жуков

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Крім того, у повоєнні роки секція гімнастики в інституті продовжувала активно функціонувати, вирішуючи завдання масового залучення студентів до здорового способу життя і підготовки спортсменів-розрядників. У звіті колективу фізкультури Харківського юридичного інституту за 1949/50 н. р. зазначається: «Гімнастика – один із провідних видів спорту, який займає центральне місце в загальній системі фізичного виховання студентів інституту». У гімнастичній секції на той час займалися як новачки, так і спортсмени-розрядники. Гімнастичну секцію в той час зазвичай очолювали студенти. До числа кращих гімнастів, за даними звітів 1940–50-х рр., входили студенти: Мезеря, Нікіфоров, Жуков, Карамушка, Іващенко, Манцуров, Винокурова, Зеленський. Бюро секції надавало значну допомогу викладацькому складу кафедри фізичного виховання у справі реалізації програми секційних занять і проведення спортивних змагань.

На внутрішньоінститутські змагання зі спортивної гімнастики залучалося понад чотири сотні учасників, що складало близько 50 % від загальної кількості студентів вишу. У програму включалися: вільні вправи комплексу ГПО (вправи III розряду), вправи на поперечині, вправи на паралельних брусах, спортивні стрибки.

Збірна команда Харківського юридичного інституту завжди брала участь у першості закладів вищої освіти м. Харкова, проводила ретельну підготовку та відбіркові заходи до них. У певні роки збірна команда гімнастів Харківського юридичного інституту ставала переможцем і посідала на цих змаганнях призові місця: 1-ше місце – 1958 р., 3-тє місце – 1961, 1967 рр.

У 1951 р. було побудовано та обладнано спортивний зал кафедри фізичного виховання. Низова рада ДСТ «Наука» прикладала всіх зусиль, щоб гімнасти інституту були одними з перших серед передових вишів міста.

Початком наступного етапу розвитку гімнастики в Університеті слід вважати 90-ті рр. ХХ ст. Перед гімнастикою постало завдання залучення студентів і викладачів до здорового способу життя та підвищення рівня їх рухової активності. Спочатку це були додаткові заняття зі студентами спеціальної медичної групи, а також зі співробітниками Університету, що мають відхилення в стані здоров'я. Заняття проводилися в ігровому залі або в залі боротьби на кафедрі фізичного виховання № 1. До програми включалися переважно вправи оздоровчого та лікувального спрямування. Проводив заняття кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання № 1 Микола Петрович Воронов. З 2010 р. в Універ-

Керівник секції доцент
М. П. Воронов дає
методичні вказівки
співробітникам
Університету, що
займаються в секції
оздоровчої гімнастики
(2019)

ситеті почала працювати секція оздоровчої гімнастики переважно для студентів спеціальної медичної групи. У подальшому у зв'язку зі збільшенням студентів, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи, з'являється потреба в додаткових навчальних групах цієї секції і з 2014 р. її керівником також стає кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання № 1 Ганна Іванівна Приходько. На даний час секція нараховує декілька навчальних груп (12–15 осіб кожна) для студентів та викладачів. Щорічно в секції оздоровчої гімнастики займаються понад 100 студентів та близько 60 викладачів і співробітників Університету. Вагому підтримку секції надає профспілковий комітет.

У 2013 р. відбулася реконструкція спортивного комплексу, в якому розташована кафедра фізичного виховання № 1. Під час реконструкції був побудований спеціалізований зал оздоровчої гімнастики. Зал укомплектований таким обладнанням: орбітреки, велотренажери і бігова доріжка, силові тренажери для укріплення м'язів кінцівок та хребта, «тотал-тренер», шведські стінки та дошки Євмінова. До комплексу інвентарю включено: фітболи різних кольорів і розмірів, килимки (коремати),

Навчальне заняття в залі оздоровчої гімнастики зі студентами спеціальної медичної групи та співробітниками Університету проводить доцент кафедри фізичного виховання № 1 М. П. Воронов (2017)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

гантелі (1–2 кг), бодібари, гімнастичні палиці, медицинболи (2, 3, 4 кг), степ-платформи зі змінною висотою, скакалки, ваги електронні. Ураховуючи, що на заняттях зі студентами спеціальної медичної групи особливо важливий індивідуальний підхід, розміри залу такі, щоб одночасно в ньому могли працювати не більше 15 осіб. Щоб студенти відчували візуальний контроль за технікою виконання вправ і бачили результати занять, у залі встановлено 5 дзеркал (2 м × 1 м).

При проведенні навчальних занять у секції оздоровчої гімнастики викладач спрямовує свої зусилля на те, щоб кожен студент, який займається в секції, знав суть свого захворювання, методи його профілактики і лікування, обов'язково протипоказання в характері і дозуванні фізичних вправ, методи контролю і самоконтролю в процесі занять. Навчальні заняття проводяться з урахуванням індивідуальних особливостей і характеру протікання хвороби кожного студента.

Зарахування студентів до оздоровчої секції відбувається за підсумками проходження медичного огляду, за результатами якого формуються навчальні групи, які комплектуються за спеціалізаціями з нозологічних ознак (видів захворювань), визначеними навчальною програмою з фізичної культури та робочими планами. Студенти, які мають відхилення з боку слуху та зору, зараховуються в одну групу; із захворюваннями нервової системи або системи обміну речовин – у другу групу; з відхиленнями у стані здоров'я сечовивідної системи та системи травлення – в третю групу. Під час проведення практичних занять у секції оздоровчої гімнастики у студентів поліпшується функціональний стан, проводиться робота на попередження прогресування хвороби та підвищення фізичної і розумової працездатності.

Навчальна програма секції складена на основі сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій та фітнес-програм: елементи пілатесу, йоги, фітбол-аеробіки, суперстронгу, степ-джокінгу, спінбайк-аеробіки і фітнес-програм на кардіотренажерах. В основу більшості оздоровчих комплексів покладено вправи, які укріплюють м'язовий корсет.

Ефективність роботи спортивно-оздоровчої секції підтверджується тим, що кожного року зменшується кількість студентів, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи. За підсумками проходження медичного огляду ці студенти переходять до підготовчої або спеціальної медичної групи і вже за станом здоров'я мають право займатися в різних спортивних секціях за своїм бажанням, які працюють в Університеті в позанавчальний час.

**ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ
СПОРТИВНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ З ТЕНІСУ
В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Теніс – це вид спорту, який, незважаючи на надзвичайну популярність у світі, протягом усієї історії розвитку спортивно-масової роботи в Університеті фактично не культивувався. Це було пов'язано з низкою факторів, і насамперед з відсутністю умов для занять, а саме кортів. Але незважаючи на це, як свідчать документальні джерела та фотодокументи, у 40-ві рр. ХХ ст. студенти грали в теніс під керівництвом викладача кафедри військової підготовки М. О. Маркова.

Відомо, що в ті роки, як і пізніше, не було створено спортивного відділення (спортивної секції) тенісу. Діючий на той час спортивний зал не дозволяв повноцінно готувати спортсменів і проводити змагання.

Поступовий розвиток тенісу в Університеті починається в 1990-ті рр., коли на базі кафедри фізичного виховання № 1 була відкрита спеціалізована секція, яку очолила В. М. Положій. Вона керувала цим осередком понад 10 років (1997–2007). В ігровому залі на кафедрі фізичного виховання № 1 було нанесено розмітку для корту та почався регулярний тренувальний процес. Студенти-тенісисти брали участь у регіональних змаганнях (Спартакіада серед закладів вищої освіти м. Харкова) та займали призові місця в особистих та парному розрядах.

У 2000-ні рр. секція отримала нове дихання. Це було пов'язано зі вступом до Університету висококваліфікованих спортсменів-тенісистів. У ті часи в складі збірної команди Університету грав майстер спорту України Віктор Мужичук. Віктор був членом юніорської збірної команди України (до 14, до 16, до 18 років). Кращі спортивні досягнення Віктора – багаторазовий чемпіон України, переможець і призер багатьох національних та міжнародних турнірів. У складі збірної команди Університету в ті роки також виступали кандидати у майстри спорту України М. Клоков, В. Корбан та ін.

Тренування з тенісу проводить викладач кафедри військової підготовки М. О. Марков (1946)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Нагородження бронзових призерів обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» (2018)

Збірна команда Університету та члени секції спортивного вдосконалення з тенісу гідно виступали на регіональних та всеукраїнських змаганнях. Певний час за підготовку збірної команди з тенісу відповідав старший викладач кафедри фізичного виховання № 1 О. М. Столяренко.

З 2015 р. по цей час керівником спортивної секції тенісу є завідувач кафедри фізичного виховання № 1 О. В. Попрошаєв. Члени збірної команди Університету неодноразово ставали призерами обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області. У складі збірної команди Університету грають кандидат у майстри спорту України Влада Капліна (багаторазова призерка обласних та всеукраїнських змагань), кандидат

у майстри спорту України Анатолій Райнін (член юніорської збірної команди України до 14 та до 16 років, фіналіст командного Кубка Європи (2012), багатократний призер всеукраїнських та міжнародних змагань), кандидат у майстри спорту України Де Стефані Лайт, яка є однією з найсильніших тенісисток

Члени збірної команди Університету з тенісу – призери і учасники обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» (2017)

Харківської області та України. Де Стефані Лайт є однією із найтитлованиших тенісисток секції за весь час. Її найкращі позиції в рейтингу: Федерації тенісу України – 1 (жовтень 2008 р.); Tennis Europe – 38 (жовтень 2012 р.). Вона є багаторазовою фіналісткою молодіжного чемпіонату України в одиночному та парному розряді, переможницею підсумкового українського турніру «Мастерс» (2008, 2010), переможницею турніру серії Tennis Europe (2012) та фіналісткою юніорського турніру HEAD CUP у парному розряді (2014).

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ СЕКЦІЇ FIGHT-FITNESS В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

З метою залучення студентів до занять єдиноборствами у 2010 р. було впроваджено в навчальний процес Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого авторську програму Fight-Fitness (засновник – доцент кафедри фізичного виховання № 1, кандидат наук з фізичного виховання і спорту В. С. Мунтян).

Дана програма відрізняється універсалізацією, оскільки об'єднує в собі провідні методики підготовки і техніко-тактичний арсенал із різних видів єдиноборств, і доступністю (розрахована на студентів із різним рівнем фізичної підготовленості, які за станом здоров'я належать до основної або підготовчої медичних груп).

Перевага занять з Fight-Fitness полягає в тому, що об'єднання фізичної, техніко-тактичної та психологічної підготовки, поліпшення рівня морально-вольових якостей є досить актуальним для студентської молоді, яка

Прийом самозахисту (від удару ножем) демонструє керівник секції Fight-Fitness доцент кафедри фізичного виховання № 1 В. С. Мунтян (2014)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Навчально-тренувальне заняття секції Fight-Fitness проводить доцент кафедри фізичного виховання № 1 В. С. Мунтян (2015)

бажає по-справжньому зміцнити своє здоров'я, стати сильнішою і набути певних практичних навичок самозахисту та алгоритму дій в екстремальних ситуаціях. Дозування обсягу та інтенсивності навантажень здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів.

Програма включає такі взаємопов'язані розділи:

Єдиноборство. Техніко-тактична підготовка (засвоєння ударної техніки руками, ногами та прийомів боротьби), основи ведення двоюбою, прийоми самозахисту. Ефективність проведення прийомів визначається їх універсалізацією, простотою і надійністю.

Спеціальна фізична підготовка (СФП) спрямована на розвиток і вдосконалення спеціальних фізичних якостей: витривалості, координації, гнучкості, швидкості, швидко-силових якостей, «вибухової сили» тощо.

Кікбокс-аеробіка. Виконання технічних ударів руками і ногами у певному ритмі, під музичний супровід позитивно впливає на якісний компонент техніки, підвищення рівня координації, сприяє розвитку спеціальної витривалості та функціональних можливостей організму студентів.

Спеціальна морально-вольова підготовка. Спрямована на підвищення рівня психологічної стійкості та надійності, на формування стійкого оптимального стану готовності, що проявляється в умінні максимально мобілізувати себе задля досягнення найкращого результату.

Кращі спортсмени секції з проректором з навчальної роботи Ю. Г. Барабашем (2017)

Навчально-тренувальний процес повністю забезпечено науковою та науково-методичною літературою, серед яких електронний навчально-методичний посібник «Fight-Fitness» (2018), який складається з 10 розділів, 326 сторінок тексту, великої кількості фото- та відеоматеріалу.

Таким чином, заняття з *Fight-Fitness* сприяють зміцненню здоров'я студентів, підвищенню рівня їх фізичної підготовленості, техніко-тактичної майстерності та набуття навичок самозахисту, гармонійному розвитку рис особистості, необхідних майбутнім фахівцям різних галузей, та їх самореалізації.

З березня 2013 р. заняття з файт-фітнесу проводяться в залі єдиноборств навчально-спортивного комплексу кафедри фізичного виховання № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (вул. Пушкінська, 77). Зал повністю оснащений найсучаснішим спортивним інвентарем та обладнанням (татамі, підвісні мішки, настінні та портативні подушки, лапи тощо).

Студенти-спортсмени секції *Fight-Fitness* постійно беруть участь у показових виступах під час проведення спортивно-масових заходів в Університеті. Ведучі спортсмени секції неодноразово ставали переможцями та призерами обласних змагань з рукопашного бою.

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ СЕКЦІЇ ШАШОК В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Шашки – це вид спорту, з яким пов'язані перші крупні досягнення студентів Університету на спортивній арені державного рівня. Після Другої світової війни шашки були одним із наймасовіших видів спорту в Університеті та найпопулярнішим серед студентів. Як свідчить звіт про роботу секції за 1949/50 н. р., кількість студентів-шашкістів налічувала 75 осіб. За навчальний рік підготовлено 12 спортсменів, які виконали II спортивний розряд, та 22 – III розряд. У документі зазначені кращі шашкісти: Харфін – 2-й курс, Єрмоленко – 2-й курс, Штейнберг – 2-й курс, Гінер – 3-й курс, Бондаренко – 3-й курс, Ейзельман – 4-й курс та ін. Також відмічались недоліки в роботі секції, а саме: недостатнє залучення до секції дівчат, відсутність постійного приміщення для занять, а також шашкових годинників, що не дає можливості проводити кваліфікаційні турніри та присвоювати I спортивний розряд.

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Під час проведення спортивного свята «Парад переможців» сеанс одночасної гри проводить студент Університету, чемпіон Всесвітніх інтелектуальних ігор 2012 р., міжнародний майстер з шашок Денис Шкатула (2014)

Одним з яскравих представників спортсменів-шашкістів того часу був Зиновій Цирик (випускник 1954 р.) – майстер спорту СРСР (звання присвоєно у 1947 р.), перший спортсмен СРСР, який удостоєний звання гройсмейстра з шашок, міжнародний майстер (міжнародні шашки), багаторазовий чемпіон СРСР з шашок – 64 (1951, 1955, 1958–1960, 1964), заслужений тренер України, дійсний член (академік) Академії шахового і шашкового мистецтва.

Зиновій Цирик народився в 1924 р. у м. Харкові. Рано почав грати в шашки, тому що в цю гру любили та часто грали його батьки та старший брат Ерік. У 12 років він склав свій перший етюд, який було опубліковано в газеті «Шахіст». У цій же газеті виходить замітка про юного досвідченого шашкіста з Харкова: «Зиновій Цирик – учень 5 класу 44 школи м. Харкова. Йому лише 12 років, але він вже не молодий як шашкіст. Він не просто давно грає в шашки, він глибоко

Бронзові призери обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області (2018)

знає теорію гри. Особливо любить етюди. Рідко який етюд чи кінцівку він не розв'яже, а останнім часом сам складає етюди і досить вдало, що говорить про «безперечний таланти юнака». Після закінчення Другої світової війни Зиновій Цирик вступив до Харківського юридичного інституту і вже наступного року став чемпіоном СРСР з шашок. У складі збірної команди Харківського юридичного інституту він ставав багаторазовим переможцем та призером Харківської обласної спартакіади серед закладів вищої освіти м. Харкова.

Зиновій Цирик (1924–2011) залишив вагомий слід в історії спорту країни та Університету. Він автор 5 книжок з теорії шашок, спортивний журналіст, учасник Другої світової війни, нагороджений 16-ма урядовими нагородами, серед яких ордени Вітчизняної війни та Богдана Хмельницького.

Сьогодні шашки продовжують активно розвиватися, а спортсмени секції гідно представляють Університет на всеукраїнських та світових змаганнях. З 2006 р. керівником спортивного відділення з шашок є завідувач кафедри фізичного виховання № 1 О. В. Попрошаєв. Збірна команда Університету є бронзовим призером Спартакіади закладів вищої освіти м. Харкова 2009/10, 2010/11 та 2017/18 н. р., срібним призером 2011/12 н. р. та чемпіоном першої Спартакіади закладів вищої освіти м. Харкова серед студентів, що проживають у гуртожитках. За збірну команду Університету в різні роки грали: Віталій Федорук (кандидат у майстри спорту України), Євген Водолаженко, Дмитро Демченко, Денис Демченко, Антон Вашина, Валентина Доля, Оксана Товарницька, Руслан Павлов, Владислав Уденський, Денис Вручинський, Влада Кракова, Євген Жук, Ольга Матвеева, Сергій Надточій, Сергій Пасекун та ін.

У 2000-ні рр. збірна команда Університету поповнилася ще одним спортсменом-шашкістом світового рівня Денисом Шкатулою (випускник Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури 2015 р.). Він є членом національної збірної команди України, міжнародним майстром з шашок, багаторазовим призером чемпіонатів України з шашок, чемпіоном світу серед молоді зі швидкої та класичної гри (2010, 2013), срібним призером чемпіонату Європи (2011) та переможцем Всесвітніх інтелектуальних ігор (2012, м. Лілль, Франція).

Зараз секція інтенсивно розвивається, кожного року проводяться університетські змагання серед факультетів. Під час проведення загальноуніверситетського спортивного свята «Парад переможців» для всіх любителів шашок проводиться сеанс одночасної гри на 25 дошках з провідними шаш-

кістами Університету. На цей час у спортивному відділенні з шашок займаються 25 студентів, серед яких необхідно виділити Геннадія Григоренка (кандидат у майстри спорту України), який є багаторазовим призером міських та обласних чемпіонатів Харкова з шашок – 64 та шашок – 100. Крім того, він є учасником збірної команди від Харківської області, яка кожен рік бере участь у чемпіонаті України з шашок – 64 та шашок – 100 та посідає призові місця в командному заліку в різних номінаціях.

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ СПОРТИВНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ З БАДМІНТОНУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Перші згадування про бадмінтон як вид спорту, який культивувався в Харківському юридичному інституті, належать до 70-х рр. минулого століття, але значних досягнень спортсмени секції на обласних на всеукраїнських змаганнях не мали. Розвиток спортивного відділення, а потім і секції спортивного вдосконалення з бадмінтону починається з 2000-х рр., коли за спортивне відділення почав відповідати на той час старший викладач кафедри фізичного виховання № 1 О. В. Попрошаєв. Були організовані систематичні тренування студентів, які входили до складу збірної команди Університету. Збірні команди вперше почали брати участь в обласних комплексних змаганнях «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області та спартакіади «Здоров'я» серед професорсько-викладацького складу. У ці роки бадмінтон було включено до спартакіади серед факультетів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, що посприяло його популяризації серед студентської молоді Університету.

Бронзові призери спартакіади «Здоров'я»
серед професорсько-викладацького складу
закладів вищої освіти м. Харкова
Олександр Попрошаєв, Микола Гоєнко,
Євген Почтарьов (2012)

Керівник секції спортивного вдосконалення з бадмінтону (з 2015 р. по теперішній час) майстер спорту України О. В. Сутула

З 2009 по 2015 р. керівником секції спортивного вдосконалення з бадмінтону працював майстер спорту України міжнародного класу Євген Почтарьов. Євген – член національної збірної команди України з бадмінтону (2004–2015), багаторазовий чемпіон України, учасник чемпіонатів Європи та світу, переможець і призер багатьох всеукраїнських та міжнародних змагань. У ці роки в лави секції прийшли майстри спорту України Ірина Шалаєва, Євгенія Сумцова, Вікторія Шалаєва, Владислав Косьмін та кандидати у майстри спорту України Сергій Гордєєв та Віктор Волосник. Усі вони – багатаразові переможці та призери чемпіонатів України та міжнародних змагань.

З 2015 р. секцію очолює Ольга Василівна Сутула – майстер спорту України з бадмінтону, багаторазовий чемпіон та призер чемпіонатів України, переможець та призер багатьох міжнародних змагань.

На цей час у секції займаються 35 студентів і викладачів Університету, серед яких найкращими є Христина Зубатенко, Евеліна Бережна, Анастасія Сучкова, Владислав Смоляний, Андрій Шевцов, Максим Степанюк та Андрій Шиян. Ці студенти є призерами багатьох обласних студентських змагань з бадмінтону.

За підтримки ректорату та профспілкового комітету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з метою розвитку і популяризації бадмінтону в Університеті та місті Харкові, формування і підтримки здорового способу життя серед студентів

Члени збірної команди Університету Євгенія Сумцова та Ірина Шалаєва – бронзові призери обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області (2015)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Керівник секції спортивного
вдосконалення з бадмінтону
(2009–2015) майстер спорту
України міжнародного класу
Є. Почтарьов

та співробітників Університе-
ту починаючи з 2013 р. прово-
диться Відкритий кубок На-
ціонального юридичного уні-
верситету імені Ярослава Му-
дрого з бадмінтону серед сту-
дентів та співробітників закла-

дів вищої освіти м. Харкова. У цих змаганнях беруть участь найсильніші збірні команди закладів вищої освіти м. Харкова, до складу яких входять члени чоловічої та жіночої національних збірних команд України. Збірна команда Університету є багаторазовим переможцем та призером цих змагань (1-ше місце – 2014 та 2018 рр., 2-ге місце – 2016 та 2017 рр.).

Для популяризації бадмінтону серед професорсько-викладацького складу в Університеті двічі на рік до Дня Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Дня Пам'яті і примирення та Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні проводяться змагання серед викладачів та співробітників Університету, які є дуже популярними, масовими та видовищними. Багаторазовими переможцями та призерами цих змагань є: П. М. Любченко – професор кафедри державного будівництва, Ф. В. Веніславський – представник Президента України у Конституційному Суді України, доцент кафедри конституційного права, С. С. Кудінов – ректор Національної академії Служби безпеки України та О. В. Попрошаєв – завідувач кафедри фізичного виховання № 1.

З метою пропаганди бадмінтону в стінах Університету та більшого залучення студентів та співробітників до цього виду спорту на загально-університетських спортивних святах та відкритті різних регіональних змагань організуються показові виступи членів збірної команди Університету з бадмінтону. До показових виступів також запрошуються члени національної збірної команди України.

Одним із значних досягнень секції є те, що члени збірної команди Університету неодноразово ставали призерами обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої осві-

ти Харківської області, які є комплексними змаганнями, що проводяться Харківським обласним відділенням Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України (майстри спорту України Ірина Шалаєва та Євгенія Сумцова – бронзові призерки 2014–2017 рр.).

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ СПОРТИВНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ З КАРАТЕ ТА ТХЕКВОНДО В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Протягом багатьох років студенти-спортсмени нашого Університету виступали у змаганнях різного рівня з карате та тхеквондо за різні спортивні клуби міста Харкова, представляючи тим самим клуби, в яких вони тренувалися.

У 2010 р. в Університеті відкрилася секція спортивного вдосконалення з карате та тхеквондо. Керівником секції було призначено доцента кафедри фізичного виховання № 1 В. С. Мунтяна, який відповідає за підготовку збірних команд Університету та виступ членів збірної команди Університету в регіональних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

За цей час провідні спортсмени Університету неодноразово ставали переможцями та призерами обласних, всеукраїнських чемпіонатів та міжнародних турнірів. Збірна команда з тхеквондо – бронзовий призер обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області (2013, 2019).

Найбільш вагомих результатів у змаганнях з карате здобули: Дмитро Авдеєв (багаторазовий чемпіон обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, багаторазовий переможець та призер всеукраїнських і міжнародних турнірів); Денис Касицький, Владислав Шур, Арсеній Єрьомін, Андрій Під-

Андрій Леонтович та Дмитро Тарасенко – багаторазові чемпіони обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, призери чемпіонатів України та міжнародних турнірів з тхеквондо ВТФ (2017)

6. СПОРТИВНЕ ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ДОСЯГНЕННЯ

Дмитро Авдеєв – багаторазовий чемпіон обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, чемпіон України, призер міжнародних турнірів з карате (2011)

грушній, Станіслав Фесенко, Микола Ворона, Василь Козак, Михайло Спасибін, Данііл Попков, Андрій

Русов (багаторазові чемпіони обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, призери обласних та всеукраїнських змагань), Олексій Завертаний (неодноразовий призер чемпіонатів України, бронзовий призер чемпіонату Європи з карате *кіокусінкай* (2015, м. Бухарест)).

У змаганнях з тхеквондо ВТФ найбільш вагомих результатів здобули: Олександр Нівінський, Сергій Забіяка, Анастасія Лагно, Олександр Смаковський, Орест Бумба, Ігор Кременчуцький, Дмитро Тарасенко, Андрій Леонтович (багаторазові чемпіони обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, призери всеукраїнських та міжнародних турнірів), Іван Міщенко, Олександр Гладир, Артем Кадиш, Тогруль Гасанлі, Владислав Чечко, Владислав Царук, Ігор Мілютін, Сергій Козюра, Андрій Козирев, Артур Іліясов, Євген Кухаров, Руслан Демченко, Євген Таранов (багаторазові призери обласних щорічних спортивних змагань «Спорт протягом життя» серед студентів закладів вищої освіти Харківської області, призери різних всеукраїнських змагань, учасники міжнародних турнірів).

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ СЕКЦІЇ ПІЛАТЕСУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

В Університеті заняття за системою пілатес з'явилися нещодавно. У пошуках новітніх технологій оздоровлення людини доцент кафедри фізичного виховання № 1 Д. О. Миргород звернулася до методу пілатес. І починаючи з 2013 р. ця система вправ поширюється й укореняється

не тільки в секційній формі роботи зі співробітниками Університету, а й зі студентами під час проведення навчальних занять та спортивно-оздоровчих секцій. Адже більшість із них мають проблеми з опорно-руховим апаратом у вигляді гіперлордозу, гіперкіфозу, викривлення хребта, відхилення в роботі серцево-судинної та дихальної систем та ін.

У пошуках нових знань про систему пілатес, з метою самовдосконалення доцент Д. О. Миргород пройшла навчання в International Pilates University «Pilates4you» за програмою підготовки інструкторів пілатесу високої кваліфікації Lolita's Legacy (USA). Зараз поглиблює свої знання і набуває практичного досвіду у Великій Британії.

Розпочату роботу із впровадження пілатесу в життя нашого Університету підтримала доцент кафедри фізичного виховання № 1 О. Е. Коломійцева. Вона є досвідченим викладачем пілатесу, пройшла навчання в Академії фітнесу України, має сертифікати з міжнародних фітнес-конвенцій. Зараз у секціях займаються понад 40 студентів і більш ніж 20 викладачів та співробітників Університету.

На заняттях зі студентами, які не мають відхилень у стані здоров'я, викладач робить акцент на розвиток м'язової сили, особливо на зміцнення глибоких м'язів пресу і спини, поліпшення гнучкості і рухливості в суглобах. При роботі зі студентами, які виявляють скарги на відхилення в роботі тих чи інших систем організму, основна увага приділяється опрацюванню м'язів «центру», а також тим ділянкам організму, які потребують особливої уваги.

Як ніяка інша програма пілатес допомагає розвитку позитивного мислення і боротьбі зі стресами, вчить свідомому контролю над виконанням рухів, самоконтролю, умінню відчувати своє тіло, виховує легкість і граціозність. Саме це потрібно сучасній жінці, тому таку жваву увагу здобули заняття пілатесом серед викладачів і співробітників Університету.

Оригінальна версія пілатесу налічує 34 вправи. Сьогодні їх вже понад 500. Модифікувати вправи з метою ускладнення або полегшення можливо за рахунок пропсів. На за-

Керівник спортивно-оздоровчої секції пілатесу, доцент кафедри фізичного виховання № 1
О. Е. Коломійцева

Проведення навчальних занять
зі студентами та співробітниками
Університету в спортивно-оздоровчій
секції пілатесу

няттях використовуються: малий м'яч для пілатесу, гумова стрічка body band, ізотонічне кільце, рол для пілатесу. Останній, тобто рол, використовують для міофасціального розслаблення викладачі пілатесу по всьому світові. Тому вправи на розслаблення стали невід'ємною частиною практичних занять [1, с. 60–62].

ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ СПОРТИВНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Перші згадування про легку атлетику як вид спорту, який культивувався в Харківському юридичному інституті, належать до 40-х рр. минулого століття. У 1949 р. секція легкої атлетики налічувала вже понад 40 студентів. Протягом 1949–1950 рр. збірна команда інституту брала участь у багатьох змаганнях, які організовувалися радою фізичної культури при взаємодії з кафедрою фізичного виховання, а саме: різні обласні, міські змагання та товариські зустрічі з іншими інститутами,

технікумами, військовими частинами. Збірна команда була переможцем обласного профспілкового кросу, весняного районного профспілкового кросу, бронзовим призером першості обласного ДСТ «Наука» та обласних змагань «Біг

Таблиця рекордів інституту.

1. Бег 100 мт.	11,0	1949 г.	Суетенков І к.
2. " - 200 мт.	24,8	1950 г.	Хорошукін І к.
3. " - 400 мт.	56,2	1950 г.	Владіко І к.
4. " - 800 мт.	111,9	1949 г.	" - І к.
5. " - 1000 мт.	146,9	1949 г.	" - І к.
6. " - 1500 мт.	216,6	1950 г.	" - І к.
7. " - 3000 мт.	9:50	1950 г.	" - І к.
8. " - 5000 мт.	16:42,0	1950 г.	Черновалов І к.
9. " - 8000 мт.	27:56,0	1950 г.	Черновалов І к.
10. Ходьба 10 кілометрів	1ч.:0,125	1950 г.	Татриченко - І к.
11. Довжина с ривка	6,77	1950 г.	Владіко - І к.
12. Висота с ривка	1,95	1950 г.	Владіко - І к.
Збірна 4 × 100 мт. 47,2 1950 г. з біста: 1. Солдєв - 4 курс, Романцов - 2 курс, Давиденко - 1 курс, Хорошукін - 2 курс.			
Збірна 800 + 400 + 200 + 100 мт. 3:46,0 з біста: 1. Владіко - 3 курс, 2. Давиденко - 2 курс; 3. Хорошукін - 1 курс; 4. Солдєв - 4 курс.			

Таблиця рекордів Харківського юридичного інституту з легкої атлетики 1949–1950 рр.

Денис Пікаш – майстер спорту України з легкої атлетики, чемпіон України серед молоді, у складі збірної команди Харківської області фіналіст літньої Універсіади України з легкої атлетики (2019)

патрулів». Секція отримала перехідний приз районного комітету за 1-ше місце у фіналі обласного кросу.

Рада фізичної культури Харківського юридичного інституту за підсумками 1949/50 н. р. відмітила спортивну секцію легкої атлетики під керівництвом старшого викладача кафедри фізичного виховання і спорту М. М. Іонова як кращу і нагородила перехідним кубком.

Кращими спортсменами секції в ті часи були: Єрмолаєнко (2-й курс), Ващенко (3-й курс), Черноволов (1-й курс), Корнієнко (1-й курс), Романцов (2-й курс).

У 1960–70-ті рр. спортсмени секції продовжують здобувати призові місця в регіональних змаганнях. Збірна команда інституту – неодноразовий переможець обласної спартакіади серед студентів ДСТ «Буревісник» (1958, 1961, 1963). У 1967 та 1969 рр. Харківське обласне відділення ДСТ «Буревісник» нагороджує команду з легкої атлетики Харківського юридичного інституту перехідним кубком за 1-ше місце серед закладів вищої освіти м. Харкова у профспілковому легкоатлетичному кросі.

Останні роки секцію спортивного вдосконалення з легкої атлетики тренують доцент кафедри фізичного виховання № 1 Д. О. Миргород та старший викладач кафедри фізичного виховання № 2 Л. В. Романенко.

Секція легкої атлетики проводить свою навчально-тренувальну роботу протягом навчального року. Завдяки цьому спортсмени секції значно покращують свої особисті спортивні показники і велика кількість студентів виконують нормативи спортивних розрядів.

За останні роки лідерами секції є: Сергій Свінціцький (багаторазовий переможець обласних змагань з бігу на 800 метрів); Євгенія Веремеєнко (багаторазовий призер обласних змагань на дистанції 5 000 и 10 000 метрів); Едуард Куриленко (багаторазовий переможець і призер обласних змагань з метання спису та штовхання ядра); Денис Пікаш (багаторазовий переможець обласних змагань і призер багатьох всеукраїнських змагань зі стрибків у висоту).